Fráter Lóránd

1894 IV/27.

Genere Kubi

Fráter Lóránd

GENERE KULI

EMLÉKEZÉSEK

IRTA:
FRÁTER LORÁND

Első kiadás:
BUDAPEST,
LÉGRÁDY NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ R.-T.
KIADÁSA
1927

Második kiadás
ÉRSEMJÉN, 2009.

Előszó.

Fráter Lóránd szerzője ennek a könyvnek, melyhez most én próbálok előszót irni. Természetesen ebben az előszóban, ha még olyan rövid talál is lenni, illik valamit mondanom a szerzőről is, meg a könyvről is. De hol találok én Magyarország művelt osztályaiban embert, aki legalább annyit, vagy mégtöbbet is ne tudna Fráter Lórándról, mint én. Egyezzünk meg hát, nyájas olvasó, ebben: Fráter Lóránd mindenek felett *magyar ur.* Ez azt jelenti, hogy katonás jellem, lovagias lélek, előkelő szellem és joviális, közvetlen temperamentum. Fráter Lóránd egy darab tipikus magyarság, egy darab iró, egy darab művész; egy darab muzsikus és egy igen nagy darab magyaros jókedv. Aki mindezt nem igy gondolta végig, az eljut idáig akkor, ha ezt a jóizü könyvet elolvassa.

Nagy fejtörést okozott az irónak is, kiadójának is az a kérdés, hogy minek nevezze el ezt a munkát. Mert ez nem egy egységes története egy hősnek, hanem sorozatos tréfái, adomái, ötletei az életnek, melyeknek középpontjába állit hősnek *egy* embert. De eszerint nem is önálló novellák, mert hiszen egyazon emberhez van kapcsolva mindje. Olyan az, mint a gyöngyszem, hogy szét ne guruljon, felfűzik egy selyemfonálra s akkor az egyes szemek együtt egy uj tárgyat alkotnak, melynek neve nyakék, gyöngysor, collier. És ugyan, jobb lesz-e ez a pompás könyv, ha elkeresztelik regénynek, vagy ha egybefoglalva gyűjtőnév alá azt mondják rá, hogy dekameron? Oh, hány regénynél jobb s hány novellás könyvnél különb ez a csapongó humor, ez a taréfás életkedv, ez a magyaros humor. Ez, ha borús a eged, helyettesiti

számodra az éltető napsütést. Törjék az irodalmi törvénytudók nem irigylésreméltó fejöket azon, hogy micsoda irodalmi műfaj rovatában könyveljék el. Szedjék ráncba homlokukat és hirdessék nagy képpel, hogy *„se kompozíció, se koncepció"* dolgában nem lehet kategorizálni. És ha leirták kritikai leckéjöket, forduljanak a könyvtől, melyet nem tudnak megkeresztelni, az olvasóközönség felé, amely pogányul élvezi Fráter Lóránd adomás jókedvét, elmés tréfáin jóizüen mulat és bohókás katasztrófán mélabús kedvének utolsó maradványait is harsány nevetésben szélnek ereszti. Mert hiszen Shakespeare szerint vannak különös dolgok ég és föld között, miről az ember nem álmodik. És vannak az irodalmi műfajtípusok között is különös dolgok, amelyeket kategóriákban elhelyezni nem tudunk, de élvezni tudjuk annál jobban.

Budapest, 1927 március havában.

Rákosi Jenő.

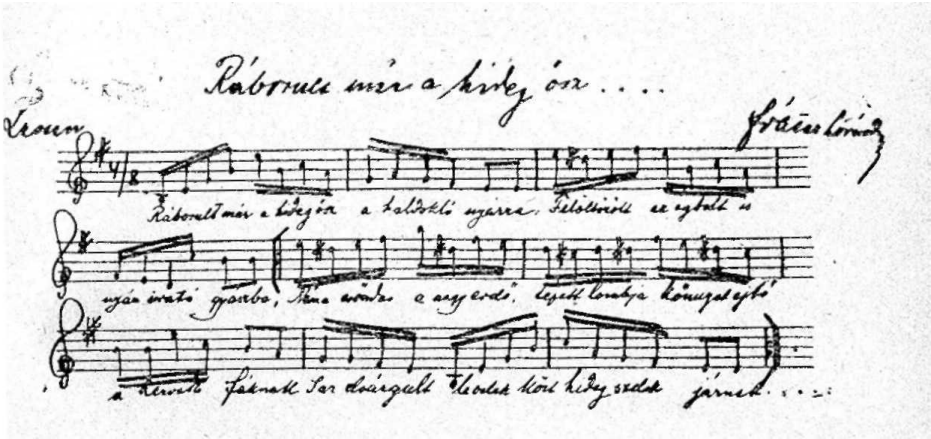

„Nekem is van könnyezésem, nekem is van gyászom,
Valahányszor a nagy erdő hervadását látom...
-, ősz múlásán tavasz felé,
Rózsás lesz majd mindenfelé - erdő, mező, róna:
Csak a szivem hervadt fáján nem lesz többé rózsa.”
A SZERZŐ.

Egy éjjeli zene ... Kuli mint hipnotizőr...

Furcsa ember volt ez a Genere Kuli. A magyar huszárgárdának notórius alakja volt, kit országszerte ismert mindenki. Csak néhány szóval kivánom jellemezni, mert én voltam az egyetlen, aki a legközelebb állottam hozzá, tehát én ismerhettem őt legjobban. „A kicsire nem nézünk, mert nagy nincs" elvének embere volt ő; jószivü, vidám kedélyű, tele dallal poézissal, magyaros őszinteségü, szókimondó ember, kit a magyar uri társadalom minden rétege egyforma melegséggel szeretett. Senkire sem adott semmit, nem imponált előtte senki, semmi; nem engedett a lelke mélyéhez férkőzni senkit, csak nagyon keveseket, akiket aztán, muzsikus lelke egész hevével, igazán szeretett. Szédületes gőggel nézte le azokat, akik személyéről legendás hireket terjesztettek, olyan hireket, amelyek következtében valósággal a „mamák réme" lett. Hiszen a lelke mélyében rejlő kincsek tudatában méltán érezhette magát az efféle pletykázók fölött állónak és nem csoda, ha anynyira lenézte őket, hogy azokhoz képest - a mint ő ilyenkor mondogatni szokta volt - „a béka ülőkéje valóságos üdülő magaslati gyógyhely...” Ez volt az oka és egyszerű magyarázata annak, hogy a róla keringő hírek ellen soha egy szóval sem védekezett és mi sem természetesebb, mint hogy azokat figyelemre nem méltatta. Amilyen kedves, ép olyan goromba is tudott lenni; ilyennek ismertem én Kulit és mindazok, kik igaz barátjainak mondhattuk magunkat.

Kedvenc tartózkodási helye volt Sorokujfalu. Alig esett ott meg valami ő nélküle. A kastély vendégszerető háziura - Pál gróf - végtelenül szerette őt. Őszi idényben minden vadászatra hivatalos volt. Ment is Kuli ezerörömest, s mikor csak szabadságra tehetett szert, mindig ott volt hűségesen.

Egyik őszi hadgyakorlat után, a jártatás, raktár-porolás szezonjában, mikor még az újoncok sem vonultak be - tehát teljes pangás idején - az unalomtól gyötörve, ott üldögélt Kuli a marosi füzesben, horgászott és keservesen dúdolta:

„A marosi füzes alatt,
Van egy forrás titok alatt,
Aki abból vizet iszik:
Babájától elbucsuzik.

Én is abból vizet ittam,
A babámtól elbúcsúztam.
Ugy elbúcsúztam szegénytől,
Mint az elmúlt esztendőtől...”

Hja! így van ez, igy szokott ez lenni, mindenféle szerelemnek vége szokott lenni... Istenem - gondolta magában Kuli - fene egy állapot is ez igy, mikor az ember szive ennyire facér tud lenni, mint az enyém. Hát bizony, nem is érdemes a lányokra időt fecsérelni, hiszen azok csak bolondot csinálnak az emberből, kigúnyolják, kikacagják az embert és a vége mindig az, hogy aztán más-más legénnyel flörtölnek... Ilyenféleképen sóhajtozott Kuli árvaságában. Igen ám, mert Kuli barátom se flörtölt annyit talán egész életében, mint épen ez év farsangján a fővárosban s mindebből a keserű emlékeken való rágódás maradt meg csupán. Ez a

fanyar emlék rontotta el a Kuli szájaizét s ezt még az a körülmény is fokozta, hogy... a horog itt is üres maradt. Leirhatatlan módon furdalta és bántotta a lelkiismeretét egy bizonyos dolog, aminek nem lett volna szabad ugy megtörténni, amint az „de faktó" megesett; s ezért volt annyira morózus. Hogy megértsük röviden a dolgot, arról volt szó, hogy a sok meghivás között, ugy kéthetes pesti mulatozás után, - amikor négy-öt helyre is hivatalos volt egyszerre - nem mondott le, de nem is ment el egy olyan házhoz, ahonnan pedig nem lett volna szabad elmaradnia. Hogyan is követhette el ezt a gorombaságot egy olyan családdal szemben, akik igazán szerették és akik soha semmivel meg nem bántották. Jó ideig nem tudta ezt Kuli magának megbocsátani és amint a vizparton üldögélt és a sértett háziasszony szemrehányó és feddő levelét az ölében tartotta, százszor és százszor elolvasta azt. És bánatos szivvel azt vette ki belőle, hogy az a gyönyörű grófnő őszintén kesereg Kuli bizonyosra vett látogatásának elmaradásán és fáj, hogy vendégeinek és az imádásig szeretett két kis leányának nem tudta megszerezni a kilátásba helyezett muzsikus szórakozást.

Ezt mindenáron jóvá akarta tenni Kuli. Igaz, hogy már nyolc-kilenc hónap telt el az eset óta. Mindegy, ezt jóvá kell tenni. Most már csak azon törte a fejét: hogyan? Sietni kellett, mert a sorokujfalusi vadászatok közelednek s mielőtt oda útnak indul, ennek a jóvátételnek meg kell lenni. Igy történt aztán, hogy egy mennyeien szép holdvilágos estén, elhatározta, ki fog menni hét szál cigánnyal a megsértett grófnőhöz, jóval előbb elbuvik a bokrok közt s mikor a kedves család parkban vacsorázik - tudta, hogy szép holdas estéken ott üldögélnek - egy váratlan pillanatban

nótára gyújtva, fog beköszönteni. Még két-három szép asszonyt a szomszédságból aznap este föl is hívott telefonon, akikről gondolta, hogy oda járatosak és ezektől megtudta, hogy valamennyien másnap este vacsorára épen a kedves grófi családhoz készülnek. Hívták Kulit is, hogy tartana velük.

- Istenem, mennyire mennék - szólt Kuli, - de még milyen szeretettel. De nekem nem lehet oda elmenni, mert én nagyon megbántottam azt a kedves családot s most annyira szégyellem magam, hogy bújnom kell előlük. A szivem fáj, hogy nem mehetek magukkal, kezüket csókolom, csak mulassanak jól...

Másnap megrendelte Kuli a hét cigányt, hogy pontosan a vonatnál legyenek. Még nem volt este félnyolc, mikor az udvarbíró a nehéz kulccsal kinyitotta a park hátulsó vaskapuját és Kuli a cigányokkal csendesen beosont a parkba. Talán soha, de soha sem volt a Maros mentén ilyen gyönyörű holdas este... Telehold volt... siri csöndesség... egy falevél se moccant az ezüstös fényárban uszó lombok sudarain, csak egy-egy eltévedt, éjjeli szállást kereső madár szárnyarebbenése zavarta meg a csöndet... emellett a Maros vizének gátja sejtelmesen zúgott-búgott... a levegő virágillattól volt oly kábitóan édes, hogy mámorban úszott minden... minden... Lábujjhegyen, szinte csuszva-mászva lopóztak a puha fűben, vagy 10 lépésnyire a vacsorára teritett asztaltól, egy csipkerózsa-bokor mögé, melyet hófehér őszirózsa szegélyezett s a fűben heverészve várták a fejleményeket...

Nemsokára megérkezett a kis társaság. Egész vacsora idején meglehetős nyomott volt a hangulat. Hogy miért, azt nem lehet tudni, talán ez a

gyönyörű holdas este, a természet e magasztosan fenséges panorámája zsibbasztotta el mindenki lelkét egyaránt.
- Istenem! - törte meg a csöndet a háziasszony - halljátok a viz bugását, milyen félelmesen nagyszerű?... Ugy szeretnék most ebben a varázslatos világitásban tutajon ülni, muzsikaszó mellett és menni lefelé a csöndes víztükrön, messze - messze...
- Pláne, ha Kuli a Genere húzná, ugy-e? - vetette közbe valaki.
- Óh ne is mondjátok... csak ő róla ne beszéljetek... legalább ma nem - felelte a háziasszony.
- De bizony, édes - mondja I. grófnő én pedig épen tegnap este beszéltem vele, mondtam, hogy, nálad vacsorázunk és hivtam, hogy jöjjön el velünk, de azt felelte, hogy ő nem jöhet hozzátok...

Erre aztán halotti csönd lett. Némán ült a helyén mindenki. Gondolataikba merültek, ábrándoztak a mélázó holdsugáron... Amint igy merengett a kis társaság, egyszerre csak a bokrok mögül egész halkan megszólalt Kuli éneke:

„Régen laktam én e házban, régen...”

„Őszi rózsa, fehér őszi rózsa..."

Halk kiáltással, a meglepetés önkéntelen kitörésével, amit nem lehetett elfojtani, ugráltak föl helyeikről és csipkerózsán, őszirózsán keresztülgázolva, Kuli nyakába borultak... Két nap és két éjjel tartott ez a venédégség... Persze, megbocsátottak Kulinak s Kuli boldog volt. Madarat lehetett volna vele fogatni, érezte, hogy ez az egyetlen hely a földön, ahol igazán szeretik, megértik, ahol nem definiálják őt, hanem minden

hibájával, ugy, ahogy van, sőt érdemein felül szeretik és becézik. Sok kedves órát töltött közöttük, igaz barátokká lettek s mint ilyenek később valóságos vérszerződésre léptek. De mint minden szerződésnek ugy ennek is az a sorsa lett - megszegték természetesen...

Kuli egeszén kábultan, kimerülve ment haza és negyvennyolc órát aludt egyfolytában, hogy azután induljon Sorokujfalura, ahová tizennégynapos szabadságot kapott az ezredes felesége - liebe Laura - jóvoltából.

Ki tudná azt megmondani, milyen gondolatok és milyen emlékek hullámai verdesték Kuli lelkét, mig robogó vonata Sorokra vitte. Mert hogy volt min és mifölött elmélkednie, az bizonyos...

Egy állomáson egy főhadnagy kollégája szállott be magányos fülkéjébe; nem ismerte, mert a főhadnagy közös huszár volt. Természetesen azonnal összeismerkedtek és kedélyesen társalogtak, amig csak kollégája Győrben ki nem szállt.

- Amint látom öregem, te dupla fegyverrel jársz - mondta a főhadnagy, miután már jól összemelegedtek, megpillantva a csomagok között Kuli hegedűjét. - Jól föl vagy vértezve!

- Hát tudod pajtás, az asszonyok ellen is fegyverkezni kell és jobb hiján ez is megteszi - mentegetőzött Kuli. A beszélgetés során aztán szóba jött, hogy Sorokra megy az őszi vadászatra.

- Áh... Sorokra mégy! Te boldog ember - mondotta meglepődve kollégája. - Istenem! ha én is ott lehetnék, sokért nem adnám... Tegnapelőtt utazott oda nővérem, aki a német császár nővérének, a Szász-Meiningeni nagyhercegnőnek udvarhölgye, a nagyhercegi párral együtt mentek Pál grófhoz fácán-vadászatra. De irigyellek, öregem!

- Hát gyere el te is, hiszen nem olyan nagy dolog egypár napi szabadságot kipengetni a sarkantyúd taréjából.
- Nem lehet ám - sóhajtott a főhadnagy - mert épen ma telik le a szabadságom.
- Az már más.
- Na, de ha már ott nem lehetek, legalább megkérlek valamire. Tudod pajtás, a nővérem végtelen szereti a szép magyar nótákat, él-hal értük. Ha valami kedves dolgot akarsz tenni, játszad el a nótáját, azt, hogy: „Cserebogár, sárga cserebogár" meglásd, milyen hálás lesz érte.
- Hogyne! ezer örömmel megteszem - igérte búcsúzás közben Kuli.

Amint aztán kocsin robogott Sorok felé, már az uton jelentette az ismerős inas, hogy a kastélyban már nagyon várják! Alighogy megérkezett, estebédhez csöngettek.

Aznap este az volt a társaság programmja, hogy kivétel nélkül mindenki köteles előadni valamit, ki-ki amit akar, de az előadás kötelező mindenkire. A bekonferáló maga a házigazda volt. Amint ezt Kuli megtudta, kérte, hogy őt ne mint nótás muzsikust, hanem mint spiritisztát és hipnotizőrt mutassa be a diszes társaságnak.
- Az Isten szerelmére - mondta Pál gróf - maradj te csak a nóta mellett, hiszen nem értesz te a hipnózishoz.
- Ugyan öregem - évődött Kuli - hát hoztam én valaha szégyent rád? Csak légy nyugodt, lesz abban nóta is, meg egyéb is, csak bizd én rám a dolgot...
- Nohát, azt mondhatom, nevetni fognak rajtad, ha felsülsz. Rendben van, Kulikám, bizalmam az ősi erényben! Mint a kontinens első hipnotizőrje leszel elővezetve ismerőseid hanyatteső bámulatára.

Természetesen, a nagyhercegi pár se volt kivétel, nekik is szerepelniök kellett. A Szász-Meiningeni valami gránátos katonáról tartott előadást, a nagyhercegnő mint kártyavető cigányasszony remekelt és érdekeseket jósolt mindenkinek, akinek csak kártyát vetett. Aztán sor került a Kuli produkciójára is. Pál gróf igen ügyesen konferálta be. Már a konferálásnál többen összenéztek Kuli barátai közül, hogy mi a csoda történhetett, mit akar az jelenteni, mikor mindenki inkább Tinódi-féle lantpengetést várt Kulitól, mint a kóklerkodást.

S kiállott Kuli nagyképüen, rettentő komolyan. Nem szólt senkihez, csak lassan körülhordozta tekintetét, minden nőnek mélyen és hosszan a szemébe nézett, de legmélyebben belenézett a gyönyörüszép E. grófnő, a nagyhercegnő udvarhölgyének szemébe. És megszólalt. Roppant meggyőző, komoly hangon kezdte meg előadását, mindenféle hirneves orvostanárok művéből idézve. Elmondta Salamon Ella halálesetét a produkció közben Mándokon, amelynek ő szemtanuja volt stb., stb. Szóval rémesebbnél-rémesebb mesékkel sikerült már mindenkinek az idegeit felcsigázni, mikor egy hirtelen mozdulattal kézbekapta a hegedűjét, a szép grófnő elé lépett és mindenki ámulatára erélyesen rászólt:

- Grófnő! Én önt soha az életben nem láttam, ugye? Tegye most kezét a kezembe, nézzen merően és erősen a szemembe, gondoljon folyton a legkedvesebb nótájára, de másra semmire a világon most nem szabad gondolnia... és nekem azt ki kell találni...

A grófnő engedelmeskedett. Kuli a bársonyos puha kis kezet markába szorította, ujjait a grófnő

ütőerére tette, cirógatta, mindenféle hókus-pókuszt csinált, a szemeit vadul forgatta és hirtelen felkapva hegedűjét, rárántotta: „Cserebogár, sárga cserebogár...”

A kis grófnő éles sikoltással, ájultan rogyott vissza a karosszékbe...

Óriási hatás, - valósággal rémületbe ejtett mindenkit ez a megfejthetetlen csoda. Elsőnek persze a nagyhercegnő gratulált Kulinak és kérte, hogy most tegyen vele kísérletet.

- Az lehetetlen, fenséges asszonyom. Egy ilyen produkció annyira igénybe veszi az ember fizikumát, hogy azt megismételni - legalább is azonnal - nem lehet.

Pál gróf sem hagyott ám békét Kulinak és szörnyen faggatta a megfejthetetlennek látszó csoda felől, mig végre Kuli négyszemközt, becsületszó mellett, elmondta a főhadnaggyal történt véletlen találkozást a vonaton.

Másnap a házigazda reggeli előtt Kulinak tudomására adta a nagyhercegnő parancsát, hogy neki kell őt kivezetni a reggelihez. Kuli odalépett a nagyhercegnőhöz és kivezette az étterembe. Mikor helyeiket az asztalnál elfoglalták, a nagyhercegnő Kulihoz fordult és kezét tenyerével fölfelé az asztalra téve, erélyesen rászólt Kulira:

- Aber jetzt profeceien Sie!...

Kuliban a vér is meghűlt, csak ennyit tudott rebegni:

- Hier muss ein Verräter sein ...

- Sie Gauner! — mentette ki vidáman nevetve határtalan zavarából Kulit a nagyhercegnő.

Természetesen a „Verräter" Pál gróf volt.

Most öli már...

Egy 20 éves serdülő hadnagyot épen akkor helyeztek Nyíregyházára, amikor ottan az országszerte hires agarászversenyeket tartották, melyek a város legnagyobb eseményei voltak. Messze földről sereglettek oda az agarászsportnak hódoló magyar urak, hogy a hires Nyiri billikumot elvihessék.

Ez az odahelyezett hadnagyocska ki lett volna más, mint Kuli. Sovány, csupaszképü, vézna termetü, de szabályos növésü emberke volt Kuli. Nem ösmert ő Nyíregyházán senkit sem. Jóformán még agarászatot is alig látott, mert nem valami nagy előszeretettel viseltetett e sport iránt amugy sem. De meg különben sem valami jól érezte itt magát, pláne, mikor nem is a maga jószántából került ide. Így hát bizony nagyon, de nagyon nehezen tudott belemelegedni a helyi szokásokba, nagyon árvának és idegennek érezte magát, mint minden szerelmes ember, mikor idegenbe kerül. Nem is ment ő el egyetlen agarász-versenyre sem, egyszerűen eltűnt. A dolog ugy volt, hogy valami szerencsés körülmény folytán épen akkor kapott hat heti szabadságot és a közeleső Mándokra ment falkavadászatra, mert azt jobban szerette az agarászatnál. De meg a társaság is jobban a kedvire való volt, hiszen ezek kedves, régi ismerősei voltak. Abban az időben egy közös huszárezred is állomásozott Nyíregyházán; melynek tisztikara igen előkelő szerepet játszott, de a honvéd-huszárokkal nem nagyon rokonszenvezett, ami már olyan hagyományos nyavalya volt a hadseregben. Ennek a főoka abban az átkozott szellemben rejlett, melyet az a hires osztrák katonai nevelés honosított meg,

jobban mondva emelt divattá. Ez a szellem mindent meg akart ölni, ami magyar, de mert nem tudta, hát kigúnyolta, kisebbítette, becsmérelte, ahol csak uton-utfélen érhette. Bizony emiatt nem egyszer komoly összetüzések is voltak a két tábor között és fájó szívvel kellett tapasztalni, hogy régi tősgyökeres, ősnemes magyar családok sarjai jártak elől ebben a szégyenletes, hitvány tréfában. Kuli jól tudta mindezt, ismerte a két tábor gyülölködését és amennyire csak tehette, minden alkalmat elkerült, hogy bármiféle kontroverzia is keletkezhessék közte és a közösök között. Ez a körülmény is inkább a mándoki ut felé hangolta, gondolván magában, hogy az agarász-bálon még a tyúkszemére talál hágni valamelyiknek, vagy valaki az övére és meglesz a baj, amit ő mindig került, hacsak lehetett. így történt ez most is.

Vidáman, boldogan teltek Mándokon a napok és szólott szépen a muzsika esténkint gróf F... ősi kastélyában, mialatt Nyíregyházán tűvé tettek Kuliért mindent. Szegény Kuli nem is sejtette, hogy a távolból milyen pletykát szövögetnek ellene és hogy mi fog rá várni, mire szabadságáról visszatér a mándoki szép napok után. Alig hogy bevonult, egy gyalázatos pletyka miatt nagyon súlyos föltételü párbajba keveredett egy fiatal közös huszártiszttel, akit alaposan nyakbarakott, amiből aztán egy sorozatos párbaj támadt, Kulit pedig egy hadtestparancsnoki távirattal Nyíregyházáról Kassára, az ezred székhelyére helyezték át. Ennek azonban sokkal komolyabb következménye lett, mint eleinte látszott, mert Kuli nem hagyta a maga igazát és becsületügyi eljárás megindítását kérte maga ellen, sőt haditörvényszéket „tisztek közötti becsületsértés bűntette" cimen, mely vizsgálat,

mondanunk sem kell, a Kuli legteljesebb győzelmével végződött.

Volt ebben az időben a kassai honvédeknek egy kérlelhetetlen, kegyetlen szigoru kerületi parancsnokuk, aki minden szigorúsága mellett a katonai elöljárók mintaképe volt: Csáford és jobbaházi B... K... tábornok. Valóságos réme nemcsak a kerületnek, de az egész honvédségnek. Sokan tévesen ítélték meg, mert bár vasfegyelmet tartó, goromba bánásmódjáért sok ellensége is akadt, azért mégis áldott jószívü volt. Gyönyörüen zongorázott, énekelt, a zenét és a költészetet a rajongásig imádta. Ellenségei pedig formálisan elhalmozták a legaljasabb rágalmak özönével, hogy alárendeltjeire rossz befolyást gyakorol, velük együtt mulat, iszik, őket adósságba kergeti, lump, korhely, az én Istenem tudná még mi mindent rá nem fogtak. Pedig ennek a tábornoknak huszonhét rendjele volt, amiből tizenkilenc hadidiszitménnyel ékítette mellét és ezek között ott ragyogott az orosz „Szent Győrgy"-rend is, ami rajta kivül csak a király őfelségének volt meg. Amellett elsőrangu hadvezér, megboldogult Rudolf trónörökös egykori hűséges, kedvenc ezredese és hogy mikép ment el a honvédségtől, majd meglátjuk később, az osztrák katonai szellem gyászos dicsőségére.

Csak egészen természetesnek találhatja mindenki, hogy Kuli nem valami kedves fogadtatásra talált az ezred székhelyén, ahol annyi sok nagyfejü katona szolgált. Hátha még azt vesszük, hogy Kuli vizsgálat alatt állott, akire ennek folytán mindenki görbe szemmel nézett, mint valami nihilistára. Nem is mutatkozott szegény sehol, még bajtársi körökben is csak nagyritkán. Az eráris összejöveteleken azonban hüségesen részt

vett, miután onnan nem volt szabad elmaradnia senkinek. Ilyen eráris összejövetel volt a helyőrség „tiszti vacsorája", amelyet minden hónapban egyszer tartottak meg. Az első ilyen tiszti összejövetelre Kuli persze elkésve érkezett, de szerencséjére nem vették észre, mert ügyesen besompolygott és az U-alakban teritett asztal legvégére, egyik kedves cimborája mellé kuporodott. Amint leült, hüséges bajtársa elujságolta neki, hogy micsoda beszédek folytak róla a magasabb tiszti körökben. Nevezetesen B... tábornoknak az volt a szokása, hogy az egyes csapatparancsnokokat kikérdezgette azokról a változásokról, amik az elmúlt összejövetelek óta történtek. Különösen a személyi változások érdekelték a legjobban. Mikor Kuli ezredparancsnoka az ő távirati áthelyezéséről referált, B... tábornok összeráncolta homlokát, arca kigyúlt és rettentő haragra lobbant és ökölbe szorított kézzel igy szólt az ezredeshez:

- Kérem ásztosan! Én megölöm, kicsavarintom a nyakát annak az urnak! Ösmerem az ügyét, a hadtestparancsnok ur jól a figyelmembe ajánlotta... majd én megtanitom keztyübe dudálni...

Persze, szegény kis Kuli, hálásan vette bajtársának szeretetteljes figyelmeztetését, a mit ott nyomban nagyon hálásan meg is köszönt neki (de furcsa és különös a sors játéka, ez a bajtársa később Kulinak köszönhette pompás állását, mert épen ennek a zordon generálisnak II.-ik parancsőrtisztje lett).

Rendes szokás volt ez már minden ilyen tiszti összejövetelnél, hogy a katonabanda programmszerüen játszott, amit épen B... generális élvezett a legjobban. Miként a sör és spritzerek tömege után az italt a pompás pezsgő szokta fölváltani: úgy ez alkalommal is a katonabanda

után Horváth Feri hires cigányprímás bandája muzsikálta a szebbnél-szebb magyar nótákat. Ugy éjfél felé minden szó és minden bevezetés nélkül fölugrott helyéről a generális és hatalmas, dörgő hangon megszólalt:
- Kérem ásztosan! Én ugy hallottam, hogy van a fiatal gárdában valami muzsikus-féle ember is, ki az? Álljon elő!...

Siri csend lett, nem jelentkezett senki sem. A generális még révedezve hordozta körül tekintetét a bámuló, de hallgató ifjúságon, miközben a vele szemben ülő T... kapitányhoz odaszólt halkan:
- Te Bandi! Te engem becsaptál, itt nincs ezek közt muzsikus egy sem.
- Dehogy nincs, tábornok ur! Ugyancsak van, épen az, akit meg akarsz ölni... felelte T. kapitány.

A kapitány ugyanis a Horváth Ferkó szép nótázása közben, amit a tábornok átszellemült arccal hallgatott, ugy odavetőleg emlitette - a világért sem árulta el Kuli nevét, - hogy van ám a fiatalok között egy tiszt, aki szépen húzza és mellette mondja is a nótákat - hátha még azt hallaná... Most aztán, hogy a kapitány látta B... generális felhívásának néma fogadtatását, egyszerűen leleplezte Kulit. A generális erre még harsányabban dörögte:
- Hadnagy ur, de genere Kuli! Jöjjön ide!...
Kuli előlépett: - Parancsoljon, tábornok ur!...
- Én ugy hallottam, kérem ásztosan, hogy ön szokott muzsikálni és énekelni? Igy van ez? Mi?...
- Igen, igy van! - szólt ridegen Kuli, aki semmiképen sem akart kötélnek állni, pláne, mikor már tudta, hogy hóhéra előtt áll.
- Hát kérem, hadnagy ur, én igen szeretném ezt hallani...

- Kérem alásan, tábornok ur, most nem jól érzem magam, talán máskor… - szabadkozott Kuli.
- Kérem ásztosan, addig én meg is halhatok, ne kéresse magát, mint egy kisasszony, hagyja hallani!…

Kuli sarkonfordult, egy pillanat alatt kikapta Horváth Ferkó kezéből a hegedűt s ráhúzta:
- Lehullott a cseresznyefa virága…

A tábornok, mikor Kuli a nótát befejezte és énekelni kezdett saját hegedűje kísérete mellett, két kezébe rejtette arcát és keservesen sirt, mint egy gyermek. A körülötte ülők nem tudtak hova lenni a bámulattól a tábornok ily varázslatos átváltozása miatt. Az egész hangulat nagyon komoly és meghatott volt, úgyannyira, hogy sokan az öregebb urak közül már együtt sirtak a generálissal… Kuli egyik nótát a másik után húzta, mondta… A generális meg mindig közelebb és közelebbről akarta hallani, mikor T… kapitány derékon kapva Kulit, átlökte azt asztalon, miközben halkan odasúgta neki:
- Húzd a fülibe…

Kuli a generális vállára tette hegedűje nyakát s a fülébe húzta, énekelte:

„- Oh jöjj vissza szép kor csak egy szóra,
Őszi rózsa, fehér őszi rózsa …”

A generális már nem tudott tovább érzelmein uralkodni, hirtelen mozdulattal keblére rántotta Kulit, ölelte, csókolta, ahol csak érte, a könnye pedig patakokban ömlött.

Na, ezt ugyan megölte… Most öli már… - mondta erre a jelenetre önkéntelenül is T… kapitány.

Bezzeg a vizsgálatot Kuli ellen hamarosan befejezték. Kuli pedig a csáford és jobba házi B... K... tábornok I.-ső parancsőr tisztje lett... Cimboráját, ki az asztalnál szomszédja volt, II.-ik parancsőrtisztté nevezte ki a generális...

Ez az en órám...

Az 1894-ik év őszén a balassagyarmati Király-gyakorlatok alkalmával, csáford és jobbaházi B... K... tábornok hadosztálya Sajószentpéterre érkezett s Kulival, parancsőrtisztjével, Losonczy Feri bácsi vendégszerető úri házánál volt elkvártélyozva. A hires generális pompásan érezte magát, mert hiszen minden csak ő körülötte forgott, a kedvében járt ott mindenki.

Este valamennyi tábornok és ezredparancsnok a vendégszerető házigazdához volt hivatalos vacsorára. A lakoma bizony jó hoszszu ideig tartott, - ugy reggel négy óráig.

Hadtestparancsnoki rendeletre B... tábornok hadosztályának reggel hatodfél órakor, élivel a sajószentpéteri hídfőnél kellett állani. De csak alig egy órával azelőtt oszlott szét a vacsorázó társaság. Kuli öt órakor pontosan ott állott Losonczy Feri bácsi udvarán, amikor kétségbeesve rohant elibe a vezérkar főnöke, L... alezredes:

- Az Istenért! Csinálj valamit, édes fiam! Az inast kiakolbólitotta, a szobalányt kilökte, a lovászt is, engem persze nem dobhat ki, ha pedig téged kilök, abból nem lesz nagy baj... Menj be a generálishoz! Próbáld meg felkölteni, hiszen egy óra múlva a hadtestparancsnok előtt kell állanunk, a hadosztály törzstisztikara pedig ime, indulásra készen, itt várja lenn az udvaron!...

- Megpróbálom, alezredes ur! - S rohant Kuli az emeleti lépcsőkön fölfelé. Persze, két-három ugrással a B... tábornok ajtaja előtt termett. Az ajtó tárva-nyitva. Az ajtóval szemközt levő ablak szintén. Rettenetes légvonat volt. Odakint hideg, zimankós, borzalmas, cudar idő. A generális

hanyattdülve, azonmód ruhástól, ahogy följött, az ágyon feküdt, pöfögött, fújta a kását. Az ágy mellett a széken előkészitve ruhája. Órája az éjjeli szekrényen volt. Kuli megállott összefont karokkal és merően nézte a mélyen alvó Herkulest. Gondolkozott mitévő legyen? Eközben az órára pillantott, mely épen fél hatot mutatott. Egyszerre csak lehajolt a generálishoz s két kezével megragadta hatalmas vállait s ahogy csak birta, ugy rázta:

- Tábornok ur! Alázatosan jelentem, fél hétre jár! - s kirohant az ajtón. Annyi ideje volt még Kulinak, hogy hátra kukkantott, de csak annyit látott, hogy B... az órára pillantott és mint egy oroszlán a szoba közepére ugrott. Kuli mint ki dolgát jól végezte, jelentette a vezérkari főnöknek, hogy minden rendben van s elmondta, hogy mit csinált és milyen finesszel csapta be az öreget.

A hadosztályparancsnokot váró tisztikar - az úgynevezett hadosztálytörzs - cigarettázó kényelemben várta a hatalmas generálist, amikor alig öt perc múlva kardcsörömpölés és sarkantyupengés hallatszott az emeletről. Jött B... tábornok. Meg sem mozsdott, csak hirtelen magára kapta szolgálati öltönyét és sakálként üvöltve fordult a vezérkari főnökhöz:

- Alezredes ur! Hány óra?...

Hogy ennek a jelentőségét megértsük, akárhányszor megtörtént, hogy B... tábornok pl. a menetoszlopban menetelő fiatal tisztek egyikéhez fordult azzal, hogy hány óra? Ha az illető órája nem talált az ő órájával, annyi napra csukatta be, ahány percnyi különbség volt az órák között... de csak ha késett. Most aztán ő volt pácban, mert zavarában méltán gondolhatta, hogy elkésett. Csak a vezérkari

főnöke jelentéséből ocsúdott föl, a mikor tisztelegve elibe toppant és jelentette:
- Tábornok urnak alázatosan jelentem, félhat múlott öt perccel!... - A generális órájára nézett és látta, hogy annyi...

A rejtély azonnal megfejtődött. A balszárnyon kereste Kulit, ahol az rendesen állani szokott. Ámde Kuli ijedtében egy fatörzs mögé húzódott. Amikor onnan kikukkantott, tekintete a B...-ével találkozott. A generális teljesen ellágyulva intette magához, átölelte és „gyere fiam reggelizni" kiáltással megindult vele az étterem felé - a törzstisztikar nagy bámulatára.

Mádi K... hadtestparancsnok persze rendben találta a hadosztályt. B... -t roppant megdicsérte, aki különben is kedvence volt. Így aztán virágos jókedvvel ügetett előre hadosztálya törzsével a nagy generális.

Volt a szvitben Kulinak egy kiváló barátja: Várady Dani hadnagy ezredsegédtiszt, akkor másodparancsőrtiszt, aki nagyon megszomjazott egy korty pálinkára. Különben olyan zimankós, olyan északi szeles, hideg idő is volt. Fogvacogva kérte Kulit:
- Koma! Adjon kend egy kis pálinkát, mert nagyon fázom...
- Nincs nekem, öreg cimborám, de rögtön lesz...

Ezzel Kuli - akinek mindig B... generális mögött kellett lovagolni, hirtelen lefogta lovát s a hadosztály törzs végén döcögő főhadbiztoshoz fordult, aki - mellesleg mondva - közundor tárgya és a fiatalság esküdt ellensége volt. Kuli jól tudta róla, mennyire dörgölődzhetnékje van ennek a szolgalelkü embernek a nagy, generálishoz, s hogy a „Gerbaudnál" sincsenek különb likőrök, mint

aminő nála mindig szokott lenni. Mikor hozzá ért, peckesen szalutált:
- Főhadbiztos urnak alázatosan jelentem, a tábornok ur nagyon fázik és nagyon ihatnék valami kis finom pálinkát...
- Kérem, hadnagy uram, hogyne, ezer örömmel adok... Boldog vagyok, hogy szolgálatára lehetek a tábornok urnak. És ezzel leoldotta a málhatáskája oldaláról két takaros kulacsát és átnyújtotta Kulinak:
- Kérem, mondja meg a tábornok urnak, hogy az egyik *cointrau,* a másik meg *Cardiál-Medock,* de jelentse egyben hódolatommat is...

Kuli előre vágtatva, már a következő pillanatban ismét a helyén termett s boldog mosollyal nyújtotta át Daninak a kulacsot: „Igyék komám" jelszóval. Persze rákerült a sor a második kulacsra is s bizony kézről-kézre járt a fiatalok közt, miglen pár perc múlva nem is kotyogott a kulacs - kiürült teljesen. Mint aki dolgát jól végezte, a másik pillanatban már a szvit után döcögő főhadbiztosnak visszaadta Kuli a két üres kulacsot, azzal, hogy á tábornok urnak roppant jólesett a pálinka és köszöni szépen...

Nemsokára a tett helyére érkeztek és B... generális a tiszti megbeszéléshez fogott. Amint elvégezte, rövidke pihenőt engedélyezett. Kuli észrevette, hogy a főhadbiztos veszedelmesen közeledik a generálishoz s mindenáron föl akarta kelteni figyelmét, amivel B... mit sem látszott törődni. De csak addig-addig sündörgőzött, miglen közvetetten a generális szomszédságába került. Kulit már a hideg lelte, ugy remegett, hogy a pálinkára ne kerüljön valahogy a beszéd sora, ha már igy esett a dolog. De bizony, amitől Kuli félt, bekövetkezett. Igaz ugyan, hogy B... is észrevette a

mindenáron való dörgölőzést s bár villámló tekintetével sem tudta elhárítani, csak odaszemtelenkedett ez a szolgalélek s alázatossággal, hétrét görnyedve, a tábornok elé állott:
- Kérem alázattal a mélyen tisztelt tábornok urat, jó volt a pálinka?...

Nahát, hogy minő arcot vágott erre a tréfához nem szokott, szigorú generális, azt nem lehet leirni.
- Kérem ásztosan, milyen pálinkáról tetszik beszélni? - mérte őt végig B...
- Hát... hát, amit kérni méltóztatott, tábornok ur... - felelte rebegve...
- Ugy látom - lépett hátra B... - hogy ön szédelegni méltóztatik, főhadbiztos ur!! Avagy talán - s a homlokára mutatott - meg van ön hűlve?!... Kérdezze meg attól,akivel megitatta - s a faképnél hagyta a térdében is reszkető vazallust.

Kuli pedig eliszkolt a közelből. A tehetetlen főhadbiztos szivta a fogát mérgében, hiábavaló gyilkos pillantásokat vetve Kulira.

Estére már a füleki vasúti állomás várótermében vacsoráztak. Persze összetörődve, fáradtan, az átvirrasztott éjjel után. De azért a cigány húzta rendületlenül, mert hát annak mindig ugy kelletett lenni. Az asztalnál ült természetesen a mi főhadbiztosunk is - vadonatúj köpönyeggel a vállán. Az uton Kuli elmondta B...-nak a pálinka történetét, amin persze a generális nagyon jót kacagott, mondva Kulinak, hogy miért nem figyelmeztette őt azonnal az eset után, mindjárt másképen beszélt volna a főhadbiztossal ő is...

A főhadbiztos most már még kegyetlenebb pillantásokat lövelt Kuli felé. Nyilván keresve-kereste az alkalmat a viszonzásra. Ugy látszik, az

idejét épen akkor, a vacsora asztalánál látta elérkezettnek. Szegény Kuli, a nagy kimerültségtől alig volt képes a szemét is nyitva tartani. Istenem! hogyne, hisz olyan fiatalon és annyit éjjelezett. Nem csoda, ha arcocskáját két kezébe rejtve, szunyókált és fel-felhorkantott néha-néha... Ezt amint észrevette az a szörnyeteg, sietett jó hangosan, hogy B... is meghallja, szóvátenni, hogy nem illik, nem járja idősebb tisztek társaságában fiataloknak itt horkolni, aludni, micsoda tiszteletlenség az stb. stb... Bizony addig s addig csipkedte Kulit, mig B... is fölfigyelt.

A generális - akit látszólag bántott a főhadbiztos okvetetlenkedése - csöndesen fölemelkedett az asztal mellől, a cigánynak csöndet parancsolt és egyenesen a főhadbiztoshoz ment. Szó nélkül lekanyaritotta válláról vadonatúj köpönyegét, amit szorosan összehajtottegy fejvánkosnak s a lócára tette. Ekkor odalépett halkan Kulihoz, átölelte az alvó kis hadnagyot, ölébe vette és végigfektette a lócán, aztán saját pirosbéléses tábornoki köpenyegével betakarta. Mikor ez megtörtént, a főhadbiztoshoz fordut:

- Kérem ásztosan főhadbiztos uram, jegyezze meg magának, hogy ez az én órám!

Persze, a főhadbiztos szégyenében majd lefittyent a székről...

Királygyakorlat...

Amikor csáford és jobbaházi B... K... tábornok hadosztályával elhagyta Sajószentpétert, azontúl a hadtestgyakorlatok kezdődtek, melyeket *mádi Kováts* hadtestparancsnok hires generális vezetett, mig csak a balassagyarmati király-gyakorlatok napjához érkeztünk - az Urnak 1894-ík esztendejében.

Ezen a király-gyakorlaton két hadtestparancsnok mérkőzött meg egymással. Az egyik *Lobkovitz* budapesti, a másik mádi Kováts kassai hadtestparancsnok. A magasabb katonai körök ugyanis - értsd alatta az osztrák katonai komendót - mádi Kovátsot mindenáron nyugdíjba akarták zavarni, miután magyar ember voltára már igy is nagyobb karriert csinált, mint ahogy azt az osztrák érdekek megengedték. Kimondták a szentenciát. Mennie kell...

Ámde mádi Kováts nem olyan ember volt, akivel olyan könnyen el lehetett volna bánni. Dacára, hogy a hadvezetőség olyan harcászati feladatot adott számára, hogy Lobkovitzcal szemben el kellett a csatát vesztenie, ugy megrakta, hogy a Lobkovitz kiporolt nadrágja még mai napig is füstölög, ha a molyok meg nem ették azóta a fogason. Annál nagyobb volt a mádi Kováts dicsősége, mert a feladat szerint két hadosztálya állott a Lobkovitz három hadosztályával szemben, miután az ő harmadik hadosztályát - *Kronenbold* altábornagyot - negyvenöt kilométerrel hátrább tolták a gyakorlat kezdetének pillanatában. És mégis nyakba rakta. Nyakba bizony. Mert dacára a negyvenöt kilométer távolságnak, a hátratolt hadosztály abban, a pillanatban, amikor arra

szükség volt, a helyén termett és akcióba lépett, hátba támadván az egész Lobkovitz hadtestet, mialatt a hadosztály tüzérsége oldalban pergőtűz alá fogta, ugyanakkor pedig a védőállásban kitartott 2. hadosztállyal mádi Kováts támadásba ment át és a szó legszorosabb értelmében megsemmisitette Lobkovitzot E diadalmas haditette után pedig nem nyugdíjba ment, hanem a bécsi hadtest parancsnoka lett. Ami nagy szó volt abban az időben, pláne magyar ember számára.

Ezt az egész harcászati feladatot a legfelsőbb vezérkar három napra tervezte. Ámde mádi Kováts azt egy nap alatt megdöntötte. És a másik két napra uj feladatot kellett kidolgoznia a legfőbb hadvezetőségnek. Mondanunk sem kell, hogy ez a feladat is, összeállításában, már a mádi Kováts vereségét célozta. De a kisöreg, mint az elsőt, ugy ezt is zseniálisan oldotta meg.

Ez a nem remélt diadal természetesen sok számitást döntött meg. Főként a csapatok elhelyezése körül volt nagy a kavarodás. Így történt, hogy mádi Kováts, ki Szécsényben a királyt váró Pulszkynál volt bekvártélyozva, másnap, illetve a gyakorlat befejezése után este, maga ment vissza őfelsége helyett Szécsénybe, Pulszky nagy bosszúságára, aki pedig sok ezret ölt bele a kastély tatarozásába, hogy magas vendégét méltóan fogadhassa. Kuli kihúzta a lutrit itt is. Mert mádi Kováts lába épen a király-gyakorlat előtti napon bokában kificamodott, aminek részben ő volt az oka. Ugyanis, a hadtestparancsnok épen a B… K… tábornok hadosztályánál tartózkodott és a déli órákban rövid pihenőre lováról le akart szállani. Azon spekulált a kisöreg épen egy friss szántás mellett, hogy lovát a barázdába állítja, hogy jobblába közelebb érje a földet, ami a leszállást

kényelmesebbé tegye. Amikor Kuli észrevette, hogy a generális le akar szállani, oda ugratott és nyergéből lepattanva, segédkezett a leszállásnál, s kezét a mádi Kovács hóna alá tette. Ám de friss lévén a szántás, a karjára nehezedő suly alatt keze kicsúszott a generális hóna alól és az öreg lába hirtelen olyan mélyen csúszott bele a puha szántásba, hogy bokában kificamodott. Fel is orditott kínos fájdalmában a kisöreg:
- *Menjen innen a fekete fenébe, ki hivta ide?!...*

Kulinak, amióta tiszti kardbojtot hordott, ilyet még nem mondtak. Egy fa mögé bujt el szégyenletében s a szemébe tóduló könnycseppeket lopva törölgette le csupasz 18 éves ifjú gyerekarcáról... Leírhatatlan módon bántotta az eset csáford és jobbaházi B. generálist is, aki az egész jelenetet elejétől végig figyelte. Nyilván látszott rajta az a néma fölháborodás, hogy még sem kellett volna így legorombítani azt a fiatal gyerek hadnagyocskát, ha jószándéka nem sikerült is. Elvégre nem ő volt a hibás...

Amint a szvitben levő főtörzsorvos bepólyázta mádi Kováts lábát, parancsőrtiszt-társa Kulihoz rohant, hogy most menjen azonnal s a közelfekvő tanyáról hozzon egy ruganyos fedeles kocsit.
- *Menjen a fekete fene! Én ugyan nem!* - mondta hetykén Kuli, amit az öreg is meghallott egy pokrócon fekve. Akkorára már az élesebb fájdalmak enyhülni kezdtek s B... tábornokot magához intette mádi Kováts:
- Te Kálmán, talán haragszik az a taknyos? Hé! Kuli! gyere csak ide! - és Kuli amúgy félsrégen odasomfordált, - Mi a fene!!... Hát még neked áll följebb?!... Hiszen ha édesapádnak én ezt megírom, hát egyenesen felpofoz, hogy öreg bátyádat igy megsántitottad... Mit dohogsz itt?! Nézze meg az

ember!... Tanuld meg, fiam, hogy a katonáéknál nem mindig fuvolahangon beszélnek, azért van cintányér meg nagydob a zenekarban is... No, gyere ide fiam - és szelíden végigsimogatta Kuli halvány arcát -, máskor aztán ügyesebb légy!...

Ezzel minden el volt intézve a lovagiasság szabályai szerint.

A nevezetes király-gyakorlat kora reggelén megindult B... generális hadosztálya a Bucsina-magaslatok felé, melyet neki védelmeznie kellett. A hírszerző járőrök és különítmények lovas osztagai már éjjel 1 órakor elindultak az ellenséges állások kipuhatolására és küldöttek vissza a pompásnál pompásabb, világos, fontos jelentéseket, melyek alapul szolgáltak a harci intézkedések megtételére. A nagy generális örömtől sugárzó arccal olvasgatta a beérkezett jelentéseket s gyönyörködött honvédhuszárjainak szép teljesítményeiben.

Körülbelül 8 óra lehetett, mire a hadosztály 2. dandárja megszállotta a *Bucsina*-magaslatot. B... generális az éldandárnál tartózkodott parancsőrtisztjeivel, onnan küldte szét parancsait. Két dandár rajvonalban fejlődött, a harmadik, mint tartalék, oszlop alakzatban a rajvonal balszárnya mögött foglalt állást; a hadosztály tüzérsége, - egy „Reitende Batterie" -, *Riegele* őrnagy parancsnoksága alatt a jobb szárnyon helyezkedett el.

Mádi Kováts hadtestparancsnok szintén a *Bucsina-magaslatról* intézte hadtestének vezetését s nem messze a B... generális szvitjétől helyezkedett el vezérkarával. Ott ült nagykomolyan a kisöreg egy kényelmes félfedelü hintóban, mert hiszen kificamodott lába miatt nem tudott lóra ülni. Pokróccal letakart térdén, a kitérített mappákon

számítgatott és onnan nézegette távcsövön a hadállásokat nagy élvezettel.

Nemsokára magasra szálló porfelleg látszott a távolból. Ez jelezte ő Felségének, a legfelsőbb hadúrnak közeledését. Mikor alkirály mádi Kovátshoz érkezett, meglepődve értesült arról, hogy lába kificamodott. A király leszállott lováról, a hadtestparancsnok mellé ült fel a hintóba és ott magyaráztatott magának a kisöreggel, amit nagy tetszéssel hallgatott végig. Az ő Felsége szvitjéhez tartozottak is leszálltak a lóról és elszéledtek, elvegyültek a többiek között.

Volt a király szvitjében egy orosz katonai attasé, ezredesi rangban, olyan 30-35 év körüli ember. Ez egyenesen B... generális felé tartott. Ott bemutatkozott és szóbeszédbe elegyedtek. A tárgyalás az európai hadseregek s az abban levő különféle fegyvernemek értékéről folyt. Megállapították, hogy a gyalogsági fegyvernemek között az egész világon első helyen a porosz gyalogság áll; huszár és tüzér pedig olyan nincs, mint a monarchiáé. Aztán átterelődött a beszéd a különféle vezérkarokra. No itt aztán megállapította az orosz ezredes, hogy amint a német hadsereg vezérkara az első, épen olyan utolsó helyen áll az osztrák ármádia e téren.

- No de talán mégis csak van kivétel, nemde? Még sem lehet annyira általánosítani, - szólt közbe B... generális.

- Hát kérem - válaszolt az ezredes - vannak kivételek, hogyne lennének. Itt is, ennél az ármádiánál is volt egy ember, egy kiváló, tüneményes, csoda alak, akit az orosz hadsereg mai napig is ugy emleget, mint egy túlvilági szellemet, mert ez az ember megmentette a orosz hadsereg becsületét. Neki lehetett köszönni az

orosz-török háború győzelmét. Olyan kitüntetés, aminő ezt az embert érte, még nem ért nálunk emberi halandót. Ott, a csata hevében, mikor a cár látta, hogy ez a csodaember már meg is nyerte a háborút, oda vágtatott hozzá s a saját melléről letépte a „Szent György" -rendet, ennek az osztrák vezérkari tisztnek a mellére tűzte, miközben átölelte, megcsókolta zokogó sirassál... Ez az ember kérem *Kolomanus Ivanov* vezérkari kapitány volt...

Ez az eset tényleg megtörtént épen ugy, amint az orosz ezredes barátunk a nagy generális előtt most elmondotta. Mi csupán hadtörténeti tényeket regisztrálunk, mikor ezt az esetet ismertetjük. Ugyanis az orosz-török háborúban a monarchia hadserege részéről, mint katonai követet, Kolomanus Ivanov név alatt csáford és jobbaházi B... K... vezérkari kapitányt vezényelték ki, szeretett kedves generálisunkat, kiről épen most beszélünk. Természetesen mint semleges állambeli katonai követnek, neki nem lett volna szabad beleavatkozni sem pro sem kontra. A harc folyamán a plevnai csatában az orosz hadsereg olyan kényes helyzetbe jutott; hogy a háború kimenetele válságosra fordult reánézve. Az orosz hadsereg vezérkara fejvesztetten, tanácstalanul állott. Nem tudták, mitévők legyenek. Nem akadt ember, aki személyes felelősséget mert volna vállalni a kivezető út sikeréért, persze, mindenki a fejét féltette. Ebben a zűrzavarban állott elő Kolomanus Ivanov vezérkari kapitány - a mi kedves generálisunk -, hogy ő garantálja a győzelmet, ha korlátlan hatalommal átadják neki a hadsereg vezetését egy fél napra. Ez megtörtént. Az elővédet szerencsésen és zseniálisan átvezette a Sipka-szoroson. Valami bámulatos ügyességgel bevezette az elővéd harcát és annak oltalma alatt az

egész orosz hadsereg zöme átkelt a Sipka-szoroson, amely átkelés után a csata győzelmes kimenetele iránt nem lehetett már tovább semmi kétség. Kolomanus Ivanov azután, hogy az utolsó ecsetvonásokat az orosz vezérkar tegye meg, a szoroson való átkelés után átadta, illetve visszaadta a parancsnokságot. Ekkor rohant oda az orosz cár és ekkor tépte le melléről a „Szent György"-rendet és tűzte azt Kolomanus Ivanov keblére, nyakába borulva érzékeny hálálkodások közepette.

Ez azonban nem maradt annyiban, mert a kapitány ellen, amint a háborúnak vége lett, hadtörvényszéki vizsgálatot inditottak. Természetesen ez mind diplomáciai beavatkozást vont maga után. Valahogy aztán nagynehezen elsimult az eset s nem lett belőle semmi komolyabb dolog.

Mikor a generális végighallgatta az orosz katonai követ-ezredest, azt mondja neki:

- Hát mit méltóztatik gondolni, ezredes uram, hogy merre van most az a bizonyos Kolomanus Ivanov?...

- Bizony kérem - mondja az ezredes - az már régen nyugdijban lehet, mert az egy nagyszájú ember volt, még hozzá a gorombaságig őszinte, ami pedig az osztrák ármádiában főbenjáró bűn...

Erre B... K... tábornok néhány lépést hátra lépett s egy párszor tetőtől-talpig végigmérte az ezredest és mégszólalt oroszul:

- No hát kérem, ezredes uram! Ugy tudja meg, hogy az a Kolomanus Ivanov én vagyok!... S hogy ne hazudjam, - erre hatalmas vállát félrecsapta s kifricskázta az érdemrendek tömegéből a „Szent György”-rendet -, itt van e!...

- Szent Isten! - kiáltott fel az orosz vezérkari ezredes - hát ön a Kolomanus Ivanov vitéz

generálisom? Engedje meg, hogy a kezeit megcsókolhassam!...

Az orosz ezredes a földre borult. Sirva fakadt és B... generális térdeit hosszú ideig átölelve tartotta, aki meghatottan hajlott le utána és ölelte keblére a könnyező orosz ezredest. De mi is sirtunk valamennyien, kik körülötte állottunk...

Valóban megható, hogyan fejezte be ez az ember katonai karrierjét... Mint adlátus szemleuton járt lent Erdélyben, mikor Kolozsváron egy sürgönyt kapott a honvédség főparancsnokától, hogy szemle-utját szakitsa félbe és sürgősen vonuljon be.

Leírhatatlan örömmel fogadta ezt a hirt, mert abban az időben üresedett meg a honvédelmi tárca. Ő naiv lélekkel azt hitte, hogy miniszteri kinevezés áll a sürgöny hátterében. Semmi jobban nem jellemezte naivitását, mint az, hogy örömében vezérkari főnökének a vonaton egész uton jövő terveiről beszélgetett, az újítások egész sorozatáról, melyeknek megvalósítását a miniszteri székből tervezte.

De bizony nagyon csalódott. Mire fölérkezett Budapestre, hivatalának íróasztalán a főparancsnok saját kezűleg irt következő szövegű „Szolgálati jegye" várta:

- „Ő Felsége további szolgálataira nem reflektál..."

Se több, se kevesebb: ezzel az öt szóval egy szép karrier el volt intézve - örökre...

Mikor vele majdnem egyidejüleg vezérkari főnöke az irodába lépett, odaszólt:

- Kérem ásztosan, farba rúgtak, mint egy kutyát - azzal kifordult az ajtón - amint ő maga elmondotta - többé soha a hivatala felé sem ment.

Nyugdíjaztatását sem kérte... Nélküle végezték el azt is...

Ide ülj le, te kutya francia...

Már hetek óta együtt volt a főúri társaságnak egy része a sorokujfalusi gyönyörű kastélyban, mikor Kuli a következő sürgönyt kapta:

„Duc d'Orléans szép nótáidban gyönyörködni akar, azonnal gyere - Pali".

Épen ezredparancsnoki változás volt. Kulinak tehát nem nagy mesterségébe került háromheti szabadságos levéllel útnak penderedni az ifjú álmok tündér képzelmei között Sorokujfalu fele...

Roppant megörültek a vendégek Kuli megérkezésének. Itt értesült arról, hogy fácán- és nyulvadászat van. Már az első este bemutatta zenei tudományát s a mélabús magyar nóták gyönyörű változataival hegedülte, énekelte, illetve mondta el saját szerzeményű nótáit, a hálás hallgatóság nem csekély gyönyörüségére, akik nem hagytak nyugtot szegény fiúnak már, az első izelitőre sem. Kuli éles megfigyelésével azonnal észrevette egy szerelmes pár szivdobbanását. E kettős szívverésre még odaadóbban húzta és énekelte:

„De gyönyörű a nótája, oly kevesen értik,
Csak kinek a lelke beteg és a szive vérzik..

A szerelmes pár epedve sóhajtozott... a Duc d'Orléans egészen átszellemülve gyönyörködött az énekben, de abban a ragyogó két könnycseppben is, amely a szép T... hercegnő éjsötét szeméből ragyogva gördült végig azon a tündérarcon, mely mellett a hamvas őszibarack is elszégyelhette volna magát.

Istenem! de szerelmesek lehetnek ezek - gondolta Kuli - s húzta tovább, szivetrázón... keservesen...

Így ment ez nap-nap után: mikor szép idő volt, nappal vadásztak, este meg muzsikáltak a végtelenségig... Nagyon megszerette a Duc d'Orléans Kulit. Minden vadászaton az egyik szomszédos fenyőkaliba az álláson a Kulié volt, a másik persze a kis T... hercegnőé. De Kuli se látott, se hallott, ami módfelett tetszett az Orléansnak. Egész tanulmány tárgyává tette Kulit. Valósággal bámulta, hogy semmisem tudja kihozni a sodrából. Egy .napon aztán csúnyán meg is tréfálta a szegényt, ugy hogy csak egy hajszálon függött, hogy Kuli faképnél nem hagyta az egész társaságot. Nevezetesen Kulinak, miközben hűségesen teljesitette az álláson őrszolgálatát, hirtelen melege lett szegénynek (nyilván a látottak miatt) és panyókára vetett hattyuprémes mentéjét a fenyőkaliba egy kiálló ágára akasztotta. Persze, ott felejtette. Az Orléansi azután P... gróffal ellopatta s a mentét egy pirospozsgás paraszt hajtóleány nyakába akasztotta. Az éremjelek akasztójába pedig egy fácántyúkot húzatott, fejjel felfele. Amint a tyúkkal dekorált fehérprémes mentés kis parasztleány előtte állott, műharagra gyúlt arccal elrendelte Kuli azonnali elővezetését, ami nyomban meg, is történt.

- Hallja! - förmedt rá szegény Kulira, - az öné ez a mente?

- Igenis, - felelte Kuli.

- Hát hogyan engedheti meg a főhadnagy ur, hogy őfelsége a király tiszti egyenruhájával ilyen becstelen tréfát űzzenek az én jelenlétemben?!... Én ezt nem tűröm, főhadnagy ur!... Föl fogom önt jelenteni, hogy ilyen vakmerő tréfa többé eszébe ne

jusson s most azonnal vegye el azt a mentét és tisztítsa meg becstelen terhétől.

Szegény Kuli, mintha a föld mozdult volna meg alatta, remegő térdekkel állt odébb, s hogy senki észre ne vegye, az első kocsival hazasompolygott a kastélyba. Az estebédnél már nem is jelent meg, hanem bepakolt, hogy még az első esti vonattal hazautazzék. De az inas jelentést tett P... grófnak, aki ész nélkül rohant Kuli szobájába:

- Az Istenért! csak nem mégy?!... Csak nem ment el az eszed?!... Hisz az egész tréfa volt! Valahogy el ne menj, a Duc d'Orléans rettenetesen megharagszik és mélyen megsértődik, hogy ártatlan tréfáját nem akarod megérteni, pláne, ha az én felvilágositásaim után sem veszed elő jobbik eszedet...

- Már pedig, kedves cimborám, én ilyen vagyok - mondta Kuli - velem Fábiánt nem játszik egy francia sem, ha a Duc d'Orléans maga is. Én, öregem, összepakoltam, én megyek... Megcsutakoltam a fülit annak a franciának egy pár magyar nótával, aztán, ha igy fizetett is ki, - ám lelke rajta, megyek a fenébe...

Se, szó se beszéd, Kuli sarkon fordult és egy „adjon Istennel" már kivül is volt az ajtón...

Tyhű! erre már nagy zenebona lett, mert P... gróf tüstént az ebédlőbe rohant és hamarosan elmondta az Orléansnak a történteket. De azt is, hogy nem bir azzal a huszárral, meg van az ugy legyesedve, hogy nem áll most meg Marosvásárhelyig...

Itt már nyomósabb eszközökhöz kellett folyamodni. Az Orléansi P... gróffal a vendégek óriási bámulatára, hirtelen eltűnt a társaságból. Mindketten Kuli után rohantak. Az Orléansi magára kapta a portás bundáját, kucsmáját, és a

portás helyére állott. Azalatt P... gróf csak hiába kérlelte Kulit. Amint azonban Kuli be akart szállni a kocsiba, a „portás" hátulról hirtelen nyakonkapta a mente kötőjénél fogva és rákiáltott:
- Ön pedig nem fog elmenni!... - Kuli már a kardjához kapott, amikor a Duc d'Orléans a portásbundát széjjelrántotta s ott állott előtte frakkban, az arany gyapjúval.
- Ugy-e, kedves barátom, nem fog elmenni, nem fog elhagyni engem? - Oly szelid, lágy hangon kérlelte Kulit, hogy az belefehéredett. P... gróf a háttérből sietett rákontrázni:
- Öregem! most már ne mókázz, gyere velünk! - s egyik jobbról, a másik balról, bevezették Kulit az ebédlőbe és hogy meg ne szökjék, az Orléansi mellé nyomták le, aki nyomban azzal fejezte ki megelégedését, hogy egy trüflit a Kuli kabátja zsebébe dugott és rászólt:
- No, most aztán ne éhezzék!... Volt erre kacagás, évelődés, élcelődés... no meg muzsika olyan, aminő még nem volt a három hét alatt. Kulinak azonban nagyon lassan jött meg a kedve. Kérette-e magát, vagy igazán le volt-e hangolva, avagy valami egyéb furfangból csinálta, azt nem lehetett nála tudni. Nyilván valami huncutság motoszkált a fejében, amint az hajnali három órakor az „in vino veritas" idejében ki is derült. Kuli jól befalatozott és örült, hogy a vasúti vendéglő helyett Sorokon költhette el az estebédet. A vendégek közül nagyon kevesen vették észre, hogy mi történt, csak a beavatottak tudtak róla s igy nem volt semmi feltűnés.

Étkezés után feketekávéra a nagy terembe vonult a kedves társaság. Mindjárt az első csésze fekete után T... hercegnő elővette Kuli hegedűjét és bámulatos virtuozitással eljátszotta a Lavotta kesergőjét, majd Cinka Pannát, Biharit és más

egyéb gyönyörű magyar motívumokat. A társaság nem is tudta, hogy a hercegnő a művészet ez ágában ennyire otthonos és igy óriási bámulatot keltett csodás művészete. Volt taps, ujrázás, bámulat és csodálkozás, ami ilyenkor rendesen emelkedetté teszi a hangulatot. Kuli sem vette tréfára a dolgot, - mint aki a legjobban meg volt lepve - és nem hagyott békét a kis hercegnőnek; kérlelte hogy csak játsszék cigány-kisérettel magyar nótát, amit meg is tett készségesen a Hercegnő, folytonos éljenzések és tapsorkánok közepette.

Már a legvidámabb volt a hangulat, az inasok nehéz tálcákon hordták a finom pezsgőt. Itt-ott „exeltek" is, ami az Orléansinak nagyon megtetszett, úgyannyira, hogy éjfélkor már ő járt elől a biztatásban: „ex-ex" mondta mindenfelé fordulva, ahol csak egy poharat megfogni tudó harcost látott... Egy-egy csárdásnál Kuli is fölkapta a hegedűt, P... gróf meg a cimbalom mellé ült. Később az uri muzsikusok letették hangszereiket, valamennyien táncra perdültek s járták a „Kállay-kettőst" óraszámra.

De a nők egyszerre csak elálmosodtak, elfáradtak s bizony szép csendesen visszavonultak. A férfiak maradtak hátra csupán. Ekkor már ismét Kuli kezében volt a hegedű s az Orléansi elébe lépve, húzta annak kedvenc nótáját, ez meg a falhoz támaszkodva, könnytelt szemekkel bámult Kulira. Az Orléansi ugy állott előtte, hogy mindkét sarkát szorosan a fal tövéhez nyomta; de a zene hangjától ellágyulva, lába a síkos parketten lassan ébredőre csúszott, ugy hogy hátával a falnak támaszkodva, már kis hijja volt, hogy a földre nem tottyant. Már csak egy hajszálon függött az egyensúlya. Mikor lábai már-már derékszögben álltak. Kuli gondolt egy nagyot és merészet:

elérkezettnek és alkalomszerűnek látta az időt arra, hogy a fácántyukos mentéért a Duc d'Orléansnak most visszaadja a tréfát, ami bizony balul is üthetett volna ki, mert Kuli nem tudta, hogy az Orléansi érti, - ha nem is beszéli - a magyar nyelvet. Amikor már ugy látszott, Hogy az Orléansi a földre tottyan, Kuli a vonó hegyével megkopogtatta előtte a parkettát és rászólt:
- Na! ide ülj le, te kutya francia...
Tyü! Lett erre óriási kavarodás és lótás-futás. A fiumei kormányzó Kulihoz rohant:
- Az Istenért, mit tettél?... Jaj, mi lesz?!... Hátha fenségsértésnek veszi?! stb. stb...

Hát mi lett? Az lett, hogy a Duc d'Orléans a helyzet magaslatára emelkedett és - letottyant a földre. Jóságos, szelid szemével pedig Kulira nézett, megragadta atillája szárnyát és az arcán végiggördülő nehéz könnycseppjeit már a Kuli atillája fogta föl, akit maga mellé rántott a földre, hatalmas ordítással:
- Mais venez vous ici mon cher Capitain! (Jöjjön ide, kedves kapitányom)...

S forró csókjaival halmozta el Kuli homlokát... semmi jelentőséget nem tulajdonitva az egész tréfának, ottlevő főurainknak mai napig tartó ámulatára-bámulatára...

Virginia...

Volt Kulinak egy sarzsilova, Virginiának hivták. Olyan ugró ló, mint az, kevés volt az ármádiában. De lovas is kevés olyan, mint Kuli. Hire volt a Virginiának az egész hadseregben. Nem volt olyan akadályverseny, a melyben Kuli első dijat ne nyert volna ezzel a lóval. Valóságos fogalommá váltak, Kuli is, meg Virginia is.

Szigorú parancs volt arra, hogy sarzsilovat szolgálaton kivül használni, pláne kocsiba fogni, nem szabad. Kulinak azonban volt egy giggje. Nagyon szerette ezt a kétkerekü sportot és bizony nem egyszer „begombolta" a Virginiát.

Az ezred parancsnoka borzalmas ember volt, valóságos szörnyeteg; szívtelen, lelketlen, igazságtalan, részrehajló, zsarnok, goromba, durva és pöffeszkedően gőgös, mint minden félművelt ember általában. Nem volt olyan alárendeltje, akit vérig ne szekírozott volna. Kuli ezen az emberen is kifogott, ővele még ez az ezredes sem birt. Gyűlölte is Kulit rémségesen. Nem irom le a nevét, sőt a nevének még a kezdőbetűjét sem, mert az olyan ember, aki a saját gyermekének, egyik leányának kutyakorbáccsal kivágta a szemét és ugyanakkor a másik gyermeke a fürdőszobában öngyilkosságot követett el, még ezt sem erdemli meg. Nem is volt magyar ember, mint ahogy lengyelhangzásu neve is mutatta.

Szegeden a huszárkaszárnya egészen a város végén volt. Abban az időben minden tiszti ló kint állott a kaszárnyában, mert valami járványféle grasszált a városban s a jó öreg Bogsa bácsinak, főállatorvosunknak javaslatára, kidirigálták a tiszti

lovakat is a laktanyába, hogy állandó orvosi felügyelet alatt lehessenek.

Egy szép napon Kuli befogta a Virginiát a giggbe s kiment kocsikázni. Tisztiszolgájára livrét adott, a fejébe cilindert nyomott, kezére fehér keztyüt húzatott s ment a városba parádézni. Természetesen az első, akivel találkozott, az ezredese volt, az emberevő szörnyeteg. Oda is rohant Kulihoz és nyomban hazazavarta. Másnap persze ezredkihallgatásra rendelte és „bevarrta" Kulit tiz napra. Kulit módfelett bosszantotta az eset. Törte is a fejét, mit tehetne?

Ezután több hónap eltelt és szép enyhe őszi napok következtek. Kuli három hónapig egyik vásárt a másik után járta. Nem volt olyan vásár, amelyiken ő meg ne fordult volna. Senki sem tudta, hogy Kuli miért járja olyan szorgalmasan a vásárokat ? Csak az tünt föl, hogy minél több vásáron fordult meg, annál lehangoltabban jött haza mindig. Egyszer azonban, egyik vásár után, olyan bokros kedve kerekedett, hogy szinte megbotránkoztak rajta. Kiderült, hogy egész időn át minden vásáron olyan lovat keresett, mely figurára, külső formára, tartásra, járásra, mindenben hasonlitson a Virginiához. Most talált egyet és ennek örült meg olyan eszeveszett módon.

Ugy tiz-tizennégy nap elteltével Kuli befogta az uj lovát s mint régebben, kiment parádézni a városba. Keresve-keresgélte mindenfelé az ezredest, ahol csak gondolta, hogy abban az időtájban mégfordul. Nagysokára rá is akadt. Már jó messziről észrevette Kulit az ezredes. Kiállott a kocsiutra nagybőszen és magasra tartott kézzel feltartóztatta a gigget Mint egy sakál, rátámadt:

- Azonnal forduljon meg a főhadnagy ur s menjen előttem a laktanyába!...

Az ezredes egy a közelben ácsorgó kétfogatú bérkocsiba ugrott és követte Kulit.
Amikor a kaszárnyába értek s Kuli a kapun behajtott, az ezredes megállította:
- Főhadnagy ur! Hogy merészelte ön a sarzsilovát befogni? - orditotta magánkivül, mint valami megtébolyogott ember.
- Az nem az... vágott vissza röviden Kuli.
- Mit! Nem az?! Hát ön tiszt létére még hazudni mer! Haditörvényszék elé állitom...
- Kikérem magamnak, ezredes ur, a hazugság vádját - és már abban a pillanatban az ujján keresztül, egy nagyon éleset füttyentett. Ugyanis Kuli erre előre el volt készülve s lóápoló ordonáncának megparancsolta, hogy amint egyet füttyent, azonnal hozza ki az istállóból a sarzsit, a Virginiát, amely már jó előre föl is volt kantározva. Az ordonánc, amint meghallotta az éles füttyöt, a istállóajtóban termett.
- Hé! Hozd ki a sarzsimat! - s már a következő percben horkolva, fújva, prüszkölve, gyönyörű ügetésben jött a Virginia, leírhatatlan bámulatára az ezredesnek, aki majd kővé meredt, amikor ezt látta.

Mikor a ló odaért, az ezredes még mindig nem hitte a valót. A méregtől halálsápadtan az elővezetett ló mellé lépett s az első dolga volt, hogy annak sörényét fölhajtva, megkeresse a ló nyakára sütött anyakönyvi számot, amelyet minden szolgálati ló nyakára rásütnek. Amint a számot meglátta, minden kétséget kizáróan bizonyossá lett előtte, hogy bizony nem a sarzsiló van befogva, mert az ott áll most előtte a maga valójában. Ábrázata azonnal szelídebbé vált s most már fuvolahangon fordult Kuli felé:

- Kedves Genere, valóban elnéztem ezt a szép lovat. Remekül fest a kis kocsiban... Ugyan mondja, főhadnagy ur, hol vette?

Kuli megvetően lepillantott a kocsiról:

- Mi köze hozzá!... - egyet csettintett a nyelvével és kirepült a kaszárnyakapun giggjével.

Másnap parádéba öltözött és ezredkihallgatáson maga ellen a haditörvényszéki eljárás meginditását kérte. Az ezredes nem vette tréfára a dolgot, Kuli meg adta a halálig sértettet...

- De hát kérem, főhadnagyur, mit gondol ön, hogy ilyen vakmerőségre vetemedik?

- Ezredes urnak alázatosan jelentem, egy tiszt nem hazudhatik. Az ezredes ur pedig azt mondotta nekem, hogy hazudtam. Ha ez ugy lett volna, tiszti rangomat nem viselhetném tovább. Nekem ezért elégtétel kell...

- No, no - mondta az ezredes. - Nem szabad annyira érzékenynek lenni egy idősebb bajtárssal szemben... Én nagyon indulatos voltam... Belátom, hogy nagyon is erősen fejeztem ki magam, amiért bocsánatot kérek öntől. Ennyi elégtétellel tartozom a főhadnagy urnak. Ha ezzel nem elégszik meg, ám készséggel teljesitem kérelmét s aziránt megteszem azonnal a lépéseket...

- Visszavonom a kérésemet, ezredes ur - és Kuli, összecsapva sarkantyúját, meghajtotta magát. Az ezredes kezet fogott vele s ő kilibbent az ajtón.

Persze, ezután a jelenet után felváltva fogta be a giggbe Virginiát és az uj lovát.

Egy csók... „Hatolja ki Pu!"...

A marosvásárhelyi 9-es huszároknak egyik „kikülönitett” osztálya valamikor Segesvárott állomásozott. Amikor innen áthelyezték őket, össze kellett szedni a gazdákhoz kihelyezett szolgálati lovakat és az ezred székhelyére, Marosvásárhelyre szállitani. Kuli kapta a parancsot, hogy a lószállitmányt elhozza onnan, ő lett a szállitmányparancsnok s három tisztet osztottak be alája.

Megindultak Segesvárra. Meg is érkeztek szerencsésen. A lovakat a vállalkozóktól annak rendje-módja szerint összeszedték és bevagonirozták. De amikor ezzel is elkészültek, bizony még sokáig kellett várni a szállitmány elindulására, mert a vonat csak a késő esteli órákban indulhatott el. Mitévők legyenek, mivel üssék el az időt addig? Elhatározták, hogy a vasúti vendéglőben maradnak s amennyire lehet, keresnek ott valami szórakozást, ami ugy is történt.

Volt a vendéglősnek egy szemrevaló, nagyon takaros kis, tizenhat-tizennyolc esztendős, piros-pozsgás leánya. Kuli egyik hadnagya már az ebédnél nagyon szemezett vele. Voltaképen, hogy a vasúti vendéglőben maradjanak, az is Kuli hadnagyának a javaslatára történt. Így hát elég jó hangulatban voltak mindvégig.

Kulinak be kellett mennie a városba s tisztjeit otthagyta rövid időre, figyelmeztetve őket, nehogy valami zenebonát csináljanak távollétében. Különösen Cs... hadnagynak szólott ez a figyelmeztetés.

Amig Kuli oda volt, nem is történt semmi rendellenesség. Visszaérkeztekor a fiatalok vigan

voltak egy asztal-sarokban s feszült figyelemmel lestek, mi történik a vendéglő másik sarkában. Kuli letelepedett az asztalhoz és ő is nézte a történendőket. A vendéglő másik sarkában ugyanis, egy magányos asztalnál, a vendéglős bájos szép kis leánya cigarettát töltött, persze, oda sem pislantva a másik sarokban levő tiszti asztalhoz. A leányka mamája pedig a szoba közepén ült, dróton lelógó lámpa alatt és varrogatott. Ki nem ment volna egy világért sem a teremből, hiszen egyetlen leányát gardírozta.

Cs... hadnagy közvetlen Kuli jövetele előtt fölállott a tiszti asztaltól s a kis leány asztalához ment. Ezt nézték aztán olyan nagy érdeklődéssel, hogy milyen fogadtatásban lesz Cs... hadnagynak része. Amint Cs... hadnagy odament, leült a lócára a kis leány mellé. Az a szegény kis teremtés pedig lesütötte szemeit és az előtte levő dohánykészlettel együtt odább rukkolt egy fokkal. A hadnagy utána. Erre a kis leány megismételte az előbbi menekülést, a hadnagy persze megint utána csúszott. Kuli ebből rosszat sejtett, mert a szoba közepén ülő mama villámló tekinteteket lövelt arrafelé. Kuli tisztában volt azzal, hogy Cs... hadnagy mit akar. Tehát nem sokat vesztegelve, fölkelt helyéről, csöndesen az öreg asszony háta mögé lopózott s onnan figyelt, anélkül, hogy azt a mama észrevette volna. Kuli ugyanis tudta, hogy a vendéglős egy rabiátus, goromba ember s ha valami olyat találna észrevenni leánya körül, ami neki nem igen tetszenék, bizony nem lehet tudni, mi következményekkel járna. Így hát mindenre elkészült és akár a hadnagyhoz, akár az ajtó felé kellett ugrani, mindegyikhez közel volt.

A hadnagy csak mindig-mindig közelebb csúszott a kis leányhoz. Az a szegény kis leány meg nem tudott már hová menekülni tovább, mert épen

a lóca végére ért... Erre az öregasszony az ölibe tette a varrását, pápaszemét a homlokára tolta s ugy nézte, hogy most mi lesz?... Ebben a pillanatban megjelent a küszöbön a vadképü, goromba kocsmáros szigorú alakja s most már ő is feszült figyelemmel várt... Kulinak, amint a kocsmárost észrevette, az első percben a hideg futott végig a hátán, de már a következő pillanatban készen volt haditervével...

Mikor a kis leány a legutolsó mozdulattal a lóca szélére menekült, Cs... hadnagy villámgyorsan a kis leány nyakába ugrott és megcsókolta. Abban a pillanatban a mama ölesre tátott szájjal épen kiáltani akart, mikor Kuli a háta mögül - majdnem Cs... hadnaggyal egyidejűleg - az öreg asszony nyakába ugrott és hatalmas csókot nyomott rá, igy kiáltott föl:

- No! Most beszéljen!... A férj, mikor Cs... hadnagy készülődéseit látta, vérben forgó szemekkel készült az elégtételvevésre. De amikor Kuli az öregasszonyt képen csókolta, hahotázva sarkonfordult és kifutott az ajtón... de utána az öreg asszony is...

Hazakerült a lószállitmány is minden baj nélkül. Szétosztották a lovakat, kezdődött az őszi gyakorlat. Ilyenkor egyik szemle a másikat érte. Néhány hét elteltével aztán kezdetét vette az összpontosítás, amikor nagyobb csapatkötelékben gyakorlatoznak és befejezésül harcszerü gyakorlatok voltak.

Azt a huszárezredet, amelyben Kuli szolgált, őszi gyakorlatra többnyire a gyalogsághoz osztották be. Ugy történt ez most is.

Az ilyen gyakorlat rendesen vizsga-alkalom volt egy-egy csapatparancsnok számára, aszerint, amint előléptetés előtt állott az illető, vagy pedig a

nyugdíjaztatás előtt. Ha sikeresen oldotta meg a föladatot, előlépett, vagy megmenekült egyelőre a nyugdijba küldéstől. Ha pedig nem sikerült: elzavarták. Itt aztán nem az alantos gárda drukkolt, hanem az alantos gárda - mulatott...

Kuli kiváló járőrparancsnok volt. Hires lett ő csakhamar erről az oldaláról, mert minden jelentése, amit hírszerző szolgálatából a csapatparancsnokához küldött, olyan volt, hogy sok sikeres kimenetelű harci intézkedésnek az ő jelentése volt a kiinduló pontja. Pedig a nyakatekert magyarsággal körülirt parancsok, utasitások, amiket Kuli egy-egy magyar generálistól kapott, olyan értelmetlenek voltak, hogy a kutya is megveszett volna azok hallatára. Más járőrparancsnok mérgelődött volna az ilyen szörnyűségen, de Kuli mulatott rajta. Persze, mert nincs az a kabarészerü röhej, ami vetekedhetnék azzal a pukkasztó kacagással, ami az ilyen eligazítás – Abfertigung - alkalmával a fiatalságon kitört, mikor egy-egy generális a m. kir. honvédség egy-egy tisztjének magyar nyelven adta ki rendelkezéseit. Az ilyen aztán módfelett mulattatta Kulit. Persze, hogy egy-egy ilyen nyakatekert szóból szállóige lett. Nem egyszer pedig a szállóige főnévvé változott, mert az illetőt eszerint keresztelték el, sőt valódi neve feledésbe ment s csak a gúnynevén ismerték.

A kedves olvasó bizonyára sok komikusnál komikusabb elnevezést hallott, avagy olvasott már. De biztosan tudom, hogy olyan nevet, aminőt ez a Kuli generálisa önmagának szerzett és amely Kuli jóvoltából örökre rajta ragadt, ilyet még nem hallott, nem olvasott.

Ez a szerencsétlen ember az eligazításnál, amikor kiadta a parancsait, azt akarta mondani

Kulinak, hogy X községbe hatoljon be és puhatolja ki ott az ellenséget. Ehelyett ugy fejezte ki magát, hogy „hatoljon be és az ellenséget *hatolja ki pu...*

Bezzeg azontúl mindenki csak ugy hivta őt, hogy a „Generális *Hatolja ki pu...*

Hozd ki babám a csákómat...

Sok szerető sziv, szerelmes kebel mond hálát annak a zordon generálisnak, aki Kulit a „Strafregimenthez” tette, a 9-es huszárokhoz, mert sok szép magyar nótájának a Szamos és Maros mellett adott életet...

Az erdélyi társadalom ősszel - a versenyeken - többnyire Zsukon jött össze s Hubertus után pedig valamennyien kincses Kolozsvárra mentek be telelni, bálozni, szórakozni s hamvazószerda után hazaszéledtek udvarházas ősi kastélyaikba - dolgozni.

Kuli ritkán maradt el az ilyen estélyekről, mert hiszen nélküle, vagy vele, egészen más lefolyású volt egy estély. Hiszen annyira ment a dolog, hogy amikor be talált menni Kolozsvárra, futótűzként terjedt el a hire megérkezésének s már estére a kaszinóban együtt voltak valamennyien a bent telelők - fiatalja, öregje egyaránt.

Történt egyszer, hogy Kuli bejövetelére B...y Domokos (a fejedelem) és a feledhetetlen emlékű jó Bálint gróf, rendezték az estélyt melyre különösen sokan jöttek föl a kaszinóba a társaságból.

Közvetlenül a szupé előtt csárdás járta, amit minden épkéz-lábnak táncolnia kellett; járták is valamennyien, csupán egy leány, a kis T... bárónő nézte sóvárgó szemmel a táncot, nem lévén párja. Azt mondja a fejedelem Kulinak:

- Te Kuli! ne hagyd már ott ülni azt a kis bárónét, ne árulja a petrezselymet, vidd el táncolni.

Kulinak e tekintetben nagyon kényelmes helyzete volt, mert ha nem akart táncolni, egyszerűen azt mondta, hogy nem tud énekelni, ha táncol, mert bereked tőle. így aztán privilégiumát

arra használta fel, hogy mindig csak azzal táncolt, akivel neki jól esett. Tudta ezt róla mindenki, de nem bántották érte, csakhogy a muzsikáját élvezhessék.

Kuli a felszólításra nyomban odaugrott és táncra kérte a kedves kis leányt. Hálálkodott is Kulinak ez a kedves, ártatlan kis teremtés, hogy amikor épen az éneklés miatt nem volna szabad Kulinak táncolnia, épen őt kéri föl; ezért az áldozatért, nem is tudja, mit adna most Kulinak...

- Megmondom én! - vágta rá Kuli.

- No mit adjak? - nézett bájosan Kulira az édes, kis bárókisasszony.

- Hát egy csókot... - de alig mondta ki ezt a szót, ha a nagybőgő ott nincs, hanyattesik, mert a kis T... baronesz olyat buktatott rajta, hogy Kuli pont a bőgőben akadt meg. A kisleány pedig sirva az öltözőbe szaladt. Az édesanyja persze utána.

A következő percben már a mamák egy kis része sugott-búgott, hogy mégis csak szemtelen, neveletlen egy „fráter" ez a Kuli, ilyet mer mondani egy leánynak stb. stb.

Ámde a mamák sokkal nagyobb gárdája meg azt mondta, hogy mi a csudának csinálnak ebből olyan nagy dolgot? Ez egy poéta-lelkü, bohém fiu, olyannak kell őt venni, amilyen. Különben nem is volna az, a mi. Ugyan ne bántsák, még megharagszik, itt hagy bennünket a faképnél...

Kuli pedig hamarosan maga mellé kapott három szál cigányt, elment velük a leghátulsó, csöndes terembe. Tudta, hogy a szupénál mennyire fogják tőle kérni a nótát, éneket. Hát ott rögtön meg is csinálta a legújabb nótáját. Épen alkalomszerűen:

„Hozd ki babám a csákómat, megölellek érte,
Megölellek, megcsókollak százszorosan érte ...
Engem ugyan nem csókolsz meg, nem vagyok én dáma:
Én vagyok az édesanyám leggyönyörűbb lánya.

Ha te vagy az édesanyád leggyönyörűbb lánya,
Én meg vagyok a királynak legszebb katonája ..."

Amikor a nóta elkészült, Kuli kiment. Akkorára már csönd lett. Valamennyien a szupénál ültek s Kuli is letelepedett valamelyik szép asszony mellé. Egyszer aztán - nem is sokára - kezdték kérlelni Kulit, hogy játszaná el az „Őszi rózsa, fehér őszi rózsa" nótáját. Kuli semmiképen sem állott kötélnek... „Fáj a fejem, nem jól vagyok", eféle és még száz kifogással hárította el magától a nótázást. Rövidesen azonban olyan nagy lett az ostrom, hogy Kuli se szó, se beszéd, fölpattant helyéről s az álla alá kapva kis hegedűjét, ráhúzott a „Hozd ki babám a csákómat, megölellek érte" nótára, miközben odalépkedett a kis T... bárónő elé, aki épen az asztal sarkánál ült; ott termett mellette s neki húzta a vadonatúj nótát, amit mindenki elértett. Amikor odaért, hogy: „Ha te vagy az édes anyád leggyönyörűbb lánya ..." a szeme közé nézett a kis leánynak, majd azután vonós kezével az attilájára koppantott és folytatva a dalt, a fülébe húzta énekelve: „Én meg vagyok a királynak legszebb katonája"... Ekkor már seregestül állták körül őket. A jó Domokos fejedelem pedig odaugrott a kis leányhoz és ahogy a torkán kifért, rákiáltott:
- No, de most aztán rögtön csókolja meg!... - és összenyomta kettőjük fejét... cupp... a csók elcsattant és az affér a lovagiasság szabályai szerint elintézést nyert...

Majd leesett az álla a bámulástól „Rittmeister X”-nek, egy lehetetlen hangzásu, cseh nevü kapitánynak, aki ezt a jelenetet végignézte. A kapitány egyébként a lányok bolondja volt. Szegény jámbor ember, aki ha csak kinyitotta a száját, a leányok összenéztek s már a következő pillanatban hahotáztak. El lehet képzelni bizony nem egyszer igen kényes helyzetét, amelybe esetlensége és együgyüsége miatt került. Még szerencse volt, hogy soha semmi sem hozta ki a sodrából. Nem haragudott az, nem bántott meg senkit a vele űzött éretlen tréfákért, sőt a társasággal együtt mulatott azon, ha vele ilyesmi megesett. Akárhányszor megtörtént, hogy egy társaságban bemutatták ötször-hatszor egymásután, mert nyakatekert cseh nevét nem tudta megjegyezni senki.

Volt ennek a kapitánynak egy kutyája. El nem maradt volna mellőle soha. Ezt a kutyát „Gyönyörűnek" hivták. Mindennaposak voltak ők ketten a korzón. A leányok már nem is a nevéről, hanem a kutyájáról ösmerték a „Rittmeister" urat. Szegény, még hozzá szerelmes is volt. Amellett oly csúf, aminő talán férfiemberben sohasem akadt a földön. Mindenki rajta nevetett. Egyetlen őszinte barátja Kuli volt, aki aztán a védelmébe vette és amennyire tőle tellett, meg is oltalmazta. Hiába voltak azonban annyira jó barátok, Kuli még se tudta megjegyezni a barátja nevét, pedig hallhatta eleget. A huszárok oldották meg a kérdést a legegyszerűbben, mert ugy hivták a kapitányt, hogy „Rittmeister Gyönyörű". Kuli volt az első, aki megtudta, hogy X... kapitánynak a nevét legénysége megmagyarositotta. Nem is kellett szegény kapitánynak egyéb.

Egy alkalommal az alispánhoz voltak hivatalosak vacsorára. Ennek a leányába volt a kapitány szerelmes. Máskor is sokan összejöttek az alispán kedves magyar uri házánál, de most különösképen sokan jöttek össze. A vidék előkelő családjai is bennt voltak, mint az megyegyülésekkor szokott lenni. így aztán nagy „leányösszefutás" volt. Ezek csak Kulit ismerték, a kapitányt nem. A háziak épen be akarták mutatni a vendégeknek barátunkat, ámde a neve nem jutott senkinek sem az eszébe s hirtelen a mellettük álló Kulit kérték meg, hogy végezze el mindenütt a bemutatást. Azonban Kulinak sem jutott hirtelen eszébe barátunk igazi neve s igy mit volt mit tenni, peckesen kihúzta magát és a leánysereg felé fordulva, igy mutatta be a kapitányt:
-Rittmeister Gyönyörű! ...

A kapitány nagyon megneheztelt ezért Kulira, nem is szólt hozzá egész este.

A leánysereg nemsokára énekelni, zongorázni kezdett. Kulit persze, nem hagyták nyugton, nótázni kellett neki, mint rendesen.

Kulit bántotta a kapitány viselkedése. Azon gondolkodott, mit kéne csinálni ezzel az emberrel, amivel kiemelhetné bús hangulatából. A következő pillanatban már kipattant a platzra:
- Kérem, hölgyeim és uraim! Van egy inditványom! A kapitány urnak remek bariton hangja van, gyönyörű előadással szokta énekelni a szebbnél-szebb klasszikus dalokat. Talán vállalkoznék a hölgyek közül valaki, aki őt kisérje?...
- Éljen! éljen! - mondogatta mindenki lelkesen. - Álljon elő, halljuk, halljuk!

Nem volt mit tenni, a kapitány kiállott énekelni. Ámde most jött csak a haddelhadd! Szegény kapitány! Nem volt elég, hogy a leányok

kifigurázták, de most a hegyibe még olyan skandalum kerekedett egy véletlen folytán, aminőben talán még sohasem volt része. Ugyanis kutyája, a „Gyönyörű", annyira hozzá volt már kapatva, hogy ide is utána lopózott és az előszobában, egy szék alatt húzódott meg. Amint pedig gazdája énekelni kezdett, borzalmas vonyitásban tört ki; nyilván megismerte gazdája hangját. Persze, a társaság minden tagja fölugrált és falrengető kacagásban tört ki afölötti mulatságában, hogy a „Rittmeister Gyönyörű" hogyan énekel kettesben kutyájával, a Gyönyörűvel...

A hahotázás derűs zaja jóformán még le sem csillapodott, amikor „Rittmeister Gyönyörű" a „Gyönyörűvel" együtt, mint a kámfor, eltűnt... persze, a szerelem is befuccsolt.

Mikor a lámpák is utrakelnek...

Keszthelyen is megfordult Kuli: ott is volt állomáson. Igaz, hogy nem sok ideig, mert a lovassági felügyelő - az a hires „krovót" generális - megtudta, hogy Kulinak sok jó embere van a városban, szeretik, becézik és ez már elég volt ahhoz, hogy még elhagyottabb, még kisebb garnizonban helyeztesse el... így került Kuli Ógyallára. A szegény fiu szomorú szívvel ment el oda, keserves búcsúzások után.

Megérkezve, sehogy se fért a fejébe, hogy Ógyallán olyan sötétek az utcák. Mi lesz, ha neki esténkint, mikor haza bandukolgat, botorkálva kell keresgélnie a szállását, amig rátalál?... Bizony, ez nagy gondot okozott neki. No de - gondolta – majd csak lesz valahogy, hiszen ugy még nem volt, hogy sehogy se lett volna...

Elutazása előtt először a környékbeli ismerősöktől vett búcsút, azok rendezgették számára a búcsúvacsorákat, a felejthetetlenül szép estéket... muzsika, ének... szép asszonyok... leányok... jó bor... jó hangulat... szives látás... szeretet stb. Szóval minden volt ott, ami a boldog együttléthez szükséges. Ilyenkor Kuli a vállára akasztotta csikóbőrös kulacsát s azzal kelt útra - enélkül nem ment egy tapodtat sem -, ezt nagyon szerette. Ez volt ráirva nagy, aranyozott betűkkel:

„Többet ér egy kulacs petyégése,
Mint száz asszony fecsegése ..."

Ahova csak betoppant, a nőket kinálta meg legelőbb a kulacsból s mindegyiknek mondott hozzá egy-egy rigmust.

Mikor a vidéken már végigbúcsúzott, rákerült a sor a városiaktól való búcsúzkodásra is. Persze, egyik búcsúbankett a másikat érte. Voltak felköszöntők, elsirató, búcsúztató, érzékeny beszédek. Kuli is dikciózott, de mégtöbbet muzsikált.

De elérkezett az indulás ideje is. Az ezt megelőző estén Kuli ugy rendezte a dolgot, hogy egyedül legyen, ne háborgassa senki mélázó lelkét az utolsó estén, hadd maradjon ő a gondolataival, ábrándjaival egyedül... Hiszen ki tudja, látja-e még valaha Keszthely városát - és ideálját; mert ebből minden állomáson volt egy, ahol csak megfordult. De csak egy, mert Kuli sohasem volt ledér. A szerelemben különösen állhatatos és kényes volt. Minden szerelmét minden állomáson az elhelyeztetése napjáig tartó kötelezettséggel kötötte és ezt aztán állotta is hűséggel, tovább azonban egy percig sem. Az „anderes Städtchen - anderes Mädchen“ elve alapján. Természetesen ez csak ugy volt lehetséges, hogy ő inkább ábrándozó szerelmes volt, mint gyötrődő. Az epedő, fájó, sóvárgó szerelmet nem ismerte soha. A lelke folyton egy álomvilágban járt, bóditóan mélabús érzések között repdesett mindig, amelynek nyomán sem fájdalom, sem boldogság nem járt soha. Boldog sem volt szegény soha Kuli, mert ahhoz, hogy boldogok legyünk, szenvedéseinknek is kell lenni...

Ilyen hangulatban ült Kuli vacsora-asztalánál, hallgatva kedvenc cigányainak szép muzsikáját, akik szintén vele mentek Ógyallára. Bármerre helyezték el Kulit, az ő derék cigányai mindenüvé követték. Okosak voltak ezek a

cigányok; tudták, hogy amerre Kuli jár, csak az a cigány muzsikálhat, akit Kuli pártol. Így aztán Kuli is jól járt, a cigányok is, mert Kulinak kipróbált, jó kísérete volt, a cigányoknak pedig pompás keresetük.
Gyönyörű holdas est volt...
- No, fiuk - szólt Kuli a cigányokhoz - menjünk búcsú éjjelizenére.
És mentek némán, csöndesen...

Valami csodaszépen tanította be Kuli a cigányokat a kíséretre, amikor ő a lantot a kezébe vette. Először minden nótát elhegedültek; a nóta befejezése után az egész banda egy pillanat alatt lekapta a hegedűjét s amikor az ének kezdődött, valamennyien négy szólamban, kórusban énekelve kisérték Kulit, miközben hangszereiken tamburaszerüen pengették ki a dallamot.

Az ablakhoz értek, Kuli halkan ráhúzta és utána a kántus énekelte:

- *„Fehér az én rózsám háza...*

Még szólott a búcsú-nóta utolsó fel-felsíró hangja, mikor Kuli már azon törte a fejét, hogy milyen csínyt kövessen el. Lassan elvonultak az ablak alól, de menetközben folyton húzták és énekelték a nótát, hogy az mindig elhalóbban és elhalóbban hangozzék... Az a bizonyos szép menyecske pedig epedő szívvel, feszült figyelemmel hallgatta, leste az utolsó elhaló hangot is, mintha még mindig húznák valahol a messze távolból...

Amint Kuli nótázva a piacra ért, alig hallva már a háta mögött lépkedő cigányok húr-pengetését, hátra fordult:
- Fiuk! tudjátok mit?... Vigye el az ördög azt a rongyos Ógyallát! Nagyon sötét van ott!... Nézd csak fiam, Bámbó, ott látok a fal tövében egy létrát, eredj

csak, hozd elő. Te meg Murzuk, menj el Botos Konya András fuvaroshoz, hogy egy ládával meg egy kötés puha sarjú szénával, a lőcsös szekerébe fogva azonnal álljon elő. Mi pedig hozzá kezdünk, fiaim, a munkához... amennyi lámpa van Keszthelyen, mind leszedjük... Ládába, puha sarjú közé tesszük... elvisszük... Az Ördög fog tapogatózni ott Ógyallán, a sötétben...

Bizony leszedette Kuli az összes utcai petróleum-lámpákat, amennyi csak Keszthelyen volt, mindet. A paraszt szekerével kivitte a kaszárnyába, ott átrakatta a század szekerére; egy ordonáncot a „kasfarba" nyomott és megindult a kocsi Ógyallára. Mire Kuli bevonult, akkorára már a fuvar is ott várta a láda lámpával.

Ógyallán persze kitörő Örömmel fogadták Kulit, mind bajtársi, mind civil körben.

Lehet gondolni, milyen fogadó-estet rendeztek tiszteletére, ami Kulit nagyon meghatotta és meglepte. A vendéglőben díszes asztalt teritettek, tele virággal és a főhelyre Kulit ültették, mint ünnepeltet, gondolva, milyen nagy meglepetést szereznek most neki. Ámde sokkal nagyobb volt az a meglepetés, amit Kuli szerzett az ógyallaiaknak, mert amikor vacsora után Kulit testületileg hazakísérve, kiléptek az utcára, ragyogó lámpasor világította meg Kuli lakásáig az azelőt koromsötét utcát. Amikor a társaság tagjai a kápráztató fényesség láttára majd hanyattestek és azon álmélkodtak, hogyan lehetséges Ógyallán ilyen pazar kivilágítás, Kuli csak ennyit jegyzett meg:

- Ti balgák! Csak nem gondoltátok, hogy én Ógyallán sötétben fogok botorálni!... Gondoskodtam én erről... tudtam jól, hogy Ógyállának két nevezetessége van: csillagvizsgálója

és koromsötét utcája; hadd legyen hires egyszer már a ragyogó utcájáról is.

De ennek az esetnek a nyomán olyan parázs vizsgálat következett, hogy csak úgy búgott bele minden! Kulit följelentették, hogy az összes utcai lámpákat elvitte Keszthelyről. Megindult a vizsgálat Kuli ellen. Elsőnek maga az ezredparancsnok érkezett meg az ügy megvizsgálására. De bizony édes-keveset sikerült megtudnia, úgyhogy kénytelen volt az előzetes vizsgálat megtartását Keszthelyen elrendelni.

Időközben Keszthely város tanácsa is értesült a vizsgálatról és azonnal összeültek, hogy határozzanak, milyen álláspontot foglaljanak el esetleges megkérdeztetésük esetén.

Hogy mennyire szerették Kulit, legjobban jellemzi az ott lefolyt rövid tanácskozás eredménye. Elhatározták a városatyák, hogy az elvitt lámpák helyett azonnal ujakat vesznek és a régiek helyére állítják, hogy mire az esetleges vizsgálat Kuli ellen megindul, már minden lámpás ugy világítson, mint azelőtt.

Így is történt. Mire a vizsgálat megindult, minden lámpa ragyogva égett - már ahogy petróleum-lámpa csak éghet - Minden városatyát egyenkint kérdezett meg a vizsgálatot vezető ezredes, de mind egyhangúan azt vallotta, hogy semmiről sem tud semmit. Egyébként valamennyien az égő lámpákra hivatkoztak, hogy mind a helyén van, hát hogy a csudába vitt volna el Kuli azokból egyet is az ő tudtuk nélkül. A vizsgálat eredményeként aztán kimondották, hogy az egész feljelentés Kuli személye ellen irányuló gonosz, rosszakaratú, piszkos pletykákból eredhetett.

Kuli pedig - megtérítve a lámpák árát - nap-nap mellett minden este kivilágított utcán, fényes lámpasorban járt haza Ógyallán.

Sok jó magyar embernek elvette a kenyerét, megélhetését a közös hadseregnél többnyire megunt olyan exisztencia, akire azt mondta az osztrák hadvezetőség, hogy: jó lesz ez az úr a honvédeknél. Egyszerűen áthelyezték az illető katonai „kiválóságot", aki ugy került át a honvédekhez, hogy lenézett mindent, ami magyar. Gúny, piszkolódás, becsmérlés, lekicsinylés volt a szava mindenre, aminek csak egy csepp magyar íze, vagy magyar színe volt. Kedvenc szójárásuk volt egyébkent az ilyen „szederinda-pukkantó"-fejü, „kótyom-fitty"-alakoknak, midőn nagyképűen lekicsinylésüknek adtak kifejezést: Hja!... az csak olyan „Honvédos"...

Egyik-másikuk jóformán még magyarul sem tudott. Ennek ellenére a vezető állásokat velük töltötték be, nem törődve azzal, hogy a szolgálati nyelv a honvédségnél voltaképen a magyar volt. Ellenben századosi rangnál csak az vihette többre, törzstiszt csak az lehetett a magy. kir. honvédségnél, aki tökéletes német volt, szóban és írásban, holott az előirás szerint a honvédtörzstiszttől csupán annyi német tudást kellett volna megkövetelni, amennyit a szolgálat érdeke megkívánt. Ha már ennyit mondtunk, mondjuk meg azt is, milyen volt a m. kir. honvéd törzstiszti tanfolyam? Ott bizony az előadás nyelve a német volt, a tanfolyamot tehát csak az hallgathatta, aki tökéletesen tudott németül irni és beszélni, tekintet nélkül a magyar nyelv tudására.

El lehet gondolni, hogy ezek közül a nagyságok közül, egyik-másik, micsoda figura volt,

amikor elkezdett magyarul beszélni. Azonnal meglátjuk ezt az alábbi esetből.

Az egyik huszárezredhez, amelyben Kuli szolgált, ezredparancsnoknak olyan embert helyeztek át, aki egy szót sem tudott magyarul, de azért az áthelyezéssel egyidejüen „győrvári" előnévvel magyar nemességet kapott.

Kuli szakaszából került ki az őrség, amely egy tizedes parancsnoksága alatt az őrszobában helyezkedett el. Kuli, mint az ilyenkor szokás, alaposan rendbeszedte huszárjait, nehogy a kaszárnyába járó ezredes az őrség „Fegyverbe!" kiáltásakor a legénység öltözetén vagy fölszerelésén bárminő szabálytalanságot vehessen észre.

Az ezredesnek rendes szokása volt, hogy minden reggel gondosan végignézegette az őrszoba szomszédságában lévő zárkahelyiségeket. A zárka ajtaján levő kislyukon bekandikált, hogy az oda „bekópertázott" egyik-másik huszárt láthassa.

Egy Dézsi nevü huszár, többszörös szökevény, volt egyszer az egyik zárkában. Ezt a huszárt, miután haditörvényszék elé kellett állítani, gondosan őrizték, nehogy szégyenszemre megszökjék. Az ezredes minden nap megnézte, hogy megvan-e még.

Egy reggel, mikor az óbester a zárkalyukon be akart nézni, rémülten konstatálta, hogy az ajtó tárva-nyitva van. Kiugrott az őrség parancsnokához, Kuli káplárjához és rárivalt:

- Hol aztat neki van annak a huszernek?

Dombora, a szentgelicei születésű székely góbé, a kis káplár, összecsapva sarkantyúját, jelentette:

- Ezredes urnak alázatosan jelentem, elment a bajára!...

- Mit, aztat menni?... hol?... a Bajára?! - ezzel fölvágtatott az ezredirodába és előrántotta I... főhadnagy ezredsegéd-tisztet:
-Fűhatnety ur, mit asztet?!... pintetésben lenni huszer és elfeszényelni a Bajára... Hát asztet, nem make tutje?... - és alaposan lehordta a szegény segédtisztet, hogy most mi lesz? micsoda orrot fog ő kapni, hogy egy büntetésben levő s vizsgálat alatt álló huszárt elvezényeltek Bajára? Ugyanis, Baja városában huszárosztály állomásozott és a mi szegény, uj magyar nemes ezredesünk Dombora tizedes jelentéséből azt hitte, hogy az a „baja", amit a káplár jelentett, nem a kaszárnya sarkában, hanem tényleg Baján van.

Sehogy sem lehetett a felbőszült emberrel birni. Hiába jelentette a beosztott törzstiszt, segédtiszt, osztályparancsnok, századparancsnok, hogy nyilván valami tévedés foroghat fönn, nem ért az semmit. Csak tovább orditott, üvöltött, mint egy sakál és egyre azt hajtogatta, hogyan lehetett egy vizsgálat alatt levő katonát elvezényelni - *Bajára?...*

A kapu alá vitte magával úgyszólván az egész tisztikart, le az őrséghez. Ott tajtékzó szájjal s vérbenforgó szemmel a kis Dombora káplárt már egyenesen le akarta nyelni...
- Te kutya káplár, te!... hát hol asztet neki van az e huszer... mi!!
- Ezredes urnak alázatosan jelentem!... ül! - jelentette Dombora.

Az ezredes odaugrott a zárkához s a kémlelőlyukon át bekandikálva az immár becsukott ajtón, megelégedetten és megkönnyebbülten látta, hogy Dézsi huszár valóban a priccsen ül.
- Hát mit asztet... hol azt volt e huszer?

A káplár hallgatott, mint a sír. Az ő szótárában nem volt erre a távozásra csak egy

kifejezés, amit a tiszt urak előtt nem mert kiejteni. Ámde segített a zavarán Kuli, aki az ezredes elé lépve, rekedt hangon, rövid szóval megmagyarázta a parancsnoknak, a tisztikar kitörő hahotája mellett Dézsi huszár reggeli kalandját.

Cordon-Zordon...

A mennyországban az angyalok sem lehetnek oly boldogok, mint egy katonai akadémiát végzett növendék, mikor felavatás után a csapathoz kerül. Boldog volt Kuli is, mikor az aradi 3-as huszárokhoz került, pedig ennek az ezrednek volt a legszigorúbb parancsnoka abban az időben. Talán épen ezért is lett Kulinak ez az első állomáshelye.

Sok szép „extra" ruhával vonult be a kis kadét, ahogyan Aradon őt nevezték. Naiv kis fejével azt gondolta, hogy „rukkoláson" is viselheti azokat. Hordta is, ameddig meg nem látta az ezredes és egy kivonulás alkalmával az „extra"-sapka miatt ugy lekapta a tiz körméről, hogy csak az isteni véletlen mentette meg tiznapi „bekópertázástól”...

Aradon nagy társadalmi élet folyt. Kuli nemsokára mindenüvé bejáratos lett. Az ezredes ezt nem jó szemmel nézte, de a szegény kis kadétnak fogalma sem volt arról, hogy milyen főbenjáró bűn az ezredes szemében a civilekkel való „intenzivebb" érintkezés. Egy alkalommal azután ezredrapportra rendelte és alaposan megleckéztette, kioktatta, hogy a fiatal kadétoknak semmi helyük sincs még a társaságban.

Föltünt neki, hogy az ezredes voltaképen nemcsak vele goromba, hanem a tisztekkel mind, válogatás nélkül. Kezdte magát biztonságban érezni, különösen amikor látta, hogy mindenki rémségesen „drukkol” az ezredes báró úrtól.

Egy kivonulás alkalmával nagyon rossz hangulatban volt az ezredes ur és leszidott mindenkit. A legtöbb szemrehányás azonban az őrnagy fejére zúdult. Ettől fogva megváltozott az

őrnagy is. A délutáni gyalogrukkolókra kezdett kijárni és rémesen szekirozott mindenkit.

Másnap a tiszti étkezőben, amikor a nagyobb sarzsik már elmentek, a fiatalok együtt maradtak, megszólalt az egyik:

- Na Kuli, megverselhetnéd a tegnapi nap emlékére az ezredest is meg az őrnagyot is.

Kuli mosolyogva biccentett a fejével s késznek nyilatkozott erre. Rövid idő múlva pedig már fölpattant a helyéről s egy számoló céduláról olvasta:

Szeme villog, arca zordon,
Ha kardot ránt: báró „Cordon”
Ha Cordon mondja „rajta-rajta”
Szurkol, drukkol őrnagy fajta...

Megéljenezték Kulit s pár perc múlva már nóta is termett a versre. Fújták harsányan. Senki sem gondolt a kaszárnyára meg a rukkolásra, hiszen vasárnap volt.

Az egyik kiszolgáló-küldönc - ugy látszik, valami jófülü fiu lehetett -, hamarosan megtanulta, a „Zordon-Cordon"-nótát. Persze, hogy parázs „muri" fejlődött ki a küldönc-sereg között és nemsokára kint is bent is fújták az uj nótát.

Egészen véletlenül arra ment az ezredes s meghallva a nótázást, megállott az ablak alatt. De hamar sarkon fordult és odább ment. Rövid idő múlva már az őrnagy állott az ablak alatt, de ő még annyira sem élvezte a hangversenyt, mint az ezredes, mert - még hamarabb elfutott.

Harmadnapra az ezredparancsban már benne volt Kuli áthelyezése az ezred másik osztályához. A kis kadét elment Aradról... nyomtalanul eltünt.

Szeged lett az uj állomáshelye. Boldog volt, hogy megszabadult a „zordon” ezredes közelségéből. Itt már nem bántották annyit. A tisztek is szerették. Különösen osztályparancsnoka, Á... S... őrnagy, aki tetőtől talpig, izig-vérig magyar ur volt. Meglátszott rajta, hogy hosszú éveket töltött József főherceg ur őfenségének közvetlen környezetében, aki a honvédség akkori főparancsnoka volt és imádásig szerette a magyar nemzetet és akinek nevéhez fűződik a honvédség megszervezése és fölállítása is.

Kuli Á... S... őrnagy személyében második édesapját szerette és tisztelte. Ez a csodás, jószívű őrnagy pedig látta, hogy Kuliból hamarabb faraghat embert jó bánásmóddal. Hát annyira magához édesgette, hogy szinte a családja körébe vette s azontúl ugy bánt vele, mint saját gyermekével. Kuli igy lassacskán az őrnagyéknak úgyszólván családtagja lett. A családtagok is megszerették. Az őrnagy kedves lánya és fia, S... testvérüknek fogadták. S ha valamit ki akart „kunyerálni” kapta-fogta kis muzsikáját s a feketekávénál egy-egy nóta után az őrnagy mellé somfordált:

- Lelkem jó Sándor bácsi, tessék engem elengedni Szatymazra, Polgárékhoz...

A nemes szivü őrnagy elengedte. Kuli aztán jó magaviseletével hálálta meg, no meg persze, kis hegedűjével.

Alig vonult be Kuli Aradról, utána az ezredtörzset is áthelyezték Szegedre s igy megint csak összekerült az ezredessel. De a báró néhány nappal az ezredtörzs bevonulása után nyugdíjba „galoppirozott". Amikor aztán a minősítések következtek - Kuli hadnagyi kinevezés előtt állott - az őrnagy oly gyönyörű leírást adott róla, hogy ki is nevezték hadnaggyá a kis kadétot, ugyanakkor pedig a közszeretetnek, közbecsülésnek és

tiszteletnek örvendő Á... S... őrnagyot alezredesnek és egyszersmind ezredparancsnoknak.

Bámulatos volt az a szeretet, amivel ezt az embert alárendeltjei körülvették, ami már valósággal legendaszámba ment. Vele aztán nem mertek, de nem is akartak kibabrálni. Hiszen a honvédség megszervezésében is nagy érdemei voltak a főherceg körüli szolgálata idejéből. A családján valósággal rajongó szeretettel csüngött. Büszkén, ragyogó szemmel nézte, mikor Kuli a Sanyi fiával kilovagolgatott, mert Kuli már akkor hadnagy volt, Sanyi pedig akadémiai növendék. Ma már a Sanyi gyerek a nagyemlékű édesatyjának minden nemes, szép tulajdonait örökölve, mint altábornagy a vitéz magyar hadseregnek egyik büszkesége és szemefénye, akit mindenki - legyen az katona, vagy civil - rajongással vesz körül, már az első találkozásra is. Istenem! mit nem adott volna ez az áldott lelkű Á... S... alezredes, ha megérhette, megláthatta volna, hogy hasonló nevü fiát ez a mai, minden csepp vérében, izében magyar tisztikar miként „glorifikálja”... , amely szeretetre és ragaszkodásra bizony nem igen volt példa a mult idők hadseregében.

Innen járogatott le Kuli a „Bácskába" is. Valami lakodalomra volt hivatalos, ugy került oda le. Nagyot nézett, amikor ott azokat a különös társadalmi „bogarakhoz" szokott embereket megismerte. Sejtelme sem volt arról a borzalmas méretü ivásról, ami ott végbemegy egy-egy alkalomkor, ha pedig nem volt alkalom, akkor is megtalálták a „titulus bibendit". Gyakran lejárt a bácskaiakhoz és ámulva bámulta V... Dávidot, az öreget, az ivók szeniorját, hogy öreg kora ellenére mit volt képes meginni egy éjszakán keresztül. Kuli maga nem telepedett oda az ivók közé, mert hiszen

mindössze ötvenhét kiló volt. Ilyen termettel pedig mit lehetett meginni?

Óbecsén nagy névnapot tartottak K... ék-nál. Kulit már egy hónappal előbb meghívták, el is ment. Sok szép asszony-leány nagy örömmel várta. A társaság csoportokba verődött. Fiatalok, öregek külön-külön. Kártyások, ivók megint más csoportban. Kuli persze a fiatalok között szónokolt. Amikor a vacsoraasztaltól fölkeltek, az öreg V... Dávid odaszólt hozzá:

- Na, fiam, gyere - ferblizni! tudsz-e?...

- Hát már hogyne tudnék, Dávid bátyám - felelte Kuli vigyorogva.

Leültek egy kerek asztalhoz, összesen heten. Kuli még sohasem ferblizett hetesben, legfeljebb csak ötösben. Kártya azonban nem volt az asztalon. Csak várta, várta, mikor hozzák a kártyát, de nem hozták...

- Dávid bátyám, mikor hozzák már a kártyát?

- Megállj fiam, elébb helyet húzunk. Na, de most veszem észre, hogy ostorhegyemen ülsz. Nem jó lenne, ha ezt a helyet húznád. Hát téged, öcsém, felmentünk a húzás alól, gyere csak, ülj át a másik oldalamra. Ide ni, elsőnek...

Egyszer csak egy pakli gyufát vett ki az öreg a zsebéből, azzal a társaság „cifli" módjára helyet húzott s aszerint helyezkedett el...

Behozták a kártyát, de nem a harminckét levelüt, hanem egy nagy „óros” bort hét pohárral. Amikor a poharakat lerakták, Kuli az öreg úrhoz fordult:

- Mi lesz most, Dávid bátyám?...

- Ne törődj vele, fiam. Majd meglátod mindjárt, mi lesz itt!... Te csak rám ügyelj.

Kuli kaparászott a nadrágzsebében az apró piculák között, remélve, hogy az öreg az utolsó

pillanatban kiránt a zsebéből egy csomó kártyát és rá fog orditani, hogy mi a „vizi", mert még mindig nem értette meg a helyzetet.
- No fiam, mi a „vizi"? - szólt Dávid bácsi, miután hármat csengetett a poharán.
- Hát egy hatos! - mondta Kuli és az asztal közepére tette a piculát...
- Vedd vissza, öcsém, a pénzedet. Nem ugy megy az! Újonc vagy még te - szólt az öreg - meg kell tanulni. Nem pénzbe megy ez fiam, hanem italba...

Kuli nem sokat teketóriázott. Tele töltötte a poharát és harsányan kiáltotta:
- Egy a „vizi”...
Mindenki felkapta poharát s fenékig hörpintette...
- Első! mehet? - kérdezte kisvártatva az öreg.
- Kettővel beljebb! - mondta Kuli...
- Na na, fiam, jobb lesz „pászolni" - kérlelte oktatóan Kulit az öreg - bizd azt csak énrám...

Nem is várta Dávid bácsi a feleletet, hanem egyet mordult:
- Kettővel beljebb...
- Tőlem még néggyel - mondta az ostorhegyes.

Kulinak a szeme is düledezett, mikor a hat pohár bort felhajitotta. Alig nyelték el az italt, mikor kis idő múlva három csengetésre az ostorhegyes mellett ülő rávágta:
- Tőlem még néggyel...

Szegény Kuli nekigyűrkőzött, de amikor hét pohárral megivott, a nyolcadikra már nem volt képes. Hirtelen fölugrott, kirohant, de épen csak annyi ideje volt, hogy a szájára csaphatta a kezét... aztán a „vizi és besszerek" otthagyásával egyenesen az akkor induló vonathoz szaladt s meg sem állott Szegedig...

Az Óbecsei ferblizés után Kuli három napig beteg volt. Mikor fölgyógyult, visszanyerte kedélyét és minden a rendes kerékvágásba zökkent.

Szokás szerint „rukkolás” után a kantinban tízóraiztak. A kantinosné az egyik őrmester özvegye volt. Rengeteg „aprómarhát" tartott. Tiz-tizenkét kotlóalja csirke is szaladgált, szemecsgélt az udvarán. A szomszédban nagy kert terült el, amelynek fái tele voltak szarka-fészekkel. Persze, a szarka rákapott az apró csirkékre s bizony volt nap hogy tiz-tizenöt darabot is elhordott. Szegény Nagy Marciné - igy hivták a kantinosnét - folyton jajveszékelt, hogy mit csináljon? Hiába tanakodtak, okoskodtak. Az egyik ilyen, a másik olyan tanácsot adott, de nem ért az semmit... Flóberrel álltak lesben. Csengetyüvel őrizték az apró állatokat: hiába minden, csak hordta a szarka a csirkét...

- Tudja mit, Mari néni - szólt Kuli - én megmentem a csirkéket, ugy elzavarom őket, hogy hirmondója sem marad a nagy kertben egynek sem. Az apámtól tanultam én ezt.

Másnap, mikor tízóraizni ment a kantinba, már várt ott Kulira egy suhanc cigány-fattyu, akit ő rendelt oda a szarka-irtáshoz.

Hire ment ám ennek a „szarka-operációnak" az egész laktanyában, mert Mari néni minden tisztnek eldicsekedett Kuli ajánlatával, így hát majdnem minden tiszt a kantinban gyülekezett erre a látványosságra.

Kuli előrántotta a cigánygyereket:

- Na hé! Látod azt a szarkafészket, ott a kerités melletti fán! Hát mássz fel s nézd meg van-e benne tojás és mennyi?!

A cigány felmászott a fára s lekiáltotta, hogy hét darab van benne. Kuli sejtette, mert amint a

gyerek mászni kezdett, a szarka pont akkor repült ki a fészekből; felkiáltott a cigánynak:
- Vedd ki a tojásodat és hozd le, de valahogy össze ne törj egyet is...

A cigány kalapjába tette a hét tojást, a foga, között épségben lehozta a földre és átadta Kulinak. Kuli a tojásokat megfőzette keményre s azonmódon viaszarakatta a gyerekkel a fészekbe...

A szarka az a madár, amelyik, ha megbolygatják is fészkét, azért nem hagyja el. Ha pedig kiszedik a tojásait ujakat rak helyükbe.

A szarka, mintha mi sem történt volna, tényleg visszatért fészkére és csak ült... ült... a végletekig... A tízóraizók pedig nagy érdeklődéssel figyelték azontúl nap-nap mellett a fejleményeket.

Persze, hiába ült a madár a fészkén, a tojások csak nem keltek ki. Mikor aztán már megsokalta az ülést, a párja elkezdett csicseregni, amire mind több és több szarka gyült össze a fa körül és vésztjóslóan csattogva keringtek a fészek fölött; végre már egész sereg szarka repdesett őrült össze-visszaságban és éktelen lármával a fészek körül. A nagy zenebona azzal végződött, hogy a fészken ülő szarka magasan felröpült s az egész csapat vele együtt örökre eltűnt a kertből... Soha többé nem jött vissza közülök egy sem...

Mari néni boldog volt és nem győzött hálálkodni Kulinak.

Azontúl minden tízóraira csirkét kapott Kuli, vagy rántva, vagy sülve, vagy töltve, vagy paprikásan, vagy ahogyan neki tetszett. S amikor már megsokalta a konvencionális szívességen felüli adagot, Mari néni édeskésen ránevetett:
- Ugyan lelkecském, már hogy is gondol olyat... hiszen a szarka mind elvitte volna, amit megevett: a fele meg igy is megmaradt...

Kuli kardja...

Ádám és Éva óta, illetve amióta a világot megteremtették, nem volt még katona, aki ugy tudta volna elöljáróit, feljebbvalóit bosszantani, vegzálni, mint Kuli. Egyenesen hihetetlen, hogy mit tudott velük csinálni. De viszont őt sem igen kimélték ezért a jó szokásáért. Nem egyszer alaposan „megkujonirozták" érte amúgy Isten igazából, ami katonáéknál nem is volt olyan ritkaság. Annál ritkább jelenség volt a „vissza-kujonirozás", pláne a „többet ésszel, mint erővel" elve alapján, mert hiszen nem ésszel, hanem karddal verték az ellenséget... Az ilyenfajta „retorziónak" elsőrangú mestere volt Kuli. Eredeti egy fiu. Állandóan jókedve volt. Róla igazán el lehetett mondani, hogy az Úristen jókedvében teremtette, a zseniális tehetségéről pedig azt, hogy olyan mennyei staffirungot is ritkán kap egy-egy ember, mint Kuli...

Ez a Kuli gyerek - ahogyan őt becéző nevén a hadseregben hivtuk - csodás nyugalmával és szellemi fölényével imponált elöljáróinak. És csak természetes, hogy a „kedvelt cseheink kótyompityere"-gárdájából a honvédséghez került törzstisztnek ennyi is elég volt, hogy az Kulinak „Stichblattja" legyen... Bársonyos, lágy szíve, meleg szeretete, egész gárdát teremtett körülötte mindenfelé. El sem lehetett képzelni egy-egy összejövetelt ő nélküle. Nem is tartották uri társaságnak, ahol Kuli ott nem volt. Sőt - amint mondogatták - nem is tartották igazi urnak, aki őt nem ismerte.

Különös szenvedélye volt a szabályellenes, a „Vorsehriftswidrig" öltözködés. Hosszu ideig a

hadseregben ő vezette a divatot. Majmolták is ész nélkül, akár csak az angolok a trónörökösüket. (A minap olvastam, hogy Angliában a trónörökös megjelent a turfon. Véletlenül a nyakkendője félrecsúszott. A következő pillanatban már minden férfinak félre volt rántva a nyakkendője. A trónörökös e feletti botránkozásában a saját nyakkendőjéhez kapott és észrevette, hogy ferde. Hirtelen helyére húzta. A másik percben már mindenki egyenesre igazitotta a nyakkendőjét).

Hej, milyen hires volt a „Genere-zubbony". Ez „empir"-szabásu öltöny volt, a szük, testhez álló, „miderezett" zubbony helyett. Hát még a „Genere-sapka", a „Genere-nadrág" a legkülönbözőbb fajtájú „bricsesz"-szabásával... De ahol már nem tudott változtatni, vagy valami szellemes „patentet" kieszelni az öltözeten, azt sem hagyta volna meg a világért sem az „öltözet és fölszerelési szabályzat" rendelkezéseinek megfelelően, hanem ugy változtatott rajta, hogy ami előirás szerint begombolandó, azt ő kigombolva hordta, ami pedig kigombolandó, azt meg begombolta. Hátul a köpeny-„dragonert" mindig kigombolta, holott az előirás szerint azt csak begombolva volt szabad viselni. És már akkor törte az eszét a bő köpeny viseletén, anélkül, hogy az „öltözet és felszerelési szabályzatnak" a ki- és begombolásra vonatkozó határozványait megsértené... Ki is találta a furfangos ember. Ha egyszer jó kedvem lesz, azt is elmondom...

Most egy másik történetet mesélek el, amin még ma is jól mulatunk, valahányszor fölidézzük a régi jó időket. Sokszor el-elmesélgettem én ezt szűk baráti körben, fehérasztal mellett. Imitt-amott meg is írogatták, olyan beállitással. mintha velem esett volna meg a dolog, holott Kuli cimborám volt az

eset hőse. Én csak „statisztáltam” neki, mert hiszen ketten voltunk annál jelen: Ő meg én.

Szegeden voltunk akkor a hármas huszároknál. A kaszárnya jó messze kint volt a városból. A tisztilovak is kinnt állottak a laktanyában, mi meg valamennyien a városban laktunk. Étkezni ebédre, vacsorára, az Európa-vendéglőbe jártunk, Juranovicshoz. Minthogy messze volt a vendéglő, valamennyien lóháton tettük meg az utat. Ilyenkor a kutyamosók - igy hivták a tisztiszolgákat - már a vendéglő ajtajában vártak reánk. Lovainkat átvették és a laktanyába vitték.

Szeged nagy katonai helyőrség volt s bizony szigorúan ellenőrizték a katonaszemélyek szabályszerű öltözködését, tisztekét, legénységét egyaránt.

Kuli abban az időben mindig kard nélkül, lovaglópálcával járt, ő miatta adtak ki egy dörgedelmes „állomásparancsot”, hogy azt a tisztet, akit kard nélkül találnak az utcán, kérlelhetetlenül bezárják. Ezt a parancsot Kulival is aláíratták, annak bizonyságára, hogy olvasta.

Néhány nap mulva épen ebédre mentünk, mint rendesen, lóháton. A kutyamosók a vendéglő előtt lovainkat átvették és kardjainkat átadták. Csak Kuli tisztiszolgájánál nem volt kard. Mi ügyet sem vetettünk erre. Amint ebédután az utcára lépünk, látom, hogy nincs kard Kuli oldalán:

- Hát a te kardod hol van? - kérdem tőle.

- Minek az? - felelte röviden.

- Na hallod! én nem megyek veled egy uton - mondtam neki, pedig együtt laktunk. - Hát nem olvastad az állomásparancsott. Nem tudod, hogy ebéd után a brigadéros minden nap a Fekete ház ablakából csibukozva néz kifelé az emeletről?... biz

én nem megyek veled! Még engem is bezárat, ha téged kard nélkül meglát, amiért nem figyelmeztettelek...
- Oh, te balga! - azzal egyet rántott a kravátliján és megindult.

Én is, hogy lássam, mi történik, elindultam vele egy darabig. Alig mentünk néhány lépést, mikor észrevettem a Fekete ház ablakából a bódorgó füstkarikákat. Ahogy tovább értünk, Kulit magára hagytam s elbújtam az ott épülő uj ház kőrakásai mögé és onnan figyeltem a fejleményeket. Hát, amint Kuli az ablak alá ért s meglátta őt a generális-brigadéros kard nélkül, rákiáltott borzalmasan hatalmas hangjával:
— Genere! Jöjjön fel!...

Ennek a generálisnak olyan hire volt a hangjáról, mint Lehelnek a kürtjéről, Kinizsinek meg az erejéről. Vele történt meg, hogy a kassai katonai reálban tanuló kis fiát kézen fogva sétáltatta Kassa főutcáján - amely pedig jó széles, hisz a Csermely a közepén folyik -, mikor az emberek a túlsó oldalon összecsődültek, hogy uram Isten, hogyan szidja az a nagy katona azt a kicsi katonát - pedig hát csak beszélgetett vele...

Kuli a rettenetes hang hallatára nyugodtan megállott, fölnézett és azzal befordult a kapun. A legnagyobb nyugalommal fölment az emeletre. Az előszobában a fogason lógott a „brigád-adjutáns" kardja. Hirtelen lekapta a szegről, felkötötte és belépett vele a generális elé:
- Parancsoljon, tábornok ur!

A generális a meglepetéstől azt sem tudta, melyik lábára álljon, mikor Kulit kardosan maga előtt látta:
- Izé... izé... kérem, kedves Genere... csak azért hívtam, mert Kállay Berci öt órakor a kaszinóba jön

tarokkozni s mint „partnert" általam kéreti, hogy pontosan ott legyen. Köszönöm... köszönöm, kedves Genere... csak ezt akartam mondani... elmehet...

Mintha semmi sem történt volna, Kuli mosolygós ábrázattal távozott. Mikor az előszobába ért, a „brigád-adjutáns" kardját - aki a szomszédszobában dolgozott - visszaakasztotta a helyére s annak rendje-módja szerint kilépett az utcára lovaglópálcájával.

A brigadéros, a legnagyobb nyugalommal elővette ujból a még füstölgő csibukját, az ablakba könyökölt és szivta tovább...

Alig eresztett egy-két bodor füstöt, látja, hogy a távozó Kulin nincs kard. Nyilván azt hitte, hogy káprázik a szeme és nem mert addig rászólni, amig más uton is meg nem győződött a valóságról. A szomszéd szobában vasalt a leánya. Átszólt hozzá a félig nyitott ajtón:

- Klári! nézz ki csak az utcára, van kard Generén, vagy nincs?

Klári kipillantott az ablakon:

- Nincs, édesapám!

- Genere!... Genere! - ahogy csak a torkán kifért, kiáltott a tábornok Kuli után.

- Jöjjön vissza!

Kuli nem is járt még,olyan messze. Az erős hang hallatára megfordult és szép csöndesen, nyugodt léptekkel fölbandukolt az emeletre. Persze, az előszobában lógó kardot megint felkötötte és kopogtatás nélkül benyitott:

- Parancsoljon, tábornok ur!...

Mikor az ajtót nyitotta, a generális már megpillantotta Kuli oldalán a kardot s ugy félhangon - mintha magában beszélne - a félig nyitott ajtófelé fordult:

-Szamár! - ami nyilván a kis Klárinak szólt, amiért tévedett megállapitásában. A brigadéros azután zűrzavaros indulattal Kuli felé lépett, alig .tudva palástolni szórakozottságát:
— Hát... hát... akarom mondani... igen kedves Genere eltévesztettem, mert nem ötkor, hanem hat órakor lesz Kállay Berci a kaszinóban. Addig szieszt ázhatok. Csak ezt akartam mondani... Bocsássa meg kérem, hogy fárasztottam... köszönöm, édes Genere... Elmehet kérem...

Kuli cimborám még mosolygósabb ábrázattal és még kecsesebb meghajlással, elegáns léptekkel, kiment az ajtón. Az előszobában megint visszaakasztotta az adjutáns kardját a helyére és kis lovagló pálcájával, angolos nyugalommal távozott...

A generális most már teljesen megnyugodott. Gondolta, hogy amint ő elnézte, ugy bizonyára a leánya is elnézhette Kulit. Így hát a még most is füstölgő csibukját újra a szájába, vette s megint kikönyökölt az ablakon, mikor rémülve látta, hogy - nincs kard Kulin...

A csibukot mérgében félretette, a szemét dörgölte és merően bámult Kuli után, hogy vajjon jól lát-e? Egészen biztos akart lenni a dolog felől és most már a szomszéd szobában dolgozó „brigád-adjutánshoz" kiáltott be:
- Százados ur! Nézzen csak ki az ablakon! Van-e kard Generén, vagy nincs kard Generén?...

A kapitány a pennát hirtelen a füle mellé nyomta, kipillantott az utcára és visszaszólt:
- Nincsen, tábornok ur....

Ekkor már oly dörgő hangon, hogy az ablakok is rezegtek bele, orditott a generális:
- Genere!... Genere!... Jöjjön vissza!...

Kuli, mint azelőtt, a legnagyobb nyugalommal megfordult és harmadszor is fölment a tábornok lakására. Persze, az adjutáns kardját megint felkötötte magára az előszobában és igy állított be...

Amint Kuli belépett a szobába, a brigadéros, szikrázó szemekkel már épen le akarta hurkolni, de a kard láttára ajkára fagyott a szó és alig halotta nagy fölindulásában Kuli jelentkezését:

- Parancsoljon, tábornok ur.

Egy pillanatra most Kuli is zavarba jött, mert a generális rámeresztett szemmel, hátralépegetve, egyet-egyet toppantott a lábával, majd dühtől tajtékozva kiáltotta az adjutáns felé:

- Százados ur! Jöjjön be! Nézze meg! Van kard Generén, vagy nincs kard Generén?!

Szegény vezérkari kapitány a lábaiban is remegett. Ijedtében egészen biztosra vette, hogy ő is elnézte Kulit. Alig tudta kinyitni a száját:

- Bocsánatot kérek, tábornok ur... elnéztem!

- Micsoda? Elnéztem!? Kikérem magamnak!... Egy vezérkari minősültséggel biró százados ne tudja azt megállapítani, hogy egy katonán van oldalfegyver, vagy nincsen? Én idősebb ember vagyok, ha elnézem, nem csoda. De hogy egy vezérkari kapitány elnézze, az már disznóság!... Be fogom irni a minősítési táblázatába, a felváltását fogom kérni... Kiteszem innen, mint hasznavehetetlent!...

- Öntől pedig, kedves Genere - és Kuli vállára tette a kezét - ezennel bocsánatot kérek, hogy annyiszor fölfárasztottam. Tudja meg, hogy nem a tarok-partiért hivtam vissza annyiszor, hanem azért, mert ugy láttam, hogy kard nélkül van. Én is rosszul láttam, a leányom is. De hogy egy vezérkari tiszt is rosszul látott, az már minden képzeletet fölülmúl... Bocsásson meg hát, kedves Genere... elmehet - s azzal kezet nyújtott Kulinak.

Kuli szinte kacagó örömmel, valami csodás kedvességgel meghajtotta magát és kiment. A kardot a helyére akasztotta. A szegény brigád-adjutáns pedig majdnem sirva vánszorgott az irodájába. Az oldalajtón azonban Kuli után ment, hogy szemrehányással illesse, amikor látta, hogy Kuli épen az ő kardját akasztja föl a szegre...

Nem szólt az adjutáns egy szót sem Kulihoz, hanem rohant vissza és elmondta a generálisnak a látottakat. Persze, amig ez a fölvilágositó jelenet tartott, addigra Kuli már jó messze járt...

A generális rohant az ablakhoz és a csibukszárral fenyegetve, ordította a vigan lépkedő Kuli után:

- Genere!... Genere!...

Kuli már akkor az utcasarokhoz ért, a melyen be kellett kanyarodni a lakásunk felé. A mindent túlharsogó kiáltást azonban meghallotta és megfordult:

- Genere!... Genere!... Jöjjön viszsza! - ordította feléje magánkívül a brigadéros.

Kuli azonban magasra emelte a kezét és tagadó intéssel ravaszul visszakiáltott:

- Nem megyek! - de már a következő pillanatban beugrott a keresztutcába és eltünt...

Gregorics Milán...

Véget értek a balassagyarmati királygyakorlatok és Kuli bevonult az ezredéhez. Az újoncok bevonulásával megkezdődött a futószározás, gyalogkiképzés unalmas, sablonos munkája. Kuli rendesen feljárt, hetenkint többször B... K... generális családjához, ahol nagyon becézett, kényeztetett alak lett.

Jöttek az őszi, később a téli esték s ilyenkor vidám mesékkel szórakoztatta családját a nagy generális, amikor Kuli már. belefáradt a muzsikába. Szebbnél-szebb történeteket mondott el eseményekben gazdag életéből s mi tátott szájjal hallgattuk. Különösen vezérkari tiszti múltjáról szeretett beszélni. Ilyenkor szemei fényesen csillogtak, arca lángvörösre gyúlt és csak ugy pergett ajakáról a beszéd, a sok szebbnél-szebb, érdekes történet. És soha nem fordult elő, egyetlen elbeszéléséből sem maradt ki, hogy mellverdesve ne hangoztatta volna magyarságát és azt a mondását: „azért, hogy én cserepár vagyok, kérem ásztosan stb. stb."... amikor itt tartott, már akkor tudtuk róla, hogy jól van hangolva.

Mint főhadnagy került ki a hadiiskolából, az ugynevezett „Kriegsschule"-ból, ahol azonnal föltünt csodálatos képességeivel és az iskolát a legkitűnőbb eredménnyel végezte. Mikor onnan kikerült, felsőbb helyről különleges alkalmaztatást kapott. Minden fontosabb küldetésben ő járt el, persze a legsikeresebben. Egyszer azt találta mondani, jobban mondva, csak ugy véletlenül jött ki a száján, hogy sok mindenféle volt már világéletében, csak egy szolgálatot nem ismer még: a kémszolgálatot. Kiváncsi volnék magam is -

mondotta -, vajjon milyen kém lenne belőlem? Nem soká kellett erre a megbizásra várnia, mert ugy félfüllel megtudta felettes hatósága is ezt a vágyakozását. Épen arról volt szó, hogy Oroszországba kellene valakinek menni mappirozni - térképezni, és különféle katonai irányú megfigyeléseket végezni. Persze, senki alkalmasabbat erre a feladatra nem találhattak, mint B... K... vezérkari főhadnagyot.

Amint a megbízást megkapta, csomagolt és útnak indult. Természetesen álnév alatt. Oroszországban hónapokig bolyongott. Többnyire kis falvakban tanyázott. Csak nagy ritkán, ha valamire szüksége volt, ment el egy-egy közeli városkába, hogy magát a legszükségesebb holmival ellássa. Ilyenkor természetesen nagyon óvatosan jött is, ment is. Egy-egy kis faluban rendesen kevés időt töltött, hogy a föltűnést elkerülje. Aztán ahogy jött, ugy kámforrá változott, nyomtalanul eltűnt. Nem is volt soha semmi kellemetlensége, hiszen a kutya sem törődött vele.

Már több mint másfél éve élt kint és nem messzire Moszkvától, egy kis faluban húzódott meg. A falu végén lakott egy magányos, elhagyatott, kis parasztházban. Nem is sejtette, mi fog rá várni. Nyugodtan, megelégedetten éldegélt egyik napról a másikra.

Egy szép napon korán aludni tért. Kint kegyetlen, zord, hideg téli idő volt. Kis faluját beláthatatlan hótenger vette körül... Csöndes volt minden... néma, mint a sir... Éjfél tájban arra ébredt föl, hogy ablakán kopogtatnak. Egy erős férfihang az álnevén szólítgatta. Nyomban kiugrott az ágyból s az idegent az ajtó felé utasította... Tisztán hallotta kivülről a katonák fegyvercsörgését. Az ajtón egy hatalmas szál ember

lépett be, orosz katonatiszti egyenruhában. A legénység, amellyel a házat körülvétette, kint maradt. Azután megszólalt.
- Gregorics Milánt keresem - ilyen néven volt kint B... K... főhadnagy. - Parancsom van, hogy személyesen beszéljek vele a lehető legsürgősebben, mert a moszkvai katonai helytartó ur ő excellenciájától jövök. Levelet hoztam számára, amit neki, csakis személyesen adhatok át. A levelet maga a katonai kormányzó ur küldötte...
- Én vagyok az - felelte B... K... elég nyugodt hangon, bár meglepetését alig tudta palástolni.
- Kérem, vegye át ezt a levelet, irja alá az átvételi elismervényt, hogy a kapott parancs teljesítését igazolni tudjam. - Ezzel sarkon fordult s minden szó nélkül távozott.

B... K... vezérkari főhadnagyunk egyik ámulatból a másikba esett... remegő kezében fölbontatlanul tartotta a kormányzói pecséttel ellátott levelet, amelyen egész pontosan olvasható volt álnéven való cime és halálsápadtan figyelte a mindinkább elhaló fegyvercsörgések zaját és a lépések távolodó hangját...

Amikor valamennyire már magához tért szörnyű meglepetéséből, fölbontotta a levelet. Akkor nézett csak nagyot. A levél kettős borítékban volt. A külsőn a levél Gregorics Milánnak volt címezve, amely néven orosz földön szerepelt, a belső borítékon pedig kalligrafikus irással irva ezt olvasta:

„Csáfordi és jobbaházi B... K... cs. és kir. vezérkari főhadnagy urnak" stb. stb... A moszkvai katonai helytartó meghívója volt benne egy estélyre... Igy akarta tudtára adni, hogy inkognitója le van leplezve és jó lesz, ha minél hamarabb kereket old.

Persze, azonnal összecsomagolt s amilyen gyorsan csak lehetett, utazott vissza Bécs felé. Itt bemutatta a moszkvai katonai helytartó fogadóestélyére szóló kártyáját, amelynek hatása alatt nem Moszkvába, hanem inkább Bécsbe ment…

De genere Huba…

Verőfényes, szép őszi napok jártak… Elhullott már a virágszirom… A dalos madarak is rég elszálltak… A költöző vándormadarak serege ellepte az égboltot… Nyársirató ősz volt: csak a Kuli szivében élt tavasz, tele virággal, dallal, szerelemmel…

Most nagyon szerelmes volt Kuli. Sokat sóhajtozott s mikor énekelt, mindig sirt… magának élt teljesen.

Többször fölnyergeltette aranysárga, szép sáromberki paripáját és elvágtatott vele, hogy hova, merre, nem tudta senki. De csak hétköznap, mert vasárnap elvből nem ült lóra. Legényét mindig előre küldte a virágos mezőre, ez lévén kedvenc lovagló helye. A szokásait jól ismerő legény pedig minden alkalommal egy csokor mezei virággal várta, amit a harmatos reggelen szedett kis gazdája számára, mert jól tudta, mennyi örömet szerez vele neki. Mikor azután Kuli belefáradt a lovaglásba, kezében a csokor mezei virággal, szép csendesen hazabandukolt. Egy ablaknál rendesen megállott, föltérdelt a nyeregbe s az ablakba tette a pompás mezei virágot… Istenem! sok szép mezei virágok… ha szólni tudnátok… hogy miért kell annyi varázslatosan csodás tündérálomnak elveszni… annyi minden szépnek elmúlni… örökre…

Kuli nagyon értett a szép asszonyok és leányok nyelvén. Inkább az asszonyokhoz húzott, mint a leányokhoz. És csodálatosképen a férjek még sem haragudtak rá, sőt szerették, mert igaz szivü, jó pajtást láttak benne. Eszük ágában sem volt rá féltékenykedni, pedig…

Lehozta volna a csillagokat is az égből azért a szép menyecskéért, akinek ablakát lovagló kirándulásai után fölvirágozta. Pedig sohasem találkoztak. Nem is járt a házukhoz. Plátói szerelem volt az egész. Sőt, amikor későbben megismerkedtek, akkor sem tudott róla senki. Ők csak súgtak-búgtak, gerlice módjára. Titkon találkoztak ezüstös holdsugár fénye mellett. A legtisztább szerelem rezgette át sziveiket...

Nem is volt Kuli olyan szolid soha, mint ezekben az időkben. Ezek a napok arany betűkkel vannak följegyezve élete naplójában. Még bajtársaival sem igen érintkezett - csupán egy lelkitársa volt...

Így teltek-multak a napok. Kulinál nem volt boldogabb ember. De nem sokáig tartott az öröm, mert Kulit figyelni kezdték s nyomozták minden lépését. Ki járhatott volna legelől ebben a nemes fáradozásban más, mint maga az ezredes! Ámde Kulinak élesebb szeme volt, mint az ezredesnek és hamarább észrevette a figyelést, mintsem az ezredes megtudta volna, hogy merre van az a bizonyos ablak, amelyet Kuli fel-fel szokott virágozni. Pedig nem egyszer ment el mellette, amikor a kaszárnyába ment is, jött is.

Hogy teljesen elterelje az ezredes figyelmét, valami csodálatos módon fogott ki rajta. Volt az ezredesnek egy kedves, bájos kis leánya, tele poézissal s a fiatal leányok lelkivilágában élő ábrándozásokkal, aki még hozzá Kulit titkon imádta is a távolból s végtelenül szerette volna a nótázását hallani; ebben még soha nem lehetett része, mert Kuli nem járt sem a házukhoz, sem más úgynevezett „aera-risch" társaságba.

Mindezt tudva, Kuli haditervet eszelt ki, ami abból állott, hogy egy szép napon beállított az

ezredesék zsúrjára a - hegedűjével. Épen a kislány nyitott neki ajtót, és örömében majdnem a nyakába ugrott. Kuli ugy megnyergelte az egész kompániát, hogy az ezredes többé nem is törődött vele. Kuli azontúl minden zsúrra beállított megváltó kis muzsikájával és egy-két órai ottidőzés után, beosont a virágos ablak melletti szomszédos kapun s boldogan referált a megbabonázott társaságról.

Annyira megszerette az ezredes, hogy bevezényelte az ezredirodába kisegitő tisztnek az ezredsegédtiszt mellé, ahol azután hónapokat töltött.

Az egyik zsuron valami nézeteltérés támadt az ezredes kisleánya és Kuli között. Ennek következménye az volt, hogy az ezredes másnap visszalökte Kuli fogalmazványát, mint értelmetlent, rosszat. Egyszerre csak rossz lett minden, amit Kuli csinált. Ezentúl tarthatatlanná vált a helyzete, de restelte kérni a felváltását, pedig szeretett volna onnan szabadulni. Az ezredesnek azonban eszeágában sem volt Kulit kitenni. Hiszen örült, hogy közvetlenül a markában tarthatta s igy kényekedve szerint barackolhatta szegényt.

Mint mindenen, ezen is segített Kuli. Épen az altisztek minősítési táblázatának szerkesztése volt soron. Ilyenkor az ezredparancsnoki rovatot rendszeresen a segédtiszt, vagy valamelyik odavezényelt tiszt szokta kitölteni, amit aztán az ezredparancsnokok a tömegaláirások között csak ugy „sablonosan” aláirtak.

Volt az ezredben egy rettenetesen iszákos őrmester, továbbszolgáló altiszt, aki századtrombitásból lett az ezred trombitása. Ő lovagolta, ő jártatta, az ezredes lovait. A gyakorlatok alkalmával pedig mindig három léspésnyire lovagolt közvetlenül mögötte. Hivták

pedig ezt az őrmestert Vajnának. De nemcsak Vajna volt egyedül az ezredben ilyen távivó, hanem az osztályparancsnok, Cs... őrnagy is. Ilyen ivó és kártyás alig volt még egy a kontinensen. Csakhogy Vajna trombitásból bárhogyan gőzölgött is a kisüstön főtt törköly, rajta nem látszott meg az ital: mig Cs... őrnagy uram nem egyszer Shimmy-lépésekben jött be a kaszárnyába, pedig ezt a nemes táncot akkor még nem is ismerték. Megtörtént, hogy egyszer az őrnagy Vajnát részegség miatt „ezredrapportra" rendelte szigorú megbüntetés végett. Kuli az ezredsegédtiszti irodából nézte végig ezt a pokoli jelenetet és gyönyörködött az ezredes ábrázatában. amint egyik ámulatból a másikba esett az ivásban egymással vetekedők láttára, pláne, amikor a hatás Vajna javára mutatkozott. Kuli hahotában tört ki, ami nagyon kínossá tette a helyzetet. Végre is az ezredes leléptette Vajnát s az őrnaggyal négyszemközt maradt. Hogy mit mondhatott neki, nem tudjuk, csak gondoljuk...

Mikor az őrnagy az ezredes irodájából a segédtiszti irodán keresztül kiment, haragosan végigmérte Kulit s ugy félvállról odaszólt neki:

- Mit firkál a főhadnagy ur?

- A Vajna minősítési táblázatán dolgozom, őrnagy ur - felelte Kuli udvariasan.

- No hallja, azt a részeges disznót aztán minősítse le alaposan. Én már beírtam róla az osztályparancsnoki rovatba a magam véleményét. Jó lesz, ha a főhadnagy ur is azzal összefüggően fog irni.

- Ugy lesz, őrnagy uram.

Nem is kellett Kulinak egyéb. Megörült, hogy milyen pompás eszmét adott neki az őrnagy. Itt a kedvező alkalom, hogy magát kidobassa. Ugyanis,

mikor a Vajna őrmester minősítési táblázatából látta, hogy a század és osztályparancsnokok mit írtak bele, ő az ezredparancsnoki rovatot ennek megfelelően egészitette ki, hogy igy az őrnagynak is igaza legyen, hiszen az ezredes - gondolta Kuli ugy - is aláirja ezt olvasatlanul a tömegaláirásokkal.

Még aznap távirati parancsot kapott az ezred, hogy másnap dandárparancsnoki szemle lesz és a jó V... tábornok érkezik. Ez egy áldott jóságú bácsi volt, a régi jó táblabírák közül való. Nagyon kedves és mindenkivel szemben tuludvarias modoráról volt hires a honvédségnél. Fogadására megjelent az egész tisztikar. Másnap reggelre csapatszemlét, délutánra pedig irodavizsgát rendelt el. Amint a parancsot kiadták, Kuli beszaladt az ezredirodába s a Vajna minősítési táblázatát az altiszti minősítések legelejére, felülre, elsőnek tette, hogyha netalán a brigadéros az altisztek minősítési táblázatát óhajtaná átvizsgálni, ez kerüljön legelőször a kezébe.

Mintha mérnöki pontossággal számította volna ki Kuli, azon módon vált be minden. Hát persze, hogy az altiszti minősítési táblázat után érdeklődött a generális, mikor az írott paksamétát - legfelül a Vajna minősítési táblázatával - az ezredsegédtiszt a brigadéros elébe tette. A brigadéros körül síri csendesség volt. Kezébe vette a legfelül fekvő minősitvényt és olvasta: „Vajna Sándor ezredtrombitás, őrmester stb. stb.” századparancsnok: „Szeszesitalokat nagy mérvben élvezi”... osztályparancsnok: „sőt nemcsak nagymértékben, de túlságosan is élvezi”... ezredparancsnok: „de bírja”...

- Kérem... kérem ezredes ur, hát mi ez? Ön egy ilyen fontos iratot, mely egy ember sorsában döntő tényező, csak ugy uk-muk-fuk aláír olvasatlanul?

Mert azt csak nem tételezhetem föl, hogy másként megengedte volna az ezredes ur ezt a komédiát itt eljátszatni? Mindenesetre emlékül magammal fogom vinni, hogy a lovassági felügyelő ur őnagyméltóságának is bemutassam ezredes uram akrobata ivóját...

A szemle után, amikor minden kiderült, Kulit kihajították az ezredirodából, de nem a csapathoz, hanem áthelyezték a pápai 7-ik huszárezredhez. Ezt már Kuli sem igy számította. Nagyon nehezen és fájdalmasan érintette az áthelyezés: az a virágos ablak... az édes, holdsugaras esték... és még sok minden más egyéb...

No, de amint a katonáéknál szokás, minden teketória nélkül összepakolt, lovait utnak inditotta és ment ő maga is.

Soha életében nem látta még Pápa városát, a dunántúli kálvinista Rómát.

Már az uton érdeklődött az ottani viszonyok felől, különösen az ezredparancsnok személye érdekelte, mert Kulira nézve fontos volt, hogy az ezredessel jó viszonyba kerüljön. A nevéről és a származásából itélve azonban, semmi reménye nem volt erre. A hire meg egyenesen megfélemlítette volna, ha Kuli olyan fából lett volna faragva.

Annyit megtudott róla, hogy magyargyűlölő, izig-vérig „krovót" ember, aki nem egy kanál, de még egy csepp vízben is képes lett volna megfojtani az egész magyar nemzetet, ha elérte volna az uborkafáról.

Kuli a sorsának megadva magát, nyugodtan bevonult. Tudta szegény, hogy mint az ország legősibb magyar családjának sarja, melynél ősibb egyetlen sincs ezeréves történelmünkben, most hóhérja kezébe került. Nem sokat törődött vele, ami abból is látszott, hogy a fölötte sopánkodóknak,

mikor aggódtak érte, mindig azt hajtogatta: „ne búsuljatok, láttam én már karón varjut”... Különben sem sok ambíciója volt, jól tudta, hogy olyan ember, mint ő, legfeljebb csak kapitányságig viheti. Hiszen az a közös hadseregből átültetett sok „Gutgesindt" ember valamennyi előnyben volt fölötte. Gondoskodtak arról, hogy magasabb állásokba fajmagyar ember csak elvétve kerüljön, de az is csak akkor, ha „Bevált”.

Kuli, amint megérkezett, előírás szerint teljes diszbe öltözött és ezredkihallgatáson jelentkezett Gy... B... ezredesnél, aki roppant zordul fogadta.

Minden áthelyezett, illetve az állomáshelyre bevonult tisztnek kötelessége volt egy. héten belül tisztbajtársainál tisztelgő látogatást tenni. Kuli az ezredkihallgatásról egyenesen ezekre a látogatásokra indult. Minthogy sok látogatást kellett tennie, sehová sem ment be, csak névjegyet adott le mindenütt, amit első látogatásnak szokás szerint el is fogadtak Természetesen, első névjegyét az ezredes lakásán adta le.

Másnap szolgálati jegyet kapott, amellyel az ezredes őt „ezredrapportra” rendelte.

A vér is majd meghűlt benne, hogy Uramisten, mit véthetett? Mi történhetett? Mi lehet az oka annak, hogy őt most ezredkihallgatásra rendelték? Kérdezősködött fütől-fától: nem tudott senki semmit mondani. Az ezredsegédtiszthez, mint jóbarátjához fordult tehát felvilágosításért, hogy vajjon mit akarhat tőle az a „krovót" ember? Az sem tudott bővebb felvilágosítással szolgálni. Mindössze annyit mondott, hogy az ezredes vele iratta meg a szolgálati jegyet, de hogy miért, azt már nem tudja.
Másnap teljes díszben pontosan megjelent Kuli az ezredes előtt:

- Ezredes ur alázatosan jelentem, parancsára kihallgatáson megjelentem... - Az ezredes ugyanis, mikor Kuli nála a tisztelgő látogatása alkalmával névjegyét leadta, a névjegyen azt olvasta: „Genere Kálmán de genere Huba" stb. stb. Fölháborodott a „de genere Huba” jelzésen és illetéktelen „predikát” használata miatt rendelte kihallgatásra.
- Mit eztet van itt nyomtatva de genere Huba?... aztet nem makedat mekiletni... ordítozott magánkívül az ezredes, a kezében rezgetve Kuli névjegyét.
- De igenis megillet, magyar ősiségem jogán...
- Mit aztet... mekiletni... Biszonyitsen be... mektiltek tebet hasznelni...
- Azt nem tilthatja meg ezredes ur. A mit őseim kaptak, attól senki sem foszthat meg - mondta nyugodt hangon Kuli.
- De biszonyitsen pe nekem asztet... - hajtogatta az ezredes.
- Tessék felírni az országos levéltárba, onnan megtudhatja ezredes ur - s ezzel vége lett a heraldikai vitának.

Kuli nem sokat teketóriázott, hanem másnap tizenkettő és félegy óra között fiákerbe ült, kicsi inasát livrébe öltöztette, a bakra ültette és elment az ezredes lakására, ahol leadott egy névjegyet. És azontúl egy alló hétig minden nap 12 és $^1/_2$ 1 óra között megismételte a „de genere Huba” névjegy leadását, mig végre már maga az ezredes kérlelte, hogy hagyja abba a mókát, amugyis készséggel elhiszi ősiségét...

Czobi...

Elválhatatlan jó barátja volt Kulinak hazánk egyik legkiválóbb szobrász-művésze: *Czobi.* Nagyon szerették egymást. Sok földet bejártak együtt, ugy nagy Magyarországon, mint külföldön.

Ez a Czobi nagyszerű fiu volt. Csodálatos tehetségű nagy művész, áldott jószivü ember, önzetlen jóbarát, aki soha sem bántott meg életében senkit. Mindenkinek csak jót tett, még ellenségeinek is, akiket sohasem tartott számon. Egy szép napon Kuli elé állott:

- Öregem! Gyere, menjünk Manheimba. Holnap indulunk...

Nem ismertem embert, aki oly hirtelen el tudta valamire határozni magát, mint ő. Ez a gondolat is abban a pillanatban fogamzott meg agyában s másnapra kész volt az indulásra.

- Nem lehet öregem, mert le kell mennem gazdaságomba - mondta Kuli -, vész elleni oltóanyagot kell magammal levinni. Épen most sürgönyöztem az állatorvosnak, hogy holnap oltani kell, ott legyen. Hanem mondok én egyet, gyere velem te is. Jönnek többen a pajtások közül, tarts velünk, Czobikám...

Szó mint száz, Czobi Semjénbe ment Kulihoz. Már aznap este ott is vacsoráztak. Éjfél után tértek aludni. Czobi és Kuli egy szobában aludtak. Ugy három-négy óra tájban Kuli fölébredt s amint átpillantott a másik ágyra, látta, hogy üres. El nem tudta képzelni, mi történhetett Czobival, mert a levetett ruhája sem volt a helyén. Nyilvánvaló - gondolta -, elment valamerre kódorogni. Mint tipikus városi embert jól ismerte

nyugtalan, roppant izgatott és türelmetlen oldaláról, ami különben is fő jellemvonása volt.

Kuli kipillantott a kertre nyiló ablakon. Hát a fenyőfa alatt, egy hintaszékben égremeresztett szemmel ült Czobi.

- Mit csinálsz, te őrült! - szólt Kuli - hát miért nem alszol?...

- Barátom, nem vagyok képes ebben az őrült csendességben elaludni... - felelte Czobi.

Kuli nem szólt többet hozzá. Visszafeküdt. Mikor reggel fölkelt, Czobinak hült helyét találta. Befogatott s a reggel hét órás gyorssal Pest felé robogott.

Pesten aztán röhögve mesélte el pár órás érsemjéni kalandját.

Alig pár napra rá találkoztak Pesten, mikor Czobi újra hivogatta Kulit a „manheimi" világkiállításra. Kuli csak azzal a feltétellel volt hajlandó az elindulásra, ha elébb Reichenhallba mennek, ahová Kuli minden évben ellátogatott. Czobi erre is készen volt. Másnap már a bécsi gyorsvonaton ültek.

Még Pesten, a nyugati pályaudvaron állt a vonatjuk, mikor két szép asszony könnyek között búcsúzott a visszamaradt férjektől. Czobi és Kuli az egyik ablakból könyökölt ki, a siró asszonyok meg a másikból búcsúzkodtak a perronon szomorkodó férjektől. Félhangon odasúgja Kuli Czobinak:

- Te, nézd már, hogy sir az a két asszony... Meglásd, nem érünk Vácra, már javában vigyorogni fognak...

Micsoda? Alig hagyta el a vonat a kupolacsarnokot, a két asszony már mosolyogva szemezett Kulival és javában „hancúroztak".

- Te Czobi - folytatta Kuli – menjünk oda...

Már a következő pillanatban négyesben hahotáztak... Az egész uton pompásan mulattak. Az asszonyok Marienbadba igyekeztek, Czobiékat is hivták, hogy tartsanak velük, de a vége mégis az lett, hogy Bécsben kétfelé váltak.

Kuliék kora délután megérkeztek Reichenhallba. A szállodából egyenesen a parkba mentek a „Gradierhaushoz" sétálni, fehérnépek szemléjére. Czobi még járatlan volt ott, Kuli már régi ismerős. Igy hát Kuli „bedirigálta" Czobit a kertbe, hogy egy lócán várja meg, amig ő cigarettát vásárol.

Amint Kuli a trafikból visszatért, a nagykertben a sarokban egy lócán észrevette Czobit. Ámde egy magányos nő is ült azon a lócán és újságot olvasott. Czobi melléje szemtelenkedett és belenézett a lapba. A nő persze tovább „rukkolt". Czobi utána. És ez igy ment, amig csak a lóca hossza tartott. Mikor a végére értek, már ketten olvasták a lapot. Addigra Kuli is odaérkezett, megállott a hátuk megett es látta, hogy a nő a „Temesvári Hírlapot" tartja a kezében. Ebből már tudta, hogy magyar. Czobi észrevette, hogy Kuli a hátúk megett áll és hirtelen felugrott:

- Nagyságos Asszonyom! Mi is magyarok vagyunk, engedje meg, hogy bemutassam kedves barátomat, hazánk egyik legkiválóbb szobrászművészét: - „Zala Györgyöt"...

Kulival mintha a föld fordult volna meg, azt sem tudta hirtelen, mit feleljen.

Ekkor Kuli állott Czobi és az asszony elé:

- Nagyságos Asszonyom! Én is bemutatom kegyes engedelmével barátomat, hazánk jeles „portré-piktorát": - „Stettka Gyulát"...

Erre már Czobival is kezdett forogni a világ.

- Istenem! Istenem! - rebegte a temesvári nő - nem is képzeltem, hogy sorsom ilyen kiváló művészékkel fog összehozni. Végtelenül örvendek ennek a kiváló szerencsének. Remélem, többször is lesz szerencsém, hisz én teljesen egyedül, magányosan vagyok itt... ne hagyjanak el...

Másnap már együtt reggeliztek s azontúl csak hármasban lehetett őket látni.

Kuli szemrehányást tett Czobinak, hogy oly meglepetésszerűen tréfálta meg. Legalább máskor, ha ilyet tesz, készítse elő. Aztán gondolkoztak, tanakodtak, mit csináljanak a temesmegyei menyecskével? A kis menyecske naivul elmondta egész élete történetét, amiből megtudták, hogy egy előkelő bánáti földbirtokos gyermektelen neje, nem valami boldogan élnek és hogy legnagyobb vágya, öröme, ha művészemberek társaságában lehet. Igy aztán abban egyeztek meg, hogy sorsot húznak az udvarlás sorrendjében: „cifliztek". Kuli húzta a hosszút, Czobi a rövidet.

A következő napon nagyobb sétára mentek Gross-Gmain felé. Gyönyörű fenyves erdőkön haladtak keresztül. Czobi szebbnél-szebb meséket mondott az asszonykának, az meg áhitatttal hallgatta. Beszélt Michel Angeloról, annak florenci szerelméről, hires Madonna-képéről, meg a többi művész-fejedelmek élettörténetének bizalmasabb részeiből. Amint mentek, Czobi hirtelen lehajolt, az ut melletti nedves földből fölkapott egy maréknyi agyagot s anélkül, hogy a menyecske észrevette volna, megmintázta, a kész mintát pedig az asszony háta mögött ügyesen Kuli kezébe bűvészkedte. Kulin egy bő „havelok” féle malaclopó, esőgallér volt. Az átlopott mintát a gallér alá dugta és mialatt mentek, folyton az asszonykát nézte s ugy tett,

mintha babrálna valamivel. Azalatt meg Czobi szakadatlanul mesélt.
- Hát maga mit csinál? - kérdezte Kulitól a szép asszony.
- Semmit - mondta Kuli s a gallérja alá rejtette a kis mintát.

De a fiatal asszonyka csak nem nyugodott, egyre elővette ezt a témát és többször megismételte kiváncsi kérdezősködését. Kuli mindannyiszor ügyesen kitért. Egyszer azonban mégis csak előkerült a minta.
- Istenem! Milyen pompás, milyen nagyszerű az a minta - mondta az asszony - a megszólalásig hű. Meglátszik, hogy nagy művész alkotása. Adja nekem emlékül.
Kuli leereszkedő kedvességgel átnyujtotta a kis mintát.
- No, ezt örök emlékül fogom őrizni. Nem is képzeli, milyen hálára kötelezett.

Séta, után már tüntetően kedves volt a menyecske Kulihoz. Azontúl persze Czobi alaposan háttérbe szorult. El is határozta, hogy most már kereket old és megy Manheimba egyedül. Ezt a szándékát közölte is Kulival aki nagyon kérlelte, hogy maradjon még egy napig. Legalább asszisztáljon neki az első komolyabb légyottnál.

Ha tudta volna Kuli, hogy Czobi milyen kellemetlenséget fog csinálni az első légyotton bizony nem marasztalta volna egy szóval sem. Másnap reggel a szokott sétára mentek. Kuli már előre megmagyarázta Czobinak, hogy melyik útkereszteződésnél kell neki eltűnni. Igy hát Czobi jól tudta a leckét s mindenben ahhoz is tartotta magát.

Amint hármasban megindultak, a szép asszony kezdett mesébe, viszonzásul a neki

mondottakért. Czobi pedig elmondta fájdalmas búcsúját, hogy megy Manheimba a világkiállitásra s ha visszafelé jövet még itt lesznek ezer örömmel ellátogat ide még egyszer. Persze, Kuli jól tudta, hogy Czobi visszajön.

Mikor a keresztuthoz értek, Czobi hirtelen összecsapta bokáját, elbúcsúzott, eltünt...

Kuli a szép asszonnyal együtt maradt, bandukoltak tovább fel a hegynek, a szép fenyves úton. Amint egy meredekhez értek megáll Kuli:

- Nagyságos asszony, drágám, mondanék egyet. Bajos dolog az, igy hegynek fölfele menni és beszélgetni. Hanem lesz ott egy kis tisztás, menjünk be itt ezen a kis ösvényen és üljünk le oda a pázsitos fűbe, az árnyékba és beszélgessünk ottan, meglássa, milyen pompás lesz...

- Hát nem bánom, - kacagott a kis menyecske -, menjünk.

Kuli elől ment, kis pálcájával egyengette a bokrokat, mig egy tisztáshoz értek és egy fenyő alá kanyarítva malaclopó gallérját, arra letelepedtek... Amint ott sugtak-búgtak, egyszerre csak egy szörnyűt visított az asszonyka. Kuli el sem tudta képzelni, mi történhetett, mit láthatott? Hirtelen arra gondolt, hogy tán valami fülesbaglyot, héjját, vagy valami sast vehetett észre az ágon... Villámgyorsan hátrakapta fejét s meghökkenve látta, hogy a szétterpesztett fenyőgalyak közül egy emberfej néz rájuk, aki nem volt más, mint – Czobi... Mire fölugrottak, eltűnt szemük elől a sűrűben. Hiába kiáltoztak utána. Nyomaveszett.

Az asszony rettenetesen megharagudott Kulira. Egész uton szidta. Ez meg azt sem tudta szegény, mit hebegjen.

Tűvé tettek Czobi után mindent, de nem találták sehol, mert az akkor induló vonattal már elrobogott Reichenhallból.

Mód felett bántotta az eset szegény Kulit, mert az asszony mélyen neheztelt reá. Pár nap múlva azért mégis csak kibékítette. Megmagyarázta neki, hogy Czobi egy féleszű ember, ne adjon rá semmit, az olyan futóbolondtól nem szokás fölvenni az ilyesmit. Ne haragudjon rá, hiszen kedves, jó fiu az, ha jobban megismerné, még meg is szeretné. Ilyen módon aztán napirendre tértek efölött a bolond „incidens" fölött. Kuli mint jóbarát addig beszélgetett Czobiról, hogy az asszony már szinte afelett sajnálkozott, hogy miért utazott el Czobi. Megbékült egészen...

Körülbelül nyolc-tiz nap múlva egy reggelen, egész váratlanul beállitott Czobi Reichenhallba. Manheimból jött egy szuszra.

- Na Kulikám, csak nem haragszol tán? Mit csinál a szép asszony? Remélem, kibékítetted!

- Ki bizony, te „fitimanenciás kelekótya" te! - mondta Kuli - egy pofa bagónyi ész sincs a fejedben, annyit mondhatok...

- Hát rám haragszik? - érdeklődött Czobi.

- Ezer szerencséd, hogy megmagyaráztam neki, hogy milyen „fitimanenciás" bolond vagy. Igy aztán ő nevetett ki téged. Jó lesz, ha már a reggelihez odajösz és szépen megköveted...

Ugy is történt. A kedves, szép menyecske nagyon szivesen fogadta Czobit és már a reggeli után hármasban a régi erdei fenyvesuton jártak, mint azelőtt.

De bizony nem sokáig sétáltak igy hármasban, mert Kulit valami kedves ismerősei elcsalták Münchenbe néhány napra. Most aztán Czobi maradt a fiatal asszonykával, ők jártak

azontúl minden nap kettesben reggelizni, meg az erdei sétákra, miglen ők is a kis fenyves tisztásra tévedtek. És bizony vigan, kellemesen töltötték az időt Kuli visszatértéig.

Mire Kuli visszatért, a legjobb egyetértésben találta otthagyott barátait. Nem győzte bámulni azt a változást, amin azok keresztülmentek.

Czobit azonban nyugtalan természete türelmetlenné tette és folyton piszkálta Kulit, hogy menjenek már haza, Pestre. Nagyon sok biztatás Kulinak sem kellett és elhatározták, hogy rövidesen hazamennek. Most aztán azon tanakodtak, hogyan mondják meg ezt a szép asszonynak? Czobi vállalta magára, hogy ki fog vele rukkolni.

Amint a szokásos sétára indultak, Czobi fájdalmas hangon fordult a szép kis menyecskéhez:

- Képzelje, milyen pechünk van! Sürgönyt kaptunk. Hivnak haza bennünket Pestre és mennünk kell...

- De hát nem lehetne egy levéllel elintézni a dolgukat? Várjanak meg engem, hiszen a jövő héten én is megyek!

De bizony ők hajthatatlanok maradtak és a szegény asszonyka is belenyugodott elmenetelükbe. Aztán kérte őket, ha már elmennek, legalább ezt a kedves ismeretséget tartsák fönn továbbra is és ő, valahányszor Pestre utazik, értesíteni fogja őket érkezéséről, hogy egy pár kedves órát eltölthessenek együtt.

- Mikor utaznak? - kérdezte a szép asszony.

- Bizony még ma, nagyságos asszonyom - mondta Kuli.

- No, akkor még ma délután látom magukat a „Gradierhaus” körül, vagy a kertben - s azzal eltűnt.

Délután Kuliék minden csomagot az állomásra küldtek és bementek búcsúzni a Kurparkba.

Amint a kertbe léptek, már messziről meglátta Kuli, hogy az asszonyka pont ugyanazon a lócán ül, ahol legelőször találkoztak és megismerkedtek.

Nagyon meg volt a menyecske hatva s már azon a ponton állott, hogy elpityeredik. Elkövetkezett az indulás pillanata és Czobi ünnepélyesen fölállott:

- Nagyságos asszonyom, hát maga azt hiszi - és rámutatott Kulira -, hogy ez Zala György?... Soha világéletében nem volt az - és ezzel kirántott a zsebéből egy „Uj Idők" számot, amely Zala portréját közölte - nézze csak meg ezt a képet: ez csak nem ennek az embernek a képe?!...

Kuli egészen megdermedt erre az orvtámadásra. Kínjában nem tudott egyebet mondani, mint azt, hogy:

- Nagyságos asszonyom, nem tagadom, én nem vagyok Zala György... igaz, hogy nálam nincsenek ilyen bizonyítékok, de esküszöm egy élő Istenre, hogy ez a gazember sem Stettka Gyula...

Ekkor lett csak a szép asszony oda. Remegő ajakkal, halálsápadtan nyöszörgött:

- No de hát az Isten szerelmére kérem magukat, mondják meg, hogy kicsodák?... Én becsületesen, nyíltan megneveztem magamat. Rólam tudják, hogy ki vagyok. Mondják: meg, könyörgöm, hogy önök kik?

De bizony nem mondták meg. Csak haladtak az állomás felé. Szegény asszony meg folyton a nyomukban volt és kéztördelve rimánkodott:

— Az Istenért, ne kínozzanak!... Barátságunk kedves emlékére kérem, legalább azt tudjam meg, hogy kik voltak?...
Bizony örök titok maradt az...

Gethang dum...

Ez a vidám bohém lélek, akit végzete a katonai pályára sodort, bizony sok kedves, kellemes órát szerzett nagyon sokaknak. Mennyit „bekópertázták” szegényt, szabályellenes öltözködéséért, mert szeretett csinosan, elegánsan járni. K... csár, volt lovassági felügyelő, aki később adlátus, majd a honvédség főparancsnoka lett, mondta egyszer neki:

„No Kuli, máká ván ety igaszi karrakter, mert etvennetyetik pintetis is forschrieftswiedrig elteszketis ván neket..." Kuli ugyan nem sokat adott elöljáróira. Bizony semmi hatalom sem foszthatta meg a fiatalságot „a Genere zubbony, a Genere sapka, a Genere köpeny” stb. divatosnál-divatosabb ruhák viselésétől, amelyeket Kuli kreált és hozott időszakonként forgalomba. Igaz, hogy Kuli minden ilyen divatterméket többnapi szobaáristommal fizette meg, de hát azt már ő úgy megszokta, mint ebéd után a feketekávét. Rendesen ő jelent meg legelsőnek ilyen „kosztümben”, persze, amint az utcára tette a lábát, máris „bevarrták”. A fiatalság az egész helyőrségben azonnal utána csináltatta és viselte az ujdivatu ruhát. Aztán Kuli is nyugodtan hordta ruháját tovább, mert csak elcsúszott már akkor a többi között.

Egyszer sürgöny érkezett a szegedi 3. honv. husz. ezred parancsnokságához, hogy K... generális jön szemlét tartani az egész helyőrség fölött. Nyomban „állomásparancs” jött erről, valamint arról, hogy a generális megérkezése alkalmával minden tiszt különös gondot forditson a szabályos öltözködésre és különösen arra ügyeljenek, hogy

senki kigombolt mentével vagy köpennyel, avagy „dragonerrel” meg ne merjen az utcán jelenni.

Másnap délután szemle után K... generális még Szegeden maradt és időtöltés céljából elment sétálni a korzóra. Persze a helyőrség majdnem minden generálisa, törzstisztje körülötte zsongott, mint az ilyenkor katonáéknál már szokás volt és vidáman el-elbeszélgettek. Egyszer csak látja K... generális, hogy egy borzasztó széles köpenyegben szembe jön vele egy középtermetű fiatal tiszt, hadnagy és főhadnagyok társaságában... Azonnal látta, hogy a köpenye hátul ki van gombolva (ezért volt a generális a legdühösebb, dühösebb, mintha egy ütközetet vesztett: volna el) és bizony, felismerte Kulit, amint ott magyarázott a fiataloknak, kik szájtálva hallgátták bálványukat. Kuli persze mindezt számítással csinálta, tehát egy nagy porció ravaszsággal is. Elment ugyanis szabójához és csitnáltatott a köpenyére hátul egy széles, hosszú „dragonert”, amely hogy még szélesebbnek, még széjjelállóbbnak mutassa a köpenyeget, a ;,dragonerbe” halcsontot tétetett, mint a női, fűzőkbe szokás, hogy az még jobban kinyomja a köpenyeget.

Úgy állott ez Kulin, mintha csak krinolin lett volna rajta, de a köpenyeg azért be volt gombolva. K... generális majd elájult, mikor meglátta. Nekiment Kulinak és sikitós vércsehangon ráförmedt:

- Teneket van keppenyeg kigámpolva! Regtenn menni hásszá, tisz napra szappá áristompa...

- Tábornok urnak jelentem alássan, az nincsen kigombolva...

- Mit... áztat... te mek haszudni is!! (mondja a generális). Hát te nem tuggyja, haty tisztnek ikasz kell monteni? Mi?... Fortulj mek: „Hátra arc!”...

Hát szerelmes Istenem, amint Kuli megfordul, bizony be volt a köpeny gombolva...
- No... no... (nyögött K... generális). Hát áztat van mekint a Kuli fortellje... most pedik mehetni, majt megtutni, mi tértin eszután...

Nem történt semmi... Kulit nem „varrták be". Bizonyára a generális is jót nevetett Kuli eszejárásán. Gondolhatta magában: az ördög bántsa, mikor jól meg is nevettet...

Mindenki azt gondolná, hogy ez ennyiben maradt. De bizony Kuli cimborámat három hét múlva Szamosujvárra helyezték, jómagammal egyetemben, a 9. huszárokhoz, az u. n. „Straf-regimenthez", az örmény metropolisba, hol egyáltalán semmi társasélet nem volt, ahol aztán mezitláb is járhattunk, mert hisz az egész helyőrség csak egy békebeli huszár-osztályból állott. Vígan mentünk azért Szamosujvárra, mert tudtuk, hogy az örmények valamennyien szépek és ami fő, igen jók...

Alig telt el öt nap, Kulit már mindenki ismerte Szamosujváron és mindenki szerette. Igy aztán Kuli mindennapos vendége lett a korzónak, a sétatérnek, cukrászdának, kávéháznak... Persze vigan tereferélt a szép örmény leányokkal s a még szebb örmény asszonyokkal. Rendszerint vacsora után ki szoktunk menni a sétatérre, ahol a térzene kilenc órakor kezdődött és ott letelepedtünk valamelyik lócára, amely szép asszonyokkal volt tele. Ez alkalommal is ragyogó jókedvvel magyarázgatott Kuli az asszonyseregnek, kik közül különösen egy igen szép asszony hallgatta áhitattal, kinek férje véletlenül aznap nem volt odahaza. (Az örmények ugyanis az év legnagyobb részét vásárokban töltik.)

Rettentő, rekkenő, fojtó hőség volt egész nap s a lágy, hűs esti szellő egész felüditette a társaságot, kik ábrándozva hallgatták Kulit, amint a cigány muzsikájával együtt dúdolta saját szerzeményű szép nótáit.

Az én Kuli barátom jól megfigyelte azt is, hogy az örmény asszonyok rendszerint mikor ilyen nagy hőség van, a lócán ülve szoknyájuk alatt le szokták húzni félcipőjüket, hogy a vékony harisnyán keresztül szellőztethessék a lábukat az esti szellőben... Kuli egy pillanat alatt eltűnt és a bokrok közül, mely épen a lóca hátamögött volt, hasoncsuszva a lócáig mászott és az egyik asszony szoknyája alul kicsempészte annak lehúzott félcipőjét s helyébe a maga sarkantyús félcipőjét tette oda.

Mint aki dolgát jól végezte, már egy pillanat múlva, lábán a menyecske cipellőjével, ismét a társaságnál volt s ott dúdolgatta nótáit.

Már 11 óra felé járt az idő, amikor jöttek a férjek hazainvitálni nejeiket. Egy öblös örmény hang meg is szólalt: - gethánig dum! - (menjünk haza).

Hát erre valamennyien felálltak és megindultak volna haza, ámde egy fülsiketítő visitásra mindenki a szép örményasszonyra nézett, persze, legelsőnek Kuli, hogy mi történt, mi baja? a szép asszony, ahogy cipellőjébe bele akart bújni, keresgélve azt a lábával, a talpa a sarkantyú taréjába akadt; erre sikoltott föl annyira.

- Nu, mi bajod, hé, - szólt rá a sógora.

- Semmi, semmi - mondta a szép asszony s ész nélkül belebujt a sarkantyús félcipőbe, amely remekül pengett menetközben a szoknya alatt. Szerencsére nem vette észre senki, mert Kuli mindenütt mellette ment a menyecskének. Amikor

kiértek a sétatérről, jött a búcsúzás, szép csöndesen ki-ki hazament.

Reggel megérkezett a szép asszony férje a vásárról s rémülve látta az ajtó előtt a sarkantyús cipőt.

- Nu, hát a katuna itt van?... abban a pillanatban jött a „privatdiner” a félcipőért.

- Ju van, jul - mondta keservesen az örmény, - hát nem itt van... csak itt vut...

Szegény asszony hiába esküdözött, fogadkozott, az örmény egyre csak azt hajtogatta:

- Igen, igen, tüdak én jul, té montál neki, „giszerisz ez isz”, ő munta „gibáknisz ez isz”... a cipu osztán itt maradt a sutitba...

Mintha az ég kárpitja nyilott volna meg, K... generális egy szép napon adjutánsával Szamosujvár piacán termett és ő fogadta a kaszárnyából ebédre jövő tiszteket, kik rémüldözve szalasztották ordináncaikat a kaszárnyába, hogy minden század körletében seperjenek, pucoljanak, stb., stb., mert megérkezett K... generális és délután három órára „gyalog-rukkoló” van elrendelve.

A generális két teljes napot töltött a kis garnizonban és utolsó napon az ebédnél Kulival évődött. Kuli egy hangot sem szólt, nyilván azon törte fejét, hogyan tudna borsot törni a generális orra alá s lekönyökölve az asztalra, mély búsulásnak adta magát.

- Mi ván asz a Kulival? Te minek pusulni? Talán nem szereti itt lenni, mi? - monda a generális...

- Dehogy is búsulok én kérem, azt én soha sem szoktam, - monda Kuli, - hanem gondolkozom...

- Áááá!... a Kulli - és ő kondolkozni ?... killenes tolok... mi asztat amin te gondelkoszni?...

- Hát biz' én kérem alásan azon gondolkozom, hogy hány ujja van a mentének? Mert nehogy azt méltóztassék hinni, hogy kettő, de nem ám...
- Mi... micsote... Nem kette... Hát mennyit?...
- Hát, kérem, a mentének három ujja van, u. m. jobb ujja, bal ujja... és hátulja!...

No, de erre már a generális is felugrott, a Kulit tiszteletlen magaviseletéért tíz napra „bevarratta”.

Bütyök...

Erdély szép bércei között fekszik egy regényes kis város, melyben egykor, még a boldog békevilágban huszárok állomásoztak, nyalka szép vitézek. Szerették nagyon azokat a fess, kemény derekú, pozsgás képű magyar urigyérekeket a segesvári szép asszonyok és leányok. Valósággal örömmámorban úsztak a szász menyecskék honvédhuszárjaink láttára.

Istenem! micsoda aratása volt itt Kulinak. Ha egy menyecskével végigment az utcán, arról már három hétig beszéltek. Ebbe a távoli városkába dugta őt az akkori lovassági felügyelő, K... tábornok, *krovót* barátunk, nehogy megártson neki a nagyobb városok villanylámpáinak káprázatos fénye és mámora. Pedig, ha tudta volna ezt a *krovót* ember, dehogy is dugta volna ide Kulit. Mert az ilyen internálásszerü áthelyezésnek hátterében rendesen személyes bosszú lihegett, ami azon a megfoghatatlan gyűlöleten alapult, amit Kuli személye iránt éreztek és nyilvánították elöljárói. Ilyenkor aztán bizonyos kárörömmel mondogatták:

- No, legalább ott nem veszi kezébe azt a cigányszerszámot, ott nem lesz kinek hegedülni...

Pedig az ő poétikus lelke, nemes szive épen az ilyen vadregényes helyek után vágyakozott mindig. Az ilyen *internálásra* valami mesés, pokolian kéjes érzés szállotta meg szivét, hogy a rajta bosszút lihegő, *jóakaratú* elöljárók miként jártak el - véletlenül - mindenben, mindenben, itt is, ezzel az áthelyezéssel is az ő kedvére, teljes örömére.

Itt éldegélt Kuli, ebben a vadregényes kis városkában, távol a nagy világtól, csöndben...

Hát persze, hogy hamarosan szerelmes lett Kuli itt is. Istenem! hiszen nem is lehetett azt csodálni, mert jött az ugy magától.

Sehova sem járt Kuli. Csak a kaszárnyában meg a tisztiétkezdében lehetett látni, no meg akkor, ha kilovagolgatott a vidékre, vagy a környékre. Ezt különösen szerette, roppant ábrándos természeténél fogva. Gyönyörű szép hely is volt Segesvár és a környéke. Egyike hazánk legfestőibb, legszebb fekvésű és amellett legérdekesebb kis városkájának. A város két részből áll. Egyik az úgynevezett Várhegyen épült, a másik ennek tövében és a szomszédos völgyekben terült el. A felső városban legnagyobbrészt ódon, öreg házak voltak. Egy igen érdekes, fedett falépcső kötötte össze az alsó várossal, amely már a középkori német városok képét mutatta, amit a német *renaissance* izlésben épült diszes vármegyeháza is bizonyított. De a várhegyen elterült városrész csöndes, kihalt hely volt az alsó városhoz képest, mert minden társadalmi élet itt központosult. Egészen a XVII-ik századig a város központja fönnt volt. Ma már lennt az alsó város viszi a vezető szerepet.

Lakossága jóravaló, csöndes, szorgalmas, nagyobb részben élénk kereskedelmet és ipart üző nép. Tehát leginkább kereskedők és iparosok lakják. Tősgyökeres, valódi szászokból áll mondhatni kétharmad részben, akik különben már a XIII-ik században települtek oda. Különös nép, mondhatom. A magyarsággal sohasem rokonszenvezett, de annál inkább *respektálta* azt. Kuli bámulta azt a szorgalmat, amit ezek az emberek kifejtettek. Ha például egy ház leégett, nyomban felépítették. Egyébként a tűzből bőven kivették részüket a szegény szászok. 1676 április

30-án éjjel majdnem az egész város leégett; úgyszintén 1709 és 1788 években is roppant tűzvész pusztította. Nekünk, magyar embereknek örökké nevezetes hely marad Segesvár, mert olyan fájó emlékünk fűződik hozzá Petőfi Sándor halálával, amit nem fogunk elfelejteni soká. Itt zajlott le, a fejéregyházi síkon, 1849 jul. 31-én az a csata, amelyet Skariatin orosz tábornok vezetett a tízszerte kisebb számú Bem apó magyar honvédjeivel szemben. Itt halt meg E. Kovács Gyula is, Petőfi emlékére való szavalás közben. Ugyancsak itt, a Fejéregyháza felé vezető országút mellett díszeleg Skariatin orosz generális síremléke is, amit persze az osztrákok emeltek neki. Ez a síremlék bennünket, magyarokat, arra emlékeztet, hogy Skariatin uramat abban a pillanatban, amikor a fejéregyházi uton kikanyarodott, Bem apónak egy sajátkezüleg irányzott golyója teritette le.

Sok virágot szedegetett Kuli ebben a völgyben - egy bájos kis leánnyal.

Egyszer egy szép délután kilovagolt Kuli.

Föltünt neki, hogy egy kisleány szedegeti a réten a virágokat s mikor a köténye már megtelt, az országút szélére ült, ott szépen csokorba kötötte s ment haza, kezében a virággal... így ment ez nap-nap után... Kuli elhatározta magában, hogy segit virágot szedni a kis leánynak. Ezért másnap nem lóháton, hanem gyalog ment ki a fejéregyházi síkra. Persze, ott könnyen ment az ismeretség. Azontúl együtt szedték a virágokat és már nem az országút mentén, hanem a mezőn, egy fa árnyában kötötték csokorba, azután együtt mentek a - város széléig...

Egész nyáron igy szedegették a virágot, míg jött a hideg ősz és elmaradt a séta, a virágszedegetés... csak a találkák nem maradtak el. Ámde nemsokára szomorú napra virradt Kuli. A

kisleány remegve árulta el Kulinak legnagyobb titkát. Elmondta, hogy nemsokára esküvője lesz. Szülei egy olyan emberhez erőltetik, akit nem szeretett soha. Titkolta eddig, de most már nem hallgathat tovább. Sirtak-ríttak keservesen, hogy vitévők legyenek? Már csak néhány hét választotta el a kisleányt az esküvőtől. Végre a kisleány gondolt egy nagyot és merészet és rávette Kulit, hogy mutattatná be magát szüleinek s leendő-belijének, amire most épen itt van a legjobb alkalom. Örömrepeső szívvel fogadta ezt az eszmét Kuli, mert tudta, hogy ez lesz az alapja, ez az ismeretség, egy még intenzivebb barátságnak, így hat megtörtént a bemutatkozás is, meg az esküvő is. A barátságon sem esett semmi változás, csupán annyi, hogy még szorosabb és még melegebb lett közöttük.

Azontúl Kuli a hosszas őszi esték legnagyobb részét ebben a kedves társaságban töltötte.

Segesváron semmiféle más katonaság nem volt, csupán a honvédhuszárok állomásoztak ott. Ennek a huszár-osztálynak egy őrnagy volt a parancsnoka, akit elkeresztelt nevén *Bütyöknek* hívtak az egész hadseregben. Ennek a jó öreg *Bütyök komának* a lovassági felügyelő különös figyelmébe ajánlotta Kulit. Figyelt is rá, őrködött is felette szörnyen.

Föltűnt *Bütyöknek,* hogy Kuli, amint az utolsó falatot lenyelte és amikor csak szerét ejtheti, minden vacsoráról kereket old. Persze, ez nem tetszett Bütyöknek. Összehívta hát a tisztikart és „prelekciót” tartott, aminek az lett a vége, hogy senkinek sem szabad vacsora után addig eltávozni, amíg az őrnagy asztalt nem bont. Igen ám, csakhogy Bütyök olyan ember volt, aki soha sem rendelt egyszerre két decinél többet, csakhogy ezeket a két deciket roppant sürüen hozatta és

csak az utolsó két deci után bontott asztalt, ami bizony többnyire csak ugy a tizedik rendelés után következett be, mire már éjfél is lett...

Kuli nem győzte kivárni az őrnagyot, de elmenni nem mert volna egy világért sem. Gondolta magában, hogy néhány nap múlva majd csak megváltozik ez, az őrnagy nem szaporázza tán a két deciket és majd csak elszabadulhat legalább teára a szép fiatal menyecskéhez. De bizony nem igy történt. Mert az öreg *Bütyök* még egy újítást vezetett be. Nevezetesen azt, hogy vacsora után Kulinak kellett őt hazakisérni, ami abból állott, hogy az utolsó két deci után *Bütyök* elkiáltotta magát; „Kuli!" s erre Kulinak egy lámpás gyertyát meg kellett gyújtani s ment vele a sötét utcában elől, *Bütyök* pedig utána és ha valami pocsolya, vagy bármiféle kikerülni vagy átlépni való került elibük, azt Kulinak fennhangon jelezni kellett. Az utcaajtóban aztán az őrnagy dörmögve bucsut vett Kulitól. Kuli pedig, szegény, nagy-szomoruan hazabaktatott, mert akkor már nem mehetett a kis menyecskéhez, aki bizonyára második álmát aludta azóta.

Nagyon, de nagyon el volt keseredve szegény Kuli. Már nem tudta, mitévő legyen? Pedig mindenáron változtatni akart ezen a szorult helyzeten.

Teltek-multak a napok meg hetek, végre elhatározta Kuli, hogy véget vet ennek a haszontalan gibicelésnek. Merész, de pompás tréfát eszelt ki erre, ami mesésen bevált, ugyannyira, hogy végleg megszabadította őt ez alól az ostoba lekötöttség alól s lehetővé tette számára, hogy a tiszti étkezőt is minél ritkábban látogassa, mert a történtek után *Bütyök* végleg elmaradt a tisztiétkező vacsoráiról. Különben is akkor volt

boldog, ha mentül kevesebbet látta Kulit az étkezőben.

Egy alkalommal ugyanis az történt, hogy *Bütyök* a vacsora után, valami nagy mesébe kezdett bele, amit mindenki áhítattal hallgatott, főként Kuli, aki remek közbeszólásokkal fűszerezte az előadást, az őrnagy látszólagos örömére. Nem egyszer hatalmas *„éljen”* szakította félbe a *„prelekciót”.* Ennek aztán az lett a vége, hogy egy kis pincér-borfiu alig győzte a két deciket hordani *Bütyöknek,* annyira tűzbe jött az öreg.

Amint igy italoztak, Kuli egy pillanat alatt elhatározta, hogy most már végrehajtja tervét, amit hetek óta forgatott a fejében.

Már jóval éjfél után járhatott az idő, mikor Kuli az arcát tenyerébe rejtve, szundikált. *Bütyök* pedig egyik vergóniát a másik után szivta. Hol dúdolt, hol meg fütyörészett... Egyszer csak elkiáltotta magát:

- Kuli! lámpát!...

Kuli abban a pillanatban fölugrott helyéről s meggyújtotta a lámpás gyertyát... Mentek haza, Kuli a lámpával elől, az őrnagy utána. Odakinn valami csodálatosan szép holdas est volt, majdnem nappali világossággal. Kuli, amint az utcára lépett, nyomban elfújta a kis lámpást, amit persze *Bütyök* nem vett észre, hiszen a szép holdfényt a lámpa világának gondolta. A sétatéren kellett keresztülmenni. Kuli nem sietett, hogy annál kisebb legyen a távolság közöttük. A sétatéren vagy tíz-tizenkét sudár, fiatal jegenyefa volt, amelyek mellett el kellett haladniok. A fák a holdvilágban gyönyörű árnyékot vetettek. És ez a sok árnyék mind egy-egy ároknak látszott. Kulinak parancsa volt rá, hogy minden akadályt fenhangon jelezzen.

Az első fa árnyéka előtt jó magasra tartott kézzel torkaszakadtából elkiáltotta magát:
- Árok!... - s azzal nekiszaladt a jegenyefa árnyékának és keresztül ugrotta...
Bütyök, amint a vezényszót hallotta és látta, hogy Kuli ugrik, nekiiramodott és ő is átugrotta az ároknak vélt faárnyékot annak rendje és módja szerint. Igy ment ez minden fánál... „Árok!”, „Árok!”... vezényszóval átugrották valamennyi fának az árnyékát. Igen ám, csak hogy a sétatér végén igazán árok volt, még pedig hatalmas nagy, mély árok. Amint Kuli a nagyárok elibe ért - tudta, hogy azon palló vezet keresztül -, hatalmas hangon orditotta:
- Árok!... rettentő nagy árok!... - és gyors futással nekiment a nagyároknak, persze a kellő pillanatban átfutott a pallón. De bizony az utána iramodó *Bütyök* pont az árok közepébe esett, ami üvegdarabokkal, csalánnal, szeméttel, vásári maradékokkal és utcaseprők összesepert szennyes piszkaival volt tele...

Kuli hátra sem nézett, hanem ment egyszerűen haza. Az őrnagy lakásánál megrántotta a drótcsengőt és a *Bütyök* kutyamosóját küldte, hogy az árokban káromkodó gazdáját vigye haza...

Sohasem hivta többet *Bütyök* Kulit lámpa-vezetőnek. Sőt azontúl mindig a lakásán vacsorázott... Kuli meg a kis menyecskénél...

Óbester generális medvéje...

Akik a természet szépségét szeretik s abban gyönyörködni tudnak, talán el sem képzelhetnek szebbet, mint egy őszi vadászatot.

Most is ősz volt... gyönyörű, nyársirató ősz... az aranysugaras napnak csak a fényét élvezhette az ember, de már nem a melegét. A vándormadarak is rég elköltöztek már Sz. Besenyő határából. Csak imitt-amott zörrent meg a haraszt... Ahol azelőtt a fülemülék serege énekelt szerelmes versenyt egymással, ahol a szerelmes rigók és gerlicék kacagva kergetőztek, most egy kis ökörszem, egy cinke és egy-egy eltévedt kenderike csipogtak - hirdették a természet fenséges haldoklását...

Istenem! de szép is volt ilyen időben az álláson várni a medvét, hallgatni messziről a hajtók kurjongását, mialatt jobbról-balról megroppant a galy egy-egy kis futóvad lábai alatt... s lélegzetvisszafojtva állt és várt mindenki a helyén.

Ezen a helyen vadászgatott Kuli barátunk is, aki a főúri világnak becézett, kedvenc alakja volt és akinek mesebeli ötleteiről csak a besenyői kastély ódon falai tudnának sokat beszélni.

Csak ugy repesett a szive minden vendégnek, mikor megtudták, hogy Kuli is jelen van s velök fog vadászni mindvégig.

A háziúr magányos, özvegy ember volt, Sz... A... gróf, tehát más, mint férfivendég, nem is volt a háznál. Éppen ez tette kellemessé, szabaddá és feszélytelenné a levegőt, valamint lehetővé a nem egyszer csipős, de annál talpraesettebb tréfákat...

Volt a vendégek között egy nyugalmazott „Óbester generális” is. Azért mondom „Óbester generálisnak”, mert mint ezredest nyugdíjazták „ad

honores” tábornoki ranggal. A kedves házigazdának volt ő valamikor katonapajtása, amely barátság nem szakadt meg hosszú évtizedek után sem és a rendszerint több hétig együttmaradt állandó vadásztársaságból sem igen hiányzott. Házigazdánk ugyanis minden évben kétféle vadászatot tartott: még pedig falkavadászatot - amig föl nem fagyott -, azután hajtóvadászatot, kis és nagy vadra s a legvégén a medvehajtások voltak.

Nagyon exkluzív társaság volt ez. Uj emberek nehezen kerültek bele, régiek pedig nehezen maradtak el, tehát igy állandó, közös ismerősökből állott. Mindenki ismerte egymás bogarát, különcségét, tehát könnyű volt elkerülni a súrlódásokat a társaságban. Inkább tréfáikkal és különféle viccekkel gyógyitgatták ki egyiket és másikat az ilyenfajta betegségből. Egy-egy jól sikerült tréfán aztán napokig elmulatgatott a kompánia.

A legtöbbet az „Óbester generális”-sal évődtek. Nem hiába, mert ez nagyon furcsa ember volt. Tipikus alakja azoknak az osztrák figuráknak, akik az utolsó lehelletükig tajtékozóan gyűlöltek mindent, ami magyar... Persze, nem tudott egy szót sem magyarul, csak ugy makogott, amikor néhány magyar szót akart kimondani: „kollás... paprika... petjár”... ez volt minden magyar tudománya.

Bizony nehéz sorunk is volt nekünk a múltban a M. Kir. Honvédségnél szolgáló szegény magyar fiuknak. Az osztrák katonai szellem szerint dirigáltak bennünket. De sok jó magyar fiúnak derékba törött a pályája emiatt. Most már utána vagyunk. Beszélhetünk egy kissé szabadabban a dologról, abban a. biztos reményben, hogy soha, de soha ebben az emberi életben nem kerülünk még egyszer Ausztriával olyan szerencsétlen közjogi

összeházasodásba, mint aminőben hosszú időn keresztül voltunk. Évszázadok keserves bánata, történelmünk számos gyászos lapja, az a sok, becsületes drága, jó magyar mártirvér, az a rengeteg bitófa, mind tanúbizonysága annak a tragédiának, amit ez a szerencsétlen közjogi összeházasodás a mi számunkra jelentett.

Nem célom a fájó sebeket felszaggatni. De már maga a visszaemlékezés gondolata is arcunkba kergeti a vért s meg kell mondani nyiltan, ha másként nem, legalább ilyen ártatlan célzás alakjában azt, ami ugy fájt és amiről mi katonák soha sem szólhattunk a fegyelem szigorú béklyói alatt. Tűrnünk kellett néma szenvedéssel…

Semmi sem jellemzi a világon jobban az osztrák és magyar érzelmi viszonyt, mint az a hagyományos közmondás, hogy „mégis huncut a német”… ami alatt a magyar ember sohasem a németet, hanem mindig az osztrákot értette, érti és fogja is érteni a világ fennállásáig. Bizony, a világ fennállásáig, mert a világégés után kapott becstelen, lealázó békét soha sem fogja elfelejteni magyar ember; a háborúért való felelősség kérdésében minket állították homloktérbe és ezeresztendős országunk testéből még ők, az osztrákok, kanyarintottak le egy jó darabot a maguk számára… Ennél becstelenebb gazságot a világtörténelem egyetlen lapja sem tud felmutatni.

Ne csodálkozzék hát senki sem, hogyha tollam hegyére veszem az osztrák ármádia egyik-másik karikatúra-alakját, kik annyi sok magyar ember kenyerét elvették s akikkel a mi drága, gyönyörű honvédségünket - többnyire a magas állásokban - elárasztották.

A mi „Óbester generálisunk” is egyike volt az ilyen „Figura Matyiknak”.

Kuli természetesen, ahol csak tehette, léptennyomon elbánt az ilyen alakokkal, amint azt egynéhány tréfás esetből látni is fogjuk.

Ez a generális szenvedélyes vadász volt. Folyton vadász-kalandjairól mesélt. Persze, rémesebbnél rémesebbeket hazudott. Pokoli kéjjel adta elő hajmeresztő tigris, oroszlán és elefántvadász-kalandjait, hogy miként lökte őt a véletlen a megsebzett oroszlán hátára, hogyan lőtt Browningjával az oroszlán fülébe s hogyan mentette meg ezen az uton életét a különben biztos haláltól... És beszélt még vadabbnál-vadabbakat.

Volt még egy szenvedélye, ami a vadászambícióján is túltett - az ital. Ezért élt, halt. Különösen a pálinkát kedvelte. Mindig azt mondogatta:

- Ebből nem kell oly nagy kvantum.

Egy alkalommal az ebéd utáni fekete kávénál „Óbester generális" uram nagyon sok baracklikőrt kanyarintott be és persze vadászkalandjai elmondásába kezdett, amint az ilyenkor, az ötödikhatodik pohár után, rendesen bekövetkezett. Most különösen nagyokat lódított. Kuli pedig áhítattal hallgatta, szájtátva figyelte, ami nagyon tetszett a „német"-nek... Egyszer olyan rettentő hahotára fakadt Kuli, hogy az egész vendégsereg kórusban nevetett vele együtt. Igen, mert azt mondta a generális, hogy a nyáron vadrucázni mentek és egy lövésre egy vadrucát és egy nyulat lőtt egyszerre... Hát hogy a manóba ne röhögött volna mindenki, mikor ilyen rettentő hazugsághoz is ugyancsak „fitimatenciás" ész kell - olyan strófa járó - hogy ezt kitalálhassa.

Nem beszélt többet a generális... nagyon megsértődött.

Kuli, miután az ő hahotája idézte elő ezt a pánikot, jónak látta kimenteni magát s hirtelen a generálishoz fordult:
- Bocsánatot kérek, tábornok ur, de a világért se méltóztassék azt gondolni, hogy talán a tábornok ur elbeszélése fölött nevettem el magamat, hanem pont egy ilyen analóg eset jutott az eszembe, ami velünk otthon, az Érmelléken történt ugyancsak vadrucázás közben és a véletlennek ily csodálatos találkozásán kacagtam el magamat önkéntelenül, amit különben maga az eset elmondása fog legékesebben bizonyítani - és belekezdett Kuli a legkajánabb ábrázattal a következő rövidke történetbe, nyilván, hogy a generálist „froclizza".
- Hát kérem alássan tábornok ur, mi is kimentünk a nyár utolján az érkeserűi nádasokat kötéllel húzgálni s a mellettem álló vadászpajtásom, amint a kötél alól egy ruca felröppent előtte és a nádas felett vagy két-három méternyire a levegőben volt, odagyujtott neki és ő is egy lövésre egy rucát, meg egy nyulat lőtt. Mert a.nádas szélén velünk szemben a domboldalban egy nyul a fekvésében aludt s mikor a vadruca a levegőben a nyul fekvésével egy vonalba került, vadászbarátom abban a pillanatban lőtte le a vadrucát, minek következtében egész természetes, hogy a lővonalban fekvő nyulat is találta egy szem sörét. Mi pedig, amikor láttuk, hogy a domboldalon a lövés pillanatában egy nyul kifittyent a fekvéséből és ottan vergődik, - ugyanakkor pedig a fölrepült gácsér visszapottyant, - óriási orditásba törtünk ki s gratuláltunk roppant szerencsés barátunknak... Hát kérem alásan, tetszik tudni, ezen a véletlenen nevettem én...
- De még mi is, kedves generálisom - ordítoztak feléje s most tört csak ki igazán a falrengető kacaj

Kuli szavaira. Ugyanis verzátus vadászemberek tudják, hogy a vadruca és nyul egy lövésre való elejtésének ez szokott a hazug meséje lenni. Persze, nem számított az „Óbester generális” arra, hogy ezt itt mindenki tudja...

Halálsápadtan, hófehéren, némán és mozdulatlanul állott a generális a szoba közepén. Nem képzelte, hogy Kuli ilyen kinos helyzetbe fogja hozni.

Végre a házigazda segítette ki zavarából ezt a szegény osztrák mágnást, ha nem is egészen, de legalább annyira, hogy a hahota megszűnt.

- Na ja! hát az csak természetes, hogy ha valami a lővonalba kerül, ott találatnak kell lenni - jegyezte meg mosolygósan, örökösen jókedvű házigazdánk, akivel Kuli még igen sok kellemetlen percet szerzett ennek a szegény „németnek”...

Ugyanaz nap jelentették, hogy a Bükkösön medvéket láttak. Az egész társaság lázas izgalomban várta a reggelt, illetve a másnapi medvehajtást.

Amint az „Óbester generális” uram kinos hahotát keltett vadászkalandjának elmondása után lefeküdtek, Kuli a vadászmester lakására ment, mert pokoli tervet eszelt ki másnapra a generális megcsúfolására és a házigazdával megbeszélte, hogy a tréfát a vadászmesterrel hajtatja végre.

A fővadász Kulinak akadémiai társa volt, tehát régi, kedves ismerőse.

- Mégis csak hallatlan, édes barátom - mondja neki Kuli - hogy ez a német ember ennyit hetvenkedik s lódit ilyen sok jó magyar ur társaságában és nem akad köztük egy, aki meg-„rekcumozná”... Isten úgyse, megérdemelné, hogy valaki csúffá tegye. Mit szólsz hozzá, pajtás?

- Hát... hát mondasz valamit. De hát mit kéne tenni?
- Megmondom én, cimborám, csak aztán minden ugy legyen, ahogyan én előirom, annyival is inkább, mert már a gazdádat is beleavattam a dologba és tudja, hogy a tervemet te fogod végrehajtani, tehát bátran követheted utasításaimat.
- Igy már igen - szólt a fővadászmester - igy aztán minden ugy lesz, ahogyan diktálod...

Kuli nyomban kiadta utasításait, és pedig oly formán, hogy másnap a vadászállások közül az „Óbester generálist" arra a helyre állítsa a főudvarmester, amelyik előtt legsűrűbb a bozót. Közvetlenül a bozót mögé egy vén, kimustrált szamarat pányváztat ki, melléje pedig egy gyereket állit azzal a rendelettel, hogy amint meghallja a vadászmester kürtjelzését a hajtás megkezdésére, azonnal vágja el a pányva-kötelet, a szamarat hagyja magára, ő meg fusson ki a hajtásból...

Egész biztosra vette Kuli, hogy a generális medve helyett lelövi a szamarat...

Másnap reggel nagy élénkség volt a kastélyban. A vadászurak egyébről sem beszéltek, csak a Bükkösről és a medvékről. Már rémes legendák keletkeztek és jártak szájról-szájra a hajtók között a kis medve-bocsokról és az azokat féltő anyamedvékről. Bizony meglehetős izgalom uralkodott a hajtók, de főleg a vadászurak között.

Ilyen auspiciumok mellett kezdődött a vadászat...

Az „Óbester generális" folyton a fővadászt környékezte, hogy őt a legjobb helyre állítsa fel.
- Legyen nyugodt méltóságod, mert mint a társaság legillusztrisabb vadászát, ugy is csak oda állítottam volna. Hiszen nem tréfa dolog, ha medvére

megyünk, ott még baj is lehet, oda biztos kezű lövő kell, mint méltóságod.

Kulival megvolt a pakli, hogy őt az „Óbester generális” mellé állítja a fővadász, a másik oldalra pedig a házigazdát.

Örömében ugy „besnapszolt” a generális, hogy mire az álláshoz vezették, csak ugy imbolygott…

A hajtás megindult, a gyerek a szamár pányvakötelét elvágta és oldalt kifutott a hajtásból, illetve az erdőből. Az a boldogtalan szegény szamár a közelgő lármára megmoccant. Amint megmozdult, persze a galy és az avar a lábai alatt megroppant. A roppanás hangjára, amint Kuli is, a házigazda is élénken figyeltek, a generális fölkapta a fejét és minden pillanatban lövésre kész állásba helyezkedett.

A roppant sürü bozóttól, no meg a rémesen fölzaklatott ideges izgatottságtól nem tudta ugyan kivenni egész határozottan az ott mozgó állat alakját, szamárra egy világért sem gondolt - hirtelen mozdulattal vállhoz kapta fegyverét és odaduplázott, a szegény szamárnak… A zuhanástól Kuliék megtudták, hogy „treffelt”.

Este a vadász-ebéd után negyven fáklyás ember „falankszot” alkotva, a középen nyolc ember egy saroglyát hozott a vállán, a menet élén a fővadász jött. A hatalmas fáklyafényre és lármára a sebes és lassú falka kopói borzalmas vonitásba és ugatásba kezdtek. Erre a pokoli, éktelen lármára mindenki fölugrott a helyéről és az erkély üvegablakához rohant.

Nem tudták elképzelni, mit hozhat az a nyolc ember a középen, az emeletmagasságnyira fenyőgallyakkal leborított saroglyán.

A fővadász néhány üdvözlő szó után jelentette:

- Méltóságos uraim! Ime, bemutatjuk a mai vadászat eredményét. Egy olyan állat került teritékre, aminőt Sz. Besenyő határában emberi lény még nem ejtett el... Lelőtte pedig a méltóságos „Óbester generális ur”...

Minden vadász nekiment a generálisnak:

- Hát micsoda dolog? Te még csak nem is szólsz? Hallgatsz itt köztünk? Hiszen egy árva szóval sem emlékeztél meg egész nap erről a nagy eseményről?!... stb. stb.

- Micsoda - pattant fel iszonyú pökhendi módon a német - mi az nekem, aki oroszlánt, párducot, hiuzt, krokodilt, tigrist ugy lövöldöztem, mint ti itt a nyulakat... egy rongyos medve nálam csak légy-számba jön...

Ez a. vérlázító, izléstelen, fenhéjázó hencegés mindaddig tartott, amig csak a fenyőgalyakat le nem szedték a szamárról.

De amint az utolsó terebélyes fenyőgalyat levették arról a kimeredt, szerencsétlen döglött állatról, olyan orkánszerü tapsvihar tört ki, hogy „Óbester generális” uramnak ajakán fagyott a szó a feléje zúduló gúnyolódásoktól...

Szentül meg volt győződve, hogy egy véletlenül a hajtásba tévedt szegény szamárnak oltotta ki az életét... hacsak ebből a cikkből meg nem tudja a valót.

Vaddisznó vadászat...

Rendesen az őszi hadgyakorlatok után vette ki Kuli nyolc heti szabadságát, ami abban az időben egy tisztnek minden évben kijárt. Ilyenkor hol egyik, hol másik társaságban töltötte idejét.

Igy került a sor a sz.-besenyői vadászatokra is. Már megösmertettem a kedves olvasót azzal a „miliő”-vel, amely Kulit ott körülvette.

A házigazda végtelen kedvessége és pompás humora lehetővé tette a tréfák és az egymással való évődésnek egész sorát. Hiszen ő maga járt ebben legelől s ő örült a legjobban, ha valakit fölültettek, becsaptak vagy kifiguráztak, amit természetesen csak olyan társaságban lehetett megtenni, aminő ez volt, ahol egy-egy bolond tréfa miatt nem keresgéltek és nem küldtek senkihez két „jól fésült urat”...

Most is mikor Kuli az „Óbester generális” urammal medve helyett szamarat lövetett, senkinek sem jutott eszébe, hogy lovagias útra terelje a dolgot, hanem kacagtak rogyásig, mig csak egy másik jól sikerült tréfa el nem homályosította az előbbbit. Igaz, hogy osztrák barátunk mai napig is azt hiszi, hogy egy, a hajtásba véletlenül betévedt szamarat lőtt le. De hát éppen az volt a vicc, hogy ezt is higyje.

Minden este nagy beszélgetés folyt. A napi vadászesemények után rendesen vadászélmények elmondása következett. Ebben, mint messsziről jött ember, az „Óbester generális” járt elől. Az ember azt hitte volna, hogy a bátor és vakmerő vadász „prototípusa”. Amellett mindig azt hangoztatta, mennyire óvatosnak kell lenni, mennyire higgadtnak egy vadászembernek, mert a vadász a

nyugodtságnál kezdődik: aki szeles, az csak „kocavadász”...

Történt egyszer, hogy vaddisznót nyomoztak ki az erdőkerülők. A jelentés beérkezése után meg is hajtották az erdőt. Az erdő széle egy völgyben terült el. A főállások a hegy gerincén végig húzódó szekérút mentén voltak egy-egy vastag fatörzs mellett.

A hajtás a völgyben kezdődött. A hegygerincen a legutolsó álláson az „Óbester generális” állott, mellette közvetlenül Kuli.

Alig indult meg a hajtás, a vaddisznós kutyák, - szép hófehér komondorok - éktelen ugatásba kezdtek és folyton csak egyhelyben ugattak, ami azt jelentette, hogy felverték ugyan a disznót, de nem egykönnyen mozdul ki a sűrűből, szóval: nem hagyja el a helyét.

Egyszer csak felhangzott az első fegyverdörrenés, - mindenki tudta, hogy a disznó megindult - utána a másik, nemsokára a harmadik és igy tovább, sorban, az állások szerint ropogtak a puskák.

El nem lehetett képzelni, mi történhetett, hogy ennyi sokan hibáztak, ami mégis csak föltűnő volt ilyen sok fegyveres között...

Egy gyönyörű szép, óriási nagyra fejlődött vadkan került a hajtásba, amellyel eleinte veszekedtek, marakodtak a kutyák, mig végre a hajtók közeledő lármájára megmozdult s a hegy gerincének tartott. Mindjárt az első álláson levő vadász lövésére irányt változtatott és éppen igy került a hegy gerincére, ahol a második lövésre a szekér-uttal párhuzamos irányban, éppen a vadász állások előtt futott végig. Persze, mindegyik vadász reá lőtt és csudálatosképen magával vitte mindegyik lövést. Valami észvesztő, félelmetes

látvány volt, amint a megsebzett vadkan felbőszülve, száján a tajtékzó véres habbal, böfögve-bufogva, rettenetes agyarával jobbra-balra csapkodva, karvastagságu fiatal fákat, mintha „penecilussal” vágták volna el, vágott ketté derékban...

Minden vadász tudta, hogy alapjában véve a vaddisznó nem annyira félelmetes és veszélyes vad, mint azt a rém-regényekben leírják s nem tépi szét az embert az első látásra, mint Zrínyivel, a költővel történt. De azzal is tisztában voltak, hogy ez a szelídség nem vonatkozik a megsebzett vadkanra. De nem ám, mert a megsebzett vad bizony neki megy az embernek, ha azt futása irányában meglátja. Hát még egy ilyen óriási nagyra kifejlődött állat, mely most a hajtásba került...

Igy aztán bizony volt olyan vadász is, aki jónak látta, hogy lövés helyett meglapuljon a vastag fatörzs mellett, ahonnan akkor bujt csak elő, amikor a megsebzett vad már elhaladt mellette.
Kuli természetesen ebben a komoly helyzetben az „Óbester generális” intő szavaira gondolt, hogy verzátus (vérbeli) vadásznak higgadtnak kell lennie. Hát bizony ő sem lőtt a feléje közeledő, véres habot turó szörnyetegre, hanem a fatörzshöz lapult és átengedte ezt a dicsőséget az „Óbester generálisnak”...

Ekkor már a megsebzett állat a sok vérveszteség következtében igen lassan haladt a generális felé.

Kuli, miután a vadkan szerencsésen elment mellette, a fatörzs mellől leste a következendőket.

A generális is meg volt lapulva a fatörzs mögött és lövés nélkül eresztette el maga mellett a vaddisznót. Ámde, mikor a disznó a fa mellett elhaladt, az „Óbester generális” a fa körül szépen

kifordult az útra, célba vette a vadkant és oda gyújtott neki. Erre a lövésre - amiről látszott, hogy talált - a vad derékszögben irányt változtatott és a szekéruton át a sürü bozótba ugrott. Abban a pillanatban, amint az uton áthaladt, az „Óbester generális” még egyszer oda duplázott, mire vagy két ugrás után hatalmas dübbenés és a vad halálos hörgése hallatszott, s pár pillanat múlva síri csönd lett...

Az „Óbester generális” tisztában volt azzal, hogy a vadkan elesett és megindult a sürü bozót felé, mindenütt az állat nyomán haladva a sűrűben. Kuli ezt látta és nyomon követte a generálist. Kulit az ösztöne vitte a generális után és afölött való megbotránkozása, hogy ilyen könnyelműen utána indult egy megsebzett vadnak és bizony emiatt rossz sejtelmei is voltak.

Néhány ugrással a generális háta mögött termett, aki már akkor fegyvere csövével egyengette maga előtt a sürü bozótot. Alig tettek néhány lépést, szörnyű látvány tárult eléjük. Megjegyzendő, a generális izgalmában nem is vette észre, hogy Kuli mögötte sompolyog. A vadkan a földön el volt terülve, de még élt és a lármára nyilván figyelmes lett, mert abban a percben, amint az utána jövőket megpillantotta, ordas fejét fölemelte, a következő pillanatban pedig egy borzalmas, velőtrázó, hörgő orditással fekvő helyzetéből fölült, majd ültéből támadásszerüen, szörnyű bufogással magasra ugrott a levegőben. Ugyanabban a pillanatban az „Óbester generális” füle mellett eldördült Kuli fegyvere s dum-dum golyója a lapocka alatt az állat testébe fúródott, - s mint a boncolásnál kitűnt - annak szive kellős közepébe hatolva, fölrobbant. A vadkan a levegőből a földre zuhant. Ártalmatlanná volt téve. Akkor vette csak észre a generális, hogy

Kuli mögötte van, mikor a lövésre halálsápadtan hátrafordult.
- No, de most! - szólt Kuli röhögve, - mi lett volna, ha nem jövök a tábornok ur után?
- Mi lett volna? - felelt akkor már pökhendien a német, - hát az lett volna, hogy én lőttem volna agyon a vadkant.

De már akkorára a közeli állásokból a vadászok, akik látták ezt az őrülten könnyelmű sűrűbe vonulást a vadkan után, rosszat sejtve, oda érkeztek.
- Micsoda?! Hallottatok ilyet, uraim? és az odaérkezetteknek néhány szóval elmondta Kuli a történteket.
- Még azt mondja a tábornok ur, hogy ha én utána nem futok, hát ő lőtte volna agyon a vaddisznót.
- Hát persze, hogy én lőttem volna le, - fordult goromba pillantással Kuli felé a német.
- Ugy?! A tábornok ur lőtte volna le? Hát ugyan mivel? Talán azzal az üres puskával?...

Akkor derült ki, hogy a hires vadász, aki oktató „prelekciókat" tart esténként, üres puskával ment a sűrűbe, egy megsebzett vadkan után...

Ezzel a hajtással véget is ért aznapra a vadászat. Kocsira ültek, haza mentek.

A német nagyon kellemetlenül érezte magát. Azért hát búfelejtőnek alaposan be barackpálinkázott, úgyhogy elkezdett fütyörészni. Ilyenkor mindenki tudta, hogy az „Óbester generális" dühös valamiért.

A házigazda, akinek a nyakában egy kis kulacs barackpálinka lógott, amint a füttyszót meghallotta, lekanyarintotta a kulacsot és a generálishoz lépett:

- No, ezt a szép füttyszót én is megjutalmazom ezzel a kis kulaccsal, - s átadta azt a németnek. Persze a kis kulacs egy-kettőre kiürült, alaposan megtéve kötelességét.

Amikor a kocsik megálltak a kastély előtt, éppen arról folyt a szó, hogy milyen gyönyörű szép, antik középkori páncélgyűjteménye van a házigazdának. Tényleg, a kastély nagy „hallja” antik páncélokkal volt tele. S hogy a beszéd éppen erről folyt, elkezdték azokat nézdegélni és mesélgetni, hogy egyik-másik páncél melyik családból ered. Kuli az egyik szűkebb páncélra ráfogta, hogy az valamikor egyik osztrák mágnásé, még pedig az „Óbester generális” egyik őséé volt...

- Adjátok rám!... Adjátok rám!... - acsarkodott a generális.

Hát levették a páncélt, sisakjával együtt és ráadták. Egy kissé pocakos emberke volt a német, igy aztán két inas jobbról-balról megfogta s beletuszkolták a pocakját a páncélba. A sisakot meg a fejébe nyomták.

Nézegette magát a tükörben és nagyon tetszelgett magának... S örömében elhatározta, hogy igy ül az asztalhoz is, mert mindenki dicsérte, mily nagyszerűen néz ki. Persze, Kuli dicsérte a legjobban...

Volt a generálisnak egy hűséges piktorja, aki soha el nem maradt volna mellőle. Nem tartozott ugyan a vadásztársasághoz, de bolondikus, mókás természeténél fogva házigazdánk is megkedvelte és örült neki, hogy a generális őt is elhozta magával. Hívták pedig ezt az urat „Pan Rinyi”-nek.

Mikor a vacsorához ültek, a generális mellett egyik oldalon „Pan Rinyi”, a másikon a házigazda ült. A házigazda a mellette ülő páncélos lovag sisakjára rá-rá tette a kezét, a sisak rostélya

azonban ilyenkor le-lecsukódott. A rostélyon olyan aprók voltak a lukacsok, mint egy kerti locsolón. Levegő tehát nem valami sok fért bele, ha le volt zárva. Amint a piktor észrevette ezt, hűségesen megnyomta a sisak két oldalgombját, amire a rostély magától felpattant. A páncélkarokal nem lehetett odanyúlni. Ez a sisaklecsukódás igy megismétlődött egynehányszor.

Ám de egyszer a piktor ur nem volt a helyén s nem nyomta meg a sisakgombot... Valami makogás hallatszott... A makogásra siri csönd lett, mindenki a különös hangra figyelt, miglen a hörgő köhögéssel vegyes hang meg nem győzte őket, hogy azt a páncélos lovag hallatja.

A társaság rémüldözve látta aztán, hogy a sisak likacsain keresztül magasan ivelt sugarakban öntözgeti az „Óbester generális" az asztalt...

És másnap még ő hetvenkedett, hogy muslica volt a borban... apró legyet nyelt... ez volt az oka mindennek

A veszett kocsis...

Remek téli idő volt. Gyönyörű szép nagy szemekben hullott a hó... mindig sűrűbben és sűrűbben pelyhedzett. Aznapra hát elmaradt a hajtás.

A sz... b...- i vadásztársaság minden tagja a szobájában reggelizett. A szegény inas-személyzet bizony sokat lótott-futott, amig a sok reggelit behozta az ágyban heverésző vendégseregnek.

Ilyenkor csak ugy a déli órák felé gyülekeztek a társalgóban, addig ki-ki a szobájában foglalatoskodott. Nem sietett senki, hiszen ráértek. Csak a türelmetlen része a kompániának hagyta el a szobáját hamarabb, mint a többiek.

Legnyugtalanabb az egész társaságban persze az *Óbester generális* volt. Ez nem fért a bőrében soha. Nem hagyott senkit sem nyugton. Még az élő fába is belekötött. Nem érezte jól magát, hacsak valakinek a vérét nem szivhatta. Roppant szeretett politizálni. Mindig a magyarokkal volt baja. Rákóczit egyszerűen kalandornak tekintette; Kossuthról mint bukott fiskálisról nyilatkozott; nagy Széchenyi Istvánunkat pedig már egyenesen naiv, együgyű idealistának képzelte, az alkohol patinájával bevont, begyepesedett osztrák koponyájával.

Mindenki a szobájában volt még, de az *Óbester generális* már a könyvtárszobában olvasott. Nem tetszett neki sehogy sem, hogy a hajtás elmaradt. Hiszen minden boldogsága a vadászat volt.

Mikor az olvasást is megunta, az ablakhoz ment, onnan nézegette a sürü pelyhekben hulló, szakadó hórengeteget. Gondolkozott, mit kellene

egész nap tenni?... Amint ott nézdegélt, látta, hogy igás szekerek hordókat szállítanak.
- Mit visznek ott? Micsoda bort? - kérdezte törött magyarsággal egy épen belépő inastól.
- Üres hordók azok, méltóságos uram. Most. viszik az igás szekerek a pincébe, mert borhúzás van. Az idei termést húzzák le a seprőről - felelte a szolga.
- Áááá igen... - és morfondírozott tovább a generális. Főként az nem fért a fejébe, hogy micsoda csodabogarak lehetnek ezek a magyarok, hogy a seprőt, amivel piszkot sepergetnek, ők a borban tartogatják...

Ez még kiváncsibbá tette és elhatározta, hogy ő ezt a borhuzási műveletet megnézi s amint a házigazdával találkozik, indítványozni fogja, hogy az egész társaság egy pincekirándulást tegyen és ha ottan tényleg olyan piszok-pancsolást fog látni, mint amilyenről neki a magyar inas beszélt, többé soha magyar bort nem iszik, bármily nehezére essék is...

Amint igy tervezgetett, belépett a házigazda.
- Áááá milyen jó, hogy jössz, édes barátom - szólt a generális - épen most láttam egy csomó társzekeret (már elfelejtette a német, hogy az inas igásszekeret mondott) egy csomó hordóval. Inasod valami borhuzásról beszélt, hogy a hordókat a pincébe viteted ebből a célból. Igaz ez?
- Igaz.
- De szeretném ezt látni, nekem nagy gyönyörűségem telnék benne. Biztosan örömére lenne az egész társaságnak, - erősitgette a generális, - ha te oda egy kirándulást „proponálnál".
- Ugyan-ugyan, kedves generálisom - mosolygott a házigazda, - hiszen sok piszokkal jár egy olyan borhuzás, ki vágyakoznék arra, hogy azt nézze. Mi

gyönyörüség van abban? Annál különb szórakozásban is lehet részünk itthon.

De bizony a generálissal nem lehetett birni, minden áron a pincébe akart menni. Igy hát nem maradt más hátra, mint hogy a házigazda fölajánlotta, hogy ha már annyira vágyakozik a pincébe, hát menjen egyedül, ő szivesen befogat és kiküldi a szánkával.

Ennek nagyon megörült a generális es sorba kapacitált mindenkit, hogy menjen vele. De mindenkitől kosarat kapott, csak épen Kulitól nem - mert ő volt az egyetlen, akit nem hivott, miután az előre vélt biztos kosárnak nem akarta kitenni magát ... No de ott volt a hűséges jó „Pan Rinyi", aki mindent megtett, amit a generális óhajtott: azonnal jelentkezett borkóstoló kompánistának.

- Kedves generálisom - szólt a házigazda - talán Kuli veled ment volna szivesen, miért nem hivod?

A generális csak egy megvető pillantással mérte végig Kulit. Ez volt minden válasza...

Kuli ugy tett, mintha nem vette volna észre az esetet. Fölállott s kiment.

A házigazda hirtelen azt gondolta, hogy Kuli talán megsértődött, tehát utána sietett.

- Talán csak nem vetted tőlem rossz néven a generálisnak tett propozicióm at?

- Ugyan, hát olyannak ösmersz - nyugtatta meg Kuli, - de épen jó, hogy kijöttél utánam, itt feltűnés nélkül beszélhetünk, szeretnék tőled valamit megtudni. Én, kérlek szépen, azt hallottam, hogy egy láda pecsenyebort akarnak ezek elhozni a pincéből, hogy „Pan Rinyi" m...-i lakására bevigyék - tartaléknak. Nem tudom, lesz-e kifogásod ellene, ha én egy kis csapdát állítok föl ezeknek, ami esetleg abból fog állani, hogy nem jutnak el a pincéhez?

- Jó, jó kis öregem, csak előbb szeretném én is ismerni azt a bizonyos csapdát, a mit nekik szántál. Ha kész leszel a paklival, közöld velem.

Kulinak elég volt ennyi biztatás, hogy tervét keresztülvigye, mert tudta, hogy ha komollyá válnék az eset és kitudódik a szándék, hát a házigazda egyszerűen magára veszi, mint azt már más esetben is megtette - zsiványbecsületből.

Volt a grófnak egy hajtó kocsisa, akit megmart a veszett kutya, de már egy esztendővél ezelőtt. A gróf természetesen a legnagyobb gonddal, sok áldozattal, kigyógyittatta kedvenc kocsisát, ugy hogy teljesen egészséges volt már akkor.

Kuli lement az istállóba és János kocsissal beszédbe elegyedett. Elmondatta magának a veszettkutya-marás egész történetét. Persze János, mint az paraszt embereknél szokás, jó hosszú lére eresztette, töviről-hegyire elmagyarázta az esetet.

- Nézze János - szólt Kuli - szeretném tudni, melyik kocsis szokta az *Óbester generális* urat az állomásra vinni, mikor elmegy, vagy megjön?

- Biz én nem tudom, instálom... vittem azt én is, meg a második kocsis, Jóska is, de meg hordták a lovászok is eleget, - mosolygott János. - Igaz ugyan, uram, hogy én csak egyszer jártam velök, de nem is szeretném többet vinni, azt tudom, mert mindig szid bennünket magyarokat: *talpig nimet* ember az kérem.

Kuli kapva-kapott ezen. Épen számításába vágott János fölindulása és tovább fűzte a szót.

- Nahát öreg, maga régi cseléd, ismeri már az *ordrét,* hallgasson jól ide. Azt tudja, hogy ma nincs vadászat?...

- Tudom, instálom...

- Nahát, a generális ur „Pan Rinyi" piktorjával ki akar menni a pincébe, ahol bor-huzás van.

Biztosan tudom, hogy a gróf ur magával fogja küldeni őket. Különben, amit én most magának mondok, ugyanazt a gróf úrtól is parancsba meg fogja hallani. A generális ur fog hajtani, a piktor ur meg mellette a bakon fog ülni, maga pedig hátul. Mikor kiértek a faluból és azok mit sem sejtenek, hirtelen ugorjék föl ülő helyzetéből s tettesse magát, hogy meg van veszve és hátulról kapjon az *Óbester generális* ur nyakába. Az biztosan ki fog ugrani a szánkából, maga pedig utána fog ugrani és kergesse mindenütt, de ugy - és erre nagyon ügyeljen - hogy valahogy utól ne érje...
- Nahát instálom, igy lesz pontról-pontra, ha a gazdám is ugy akarja - mondta örvendezve János.

Kuli néhány pillanat múlva pontosan *lereferálta* a Jánossal folytatott párbeszédet. Hatalmas hahotába tört ki a házigazda. Nem győzte dicsérni az eszmét és mint egy gyerek rohant ki az istállóba. Ő már aztán sokkal alaposabban *instruálta* Jánost, aki aztán ugyancsak felkészült szerepe eljátszására...

Nemsokára egy pazar fényű, csengős szánkó állott elő János kocsissal, aki azt a hátulsó ülésről hajtotta.

A vendégek valamennyien kijöttek, hogy megbámulják azt a parádés elindulást. Egyszer csak, minden bevezetés nélkül, az *Óbester generális* a házigazdához fordult s hogy a személyzet ne értse, franciául igy szólt hozzá:
- Kedves barátom, mond csak, én azt hallottam, hogy neked egy kocsisodat a veszettkutya megmarta, igaz ez?
- Igaz - mondta Sz... gróf, - épen ez az!...
- Tyhű... csak nem tán!!...
- No de kérlek, most esztendeje volt ez, de ha parancsolod, azonnal másik kocsist hozatok...

- Ja ugy... az más, akkor ne bántsd, hisz ez remek kocsis - és egészen megnyugodva felültek „Pan Rinyivel” a szánkára.

Azért amint elindultak, az *Óbester generális* az egész uton folyton hátrakapkodta a fejét *Pan Rinyi* pedig féloldalt dűlve, állandóan a kocsist nézte, kifordított féloldali ülő helyzetéből.

János kocsis okos ember volt. Észrevette, hogy mennyire figyelik. Hát elkezdett szundikálni. Tetette magát, hogy alszik... A generálisnak már kezdett a nyaka fájni a sok hátrakapkodástól. A piktornak meg görcs állott bele a csípőjébe a kifordított üléstől és megszólalt olaszul:

- Grófom! alszik már ez a buta paraszt. Nincs ennek semmi baja, ne *inkomodáljuk* magunkat...

Igy aztán mindketten előrefordultak s elkezdtek vígan csevegni, nem győztek betelni a téli táj gyönyörűségével.

János persze azonnal észrevette a változást s egy darabig ült csendesen hunyorított szemmel.

Egyszer csak - mikor a faluból már jól kiértek - ahol legnagyobb volt a hó, egy pillanat alatt felugrott helyéről és ugató hangon a generális nyakához kapott.

A generális egy borzasztót kiáltott, a gyeplőt a lovak közé csapta és kiugrott a szánkából... János meg utána... a lovak elragadtak... a szánka felborult... a piktor alatta maradt... a lovak húzták... szegénynek ruhája ronggyá tépődött... arca-teste össze-vissza karmolódott... mig pár ölnyire a szánka ujra billent egyet s a piktor az útfélen maradt.

A generális öles mélységü hóba ugrott az útszéli árokba s mikor onnan feltápászkodott, futásnak iramodott, János pedig utána.

- Au, au, au, au, uh, uh, uh, uh, - ugatással kergette mindenütt maga előtt... A generális vitte a *frakkot,* ahogy csak bírta, ugy szaladt János előtt... János meg folyton ugatott, mintha valósággal megveszett volna.

Igy tartott ez hazáig. Útközben lelökte magáról a generális a bundát, későbben a *rokkot.* Mikor a kastély udvarába értek, a János ugatására a ketrecekbe zárt összes kopó rázendített... irtózatos, pokoli lárma lett... és e közt a borzalmas, egetrázó kutyakoncert közben szaladt föl az *Óbester generális* a lépcsőn, de már akkor csak egy szál mellényben, az ajtóküszöbön megbotlott, hasravágódott és - elájult.

Soha többet nem kívánkozott a *pincébe...*

Érdekes, hogy mindenki, még a személyzet is azt hitte, hogy Jánoson újra kitört a veszettség.

Az *Óbester generálisnak* az ijedelmen kívül semmi más baja nem esett, mindössze három napig nyomta az ágyat.

János pedig négy heti szabadságra ment.

Pan Rinyi...

Még mindig betegen feküdt az *Óbester generális.* Mindenki meglátogatta, csak Kuli nem, ők különben is állandóan hadilábon álltak.

A házigazda kénytelen volt minden önuralmát összeszedni, hogy el ne nevesse magát, amikor János kocsisnak megveszett állapotára való tekintettel különféle óvintézkedések megtételére kérte őt a generális.

A generális szentül meg volt győződve, hogy János bele fog pusztulni a veszettségbe. Még ő sajnálkozott felette.

Megnyugtatta aztán a házigazda, hogy János már jó helyen van, négy hét múlva teljesen meggyógyultan vissza fog térni s szolgál tovább, mint azelőtt...

Sokáig beszélgettek még a vendégek arról, hogy bizony rémes lett volna, ha János kocsis meg találja marni a generálist... Mily szerencse, hogy megmenekültek mind a ketten, a piktor is, meg ő is.

No aztán napirendre tértek lassacskán efölött is.

Egy óriási, nagy lovagterem volt a kastélyban. Valamikor régen - még Rákóczi idejében - gyűlésezhettek benne. Nem a főépületben, hanem mellette volt ez. Persze, a padlója már rég elkorhadt. A gróf ezért fölszedette, homokkal, fűrészporral hordatta meg és a helyiséget lovardának használta.

Kuli meg a gróf kupaktanácsot tartottak és elhatározták, hogy a generális fölépülésének örömére majd lovagjátékot rendeznek a fedeles lovardában - akkoriban már igy hivták az ódon

tanácstermet - még pedig páncélos lovagjátékot, *karusszelt ...*

A vendégek kitörő örömmel fogadtak az eszmét s naponként minden reggel háromnegyed órás próbalovaglást tartottak, amelyen azonban a generális nem vett részt, miután erről nem tudott. Nehezen lehetett ugyan előtte titokban tartani, mert folyton szimatolt.

Kuli jól tudta, hogy ha valakinek az utján kipattan a generális számára készült meglepetés, ugy ez csak *Pan Rinyi* utján történhetik meg. Úgyis volt. Rinyi ugyanis a lovászoktól tudta meg. Ő aztán elreferálta a generálisnak.

Nagyon megharagudott a kedves házigazda Rinyire, hogy igy elrontotta a mulatságos tréfát. Különben is *pikkje* volt rá. Mert mint tudjuk, a talián piktor nem tartozott a társasághoz, ő csak a generálisnak olyan *udvaribolond-féléje* volt s mint ilyent, mindenüvé magával vitte. Elhozta hát ide is, a grófnak és vendégeinek bizony nem valami nagy örömére. Kuli meg egyenesen utálta ezt a piktort.

Nagyon sok kellemetlenséget okozott ez az ember és főként nagy alkalmatlanságot a kedves házigazdának, mert alig volt olyan nap, hogy be ne kéredzkedett volna Miskolcra. Ilyenkor egy fogat egyebet sem csinált, mint állandóan *Pan Rinyit* hordta Miskolcra be és vissza, miután nem járt ki vadászni, otthon meg unta magát.

Most aztán, hogy ráadásul még el is rontotta a készülő jó tréfát, betelt a pohár és Pan Rinyire kivetették a hálót. Alaposan kifüstölték Sz... B...-ről. Mindjárt elmondom hogyan, csak még előbb a fedeles lovardával akarok végezni.

Kuli is, meg a házigazda is egy véleményen voltak abban, hogy ha már a *mutációs* fejű piktor el is rontotta a tréfát, legalább hivják meg a generálist

egy ilyen lovagláshoz. Felöltözködtek hát ki-ki egy-egy lovagpáncélba és igy rukkoltak ki. Mikor a generális ezt meglátta, mint egy gyerek, könyörgőre fogta a dolgot hogy adjanak őrá is egy páncélt, mert a társasággal szeretne lovagolni. Mi sem természetesebb, mint hogy azonnal *bele-adjusztálták* az öreget egy páncélba s lóra került ő is.

Mikor Kuli megpillantotta a lovat, amelyet az *Óbester generálisnak* behoztak - Kuli minden egyes lovat ismert - látta, hogy a legcsiklandósabb lóra fog most a generális kerülni, amiből megértette, hogy a házigazda, valami rosszban töri a fejét. Elhatározta tehát, hogy amiben csak lehet, a kezére fog járni.

Amint megindultak, a generális minden mozdulatot kifogásolt, veszekedett, kellemetlenkedett, a végén már a lovászokat is szidta. Minden megállásnál pedig arra törekedett, hogy egy-egy folyó gerenda alatt álljon meg s olyankor - csak hogy a bátorságát fitogtassa - fölkapaszkodott a gerendára és fölhúzódzkodott nyergéből, ami pedig elég rossz és veszedelmes tréfa volt, mert ha ott függve marad s a ló kiszalad alóla, bizony összetörhette volna minden csontját földre zuhanásában, mivel a páncél az izületeknél nem igen hajlott.

Mivel senki nem volt hajlandó ezt az esztelen tréfát utánozni, elkezdte a társaságot *froclizni,* annyira, hogy formális dühbe hozott vele mindenkit.

Kuli nem sokat teketóriázott, egyszerűen leszállt a lóról azzal, hogy a feje fáj és a lovarda közepére állott...

No, de most kezdte csak Kulit piszkálni a generális. És minden alkalommal, mikor igy fölhuzódzkodott a nyeregből, odaszólt neki:
- Ezt csinálja meg, fiatal ember, ha magyar virtus van magában...

Egyszer pedig egy másik fordulónál igy kedveskedett:
-.Jöjjön csak ide! Mit bámul ott táttott szájjal! Nézze meg közelről ezt a mestertornát...

Ku1i nyugodtan odalépett, de oly közel, hogy könyöke a csiklandós ló oldalához ért, mire az pillanat alatt kiugrott a generális alól, de olyan *vehemenciával,* hogy Kulit is elbuktatta. A német pedig függve maradt a gerendán a levegőben... Kuli a földről ordítozott, hogy a ló eltörte a lábát. A generális meg a gerendáról esdeklődött segítség után, mig végre a lovászok beszaladtak, megfogták a lovat és épen az utolsó pillanatban alája tették, hogy le tudjon szállni minden baj nélkül.

Első dolga volt, hogy Kulitól bocsánatot kért, amiért lovával elütötte. Persze, azt hitte, hogy a fölhuzódás alkalmával valami módon ő ért a csiklandós ló oldalához.

Kuli nagykegyesen megbocsátott és tettetett sántíkálással odább vánszorgott...

Pan Rinyire ráhúzták a vizes lepedőt. Ki volt „szentenciázva", sorsát nem kerülhette el.

Annyi esze mégis volt a talián piktornak, hogy a gróffal szemben hizelgésre fogta a dolgot és járt utána szörnyen. Mindenáron meg akarta festeni. Dehát a mi kedves házigazdánk mindig ügyesen kitért az ajánlat elől, ugy hogy a festés elmaradt jobb időkre. Kulival is nagyon szeretett volna a piktor közelebbi barátságot kötni. Ámde Kuli nem az a hirtelen fölmelegedő természet volt s

igy kellő távolban tudta magától tartani. De meg különben is, jó emberismereténél fogva, észrevette a piktor alattomos természetét és ennek megfelelően kezelte őt.

Történt egyszer, nem is sokára, hogy megint sürüen havazott s a vadászat elmaradt. A piktor annak rendje és módja szerint, amint szokta volt, fölkérte a grófot a festéshez váló modell ülésre.

- Nem, kedves Rinyi, ma igazán nem érek rá - szólt a gróf, - hanem talán holnap. Mondhatom, holnap egész biztosan teljesíteni fogom kívánságát.

- Ugy-e, kedves gróf ur, akkor lesz szíves engem egy szánkával Miskolcra beküldeni?...

Kuli csak hallgatta a sarokból ezt a párbeszédet s amikor a piktor kiment a teremből, a házigazdához lépett.

- Nahát, mit szólsz a piktorhoz?... már megint fogat kell neki.

- Hát mit tegyek, csak nem tagadhatom meg. Elég szemtelenség tőle - méltatlankodott a gróf - hogy nem veszi észre „jelenlétének súlyát".

- Felelek róla, hogy nem jön többet ide - szólt Kuli, - ez lesz az utolsó itt tartózkodása, mert én határozottan kikúrálom innen - és ezzel Kuli kivett a zsebéből egy kis üveget.

- Látod pajtás, ezzel kúrálom én ki innen *Pan Rinyit...*

- Hol vetted ezt az üvegecskét? Hiszen az az én éjjeli szekrényemről való - szólt meglepődve a házigazda.

- Jaj barátom, ez roppant veszedelmes szer ám! Aki nem tud vele bánni, annak a kezében egyenesen méreg! Mit akarsz te ezzel a borzalmas hajtószerrel?...

A házigazdának ugyanis, mint többnyire minden falusi urnak, rendes kis házipatikája volt és hogyha hirtelen valami egyszerűbb orvosságra

volt szükség, nem kellett érte a szomszédba menni. Igy került oda a patikaszerek közé egy „laxans” hatású orvosság, a melyből két-három csepp (levesbe, vizbe vagy kávéba) már rettenetes hatással volt az emberre. Különös sajátsága pedig abban nyilvánult meg, hogy hatása a bevevés után csak pár óra múlva jelentkezett. Kuli tudta, hogy Pan Rinyi a ragout-levest nagyon szereti. Ugy számított tehát, hogy ezeket a bizonyos cseppeket - dupla, vagy tripla adagban - kedvenc levesébe fogja beadni neki.

Mindezt közölte a házigazdával.

- Most már tudod, hogy mire való ez a kis üvegecske?...

Amint a levest betálalták, Kuli belopózott az ebédlőbe és *Pan Rinyi* levesébe négy vagy öt csepp orvosságot belecseppentett, anélkül, hogy ezt bárki is észrevette volna.

Rinyinek annyira ízlett a leves, hogy megduplázta...

Mikor vége lett az ebédnek, a pipázóba vonult a társaság fekete kávéra, amit el nem hagyott volna Rinyi egy világért sem. Persze, nem állotta meg Kuli, hogy abba is ne cseppentsen legalább egy csepp orvosságot...

Nemsokára aztán előállott a szánka, jelentették a piktornak, hogy itt az indulás ideje. Kuli jól vigyázott arra, hogy a szánka a kellő időpontban álljon elő, se hamarabb, se később, mint annak előírás szerint történnie kellett.

Szegény piktor vígan, nyugodtan, megelégedetten még bebarackpálinkázott és ugy ült a szánkára.

A piktor elindulása után már eltelhetett körülbelül jó félóra, amikor az *Óbester generális* azt proponálta, hogy menjenek be mindnyájan

Miskolcra szánkán a cukrászdába. Milyen felséges lenne egy jó uzsonna után a szép holdvilágban hazaszánkázni...

Az eszmét elfogadták és a házigazda már ki is adta a parancsot, hogy öt szánkába fogjanak be. Persze Kulival összekacsintottak, mert tudták, hogy Rinyit föltétlenül utolérik...

A társaság elindult, vígan haladtak a gyönyörű szánuton s már kint jártak a határból, amikor valami borzalmas látvány tárult az első szánkában ülők szeme elé, amit később a többiek is megláttak. Ugyanis messziről, a vakító fehérségben az árok parton, meggörbülve egy emberi alakot láttak mozogni fekvő helyzetben... Mire odaértek, látták, hogy a nyöszörgő, jajgató ember nem más, mint Pan Rinyi...

- No, mi van magával Rinyi? Az Istenért mi történt? - kérdezte mindenki.

- Jaj Istenem!... Jaj Istenem!!... Jaj!!!... Jaj!!!... - Rinyi ennél többet nem tudott mondani.

Pokrócba csavarták, egy szánka kasfarjába tették és bevitték a miskolci kórházba. De mindenki a szánkát kereste, amivel Pan Rinyi elindult. Hova tűnhetett ez?

Mikor beérkeztek a városba, a piktor szánkája a cukrászda előtt állt, persze üresen.

- Hát a gazdád hol maradt? - kérdezte a gróf, aki mindent tudott, a kocsistól.

- Én nem tudom, kezeit csókolom, Méltóságos grófom, hogy hová lehetett?! De hát az ugy történt instálom, hogy amint B...-ről kijöttünk, egyszerre csak a piktor ur rámkiáltott, hogy

- Hó!! Hó!!

Én erre megálltam. Nem tudom kezit csókolom, mit csinálhatott a piktor ur, mert alig hogy megindultunk, megint csak rámkiáltott:

- Hó!!

Igy ment ez vagy kétszer-háromszor, mig végtére már lépést hajtottam, mert nem győztem a sok Hó!-kiáltásra hirtelen lefogni a lovat... Mikor aztán jó ideig nem hallottam a piktor ur „Hó!”-szavát, csendesen kocogva megindultam; és bizony kezeit csókolom a méltóságos gróf urnak, én magam néztem a legnagyobbat, mire a cukrászda elébe értem, hogy hova lehetett útközben a piktor ur?...

Szegény Pan Rinyi sem ment többet vissza Sz... B...-re.

(Vége az I. kötetnek.)

TARTALOM:

Előszó a második kiadáshoz.... *Hiba! A könyvjelző nem létezik.*

Előszó.....4

Egy éjjeli zene ... Kuli mint hipnotizőr... 7

Ez az en órám.....23

Királygyakorlat... 29

Ide ülj le, te kutya francia... 38

Virginia... 44

Egy csók... „Hatolja ki Pu!"... 48

Hozd ki babám a csákómat... 53

Mikor a lámpák is utrakelnek... 59

Cordon-Zordon... 68

Kuli kardja... 76

Gregorics Milán... 84

De genere Huba... 88

Czobi... 96

Gethang dum.....106

Bütyök... 112

Óbester generális medvéje.....119

Vaddisznó vadászat... 128

A veszett kocsis... 135

Pan Rinyi... 142

Fráter Lóránd (1872-1930) számos oldaláról ismert, kevésbé mint író. A könyv, melyet az olvasó a kezében tart, Frátert erről az oldaláról is megmutatja.

A mű, irodalmi műfaját tekintve nehezen meghatározható, végiglapozva azonban kiderül, hogy a huszadik század utlsó trubadúrjának életéből ragadja ki a legbohémabb történeteket: a könyv Fráter Lórándról szól.